

Miroslav Kalousek a 20 let jeho úřednických a politických her

Stručná verze pro nenáročného čtenáře

Nadační fond proti korupci

Obsah

Prolog	2
Předmluva	3
Úvod	4
1 Zlatá 90. léta	7
1.1 Jak to bylo s padáky?	8
1.2 Modernizace tanku T-72	11
1.3 Štábní informační systém	13
1.4 Prodej deseti letounů MiG-29	16
1.5 Prodej stovky tanků řady T-72 do Alžírsko	20
1.6 Prodej kasáren na náměstí Republiky	22
1.7 Shrnutí: Kalouskův systém rozdávání veřejných zakázek	25
2 Přesah do nového tisíciletí a jeho přelom	30
2.1 Kauza Diag Human	30
2.2 Ochrana vzdušného prostoru čili kauza Gripeny	35
3 Na samém vrcholu	40
3.1 Kauza Mýtné a kauza Elektronické viněty	40
3.2 Kauza Hazard	44
3.3 Znovu armáda – kauza Letadla CASA	50
3.4 Starost o přírodu čili ekologická superzakázka	56
3.5 Starost o církve čili církevní narovnání	59
4 Humorné odlehčení na závěr	63
4.1 Plukovník „Náhlík“ odchází!	63
4.2 Miroslav Kalousek a humor	64
Příloha – Richard Háva & Miroslav Kalousek	65
Literatura	69

Prolog

„Kir je malé postavy, zatím jen mírně prošedivělý. Ve tváři nemá nic pozoruhodného. Kdybys ho potkal na ulici, ani se za ním neotočíš, ani dech se ti nezatají, srdce se ti nerozbuší. Oblek má taky ten nejobyčejnější – šedivý s proužkem. Ušitý je ovšem s vkusem. Ale to je všechno. Vypadá naprosto obyčejně, ale to je celý Kir.

Očekávám od něho nabubřelé fráze: ‚Vedení GRU a ústřední výbor vám projeví nezměrnou důvěru...‘ Žádnou takovou frázi o přední linii boje s kapitalismem, o údělu sovětského rozvědčíka či o nepřemožitelných idejích však neříká. Prostě si prohlíží mou tvář. Jako lékař, beze slova, pozorně.

‚Víte, Viktore Andrejeviči, v GRU a v KGB se velmi zřídka vyskytnou lidé, kteří by utekli na Západ.‘

Přikyvuju.

‚Ti, co utečou, jsou nešťastní. To není propaganda. Šedesát pět procent utečenců z řad GRU a KGB se vrací jako kající. Strlíme je. Vědí to, a přesto se vracejí. Ti, kteří se nevrátí do Sovětského svazu ze své vlastní vůle, končí sebevraždou, upíjejí se k smrti, klesají až na dno. Proč?‘

‚Zradili svou socialistickou vlast. Trápí je svědomí. Ztratili přátele, rodiny, svůj jazyk...‘

‚To není podstatné, Viktore Andrejeviči. Jsou tu závažnější příčiny. Doma, v Sovětském svazu, každý z nás patří k vyšší vrstvě. Každý, dokonce i ten nejbezvýznamnější důstojník GRU, je nadčlověk ve srovnání se všemi ostatními. Pokud jste součástí našeho systému, těšíte se kolosálním privilegiím proti ostatnímu obyvatelstvu země. Když má člověk mládí, zdraví, moc, privilegia – zapomíná na to. Vzpomene si, až už se nedá nic vrátit. Někteří utíkají na Západ, aby získali přepychové auto, vilu s bazénem, peníze. A Západ jim skutečně zaplatí hodně. Ale když takový zrádce dostane mercedes a vlastní bazén, vidí najednou, že všichni kolem mají dobrá auta a bazény. Najednou se cítí být mraveněčkem ve společenství stejně bohatých mraveněček. Znenadání ztrácí pocit nadřazenosti nad svým okolím. Stává se obyčejným člověkem, stejným jako všichni ostatní. Dokonce i když nepřátelská rozvědka přijme zrádce do služby, stejně ani tam nenajde znova ztracený pocit nadřazenosti nad okolím, protože sloužit ve zpravodajské službě se na Západě nepovažuje za nejvyšší poctu a čest. Jsou to vládní úředníci, kolečka v soukolí, nic víc.‘

‚Nikdy jsem o tom nepřemýšlel.‘

‚Tak o tom přemýšlej. Stále přemýšlej. Bohatství je věc relativní. Když jezdíš po Moskvě v ladě, dívají se po tobě opravdu krásná děvčata. Když jezdíš po Paříži v dlouhém citroenu, nikdo se za tebou neotočí. Všechno je relativní. Poručík je na dalním východě král a pánbůh, vládce nad životem a smrtí, pán. Plukovník v Moskvě je pěšec, protože jsou tu tisíce dalších plukovníků. Když zradíš, ztratíš všechno. A vzpomeneš si, že jsi kdysi patřil k všemocné organizaci, že jsi byl výjimečný člověk, pozvednutý nad miliony jiných. Když zradíš, ucítíš, že jsi nenápadný šedivý človíček, nula stejná jako všichni ostatní.‘“

Viktor Suvorov. *Akvárium*. Praha. Naše Vojsko 1996

Předmluva

Tento text představuje stručnou verzi materiálu názvu *Miroslav Kalousek a 20 let jeho úřednických a politických her*, jehož autorem je Nadační fond proti korupci. Obě verze se liší počtem stran, věnovaným jednotlivým kapitolám.

Zpráva shrnuje pozoruhodné dvacetileté působení Miroslava Kalouska ve vysokých úřednických a politických funkcích státní správy České republiky. Čtenáři nabízí ucelenou mozaiku těch událostí, díky kterým se Miroslav Kalousek stal nejvlivnějším politikem a zákulisním hráčem na českém politickém kolbišti. Záměrně obsahuje informace pouze z otevřených zdrojů. Jsme přesvědčeni, že dříve nebo později vznikne materiál, který bude obsahovat i to, co média nezmínila.

Tento kratší text je určen pro čtenáře, který se chce seznámit především s hrubějším rámcovým popisem kauz a který se obejde bez přesnějších údajů a jemnějších souvislostí. Na druhou stranu nelze přistoupit na strohost Cimrmanova typu: „*Vážení přátelé, děkuji vám za pozornost.*“ Taková strohost je sice možná, avšak nepostihne bohatost popisovaného děje – což je, dle našeho názoru, na škodu věci. Mimoto, takové velmi stručné materiály již existují a lze je najít např. na internetu.

V Praze dne 20. 5. 2014

Autoři

Úvod

Kdo je Ing. Miroslav Kalousek? Tuto otázku se v uplynulých dvaceti letech jeho vysoké úřednické a politické činnosti pokoušelo zodpovědět mnoho zasvěcených osob a novinářů. Je-li člověk schopen být ředitelem odboru poradců předsedy vlády, členem správní rady a jednatelem Západočeských pivovarů, členem Prezídia Pozemkového fondu České republiky, být ekonomickým náměstkem třem po sobě jdoucím ministrům na jednom ministerstvu, stát se poslancem Parlamentu ČR, být předsedou Rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny PČR, být členem či předsedou vyšetřovací komise a ministrem financí ČR, pak o takovém člověku můžeme říci ledacos, ale určitě o takovém člověku nelze říci, že by to byl hlupák, který neví, co činí.

Přenesme se o 17 let zpět do léta roku 1997. M. Kalousek je pátým rokem ekonomickým náměstkem ministra obrany a má přátelský vztah s Richardem Hávou – zástupcem významné zbrojařské společnosti, zprostředkující obchody s armádní technikou [59]. Jsme na premiéře letounu L-159. Napětí a vzrušení před rozhrnutím opony, za níž se letoun skrývá, je veliké. Náhle je slyšet nadšený výkřik M. Kalouska: „*A je to v kapse!*“ – po telefonické zprávě, že se vláda zavázala ke koupi dvaasedmdesáti těchto letounů pro armádu a poskytla bankám i garance na úvěrování nákladného projektu [4]. Tehdejší ministr obrany se vyjádřuje, že „*export této zbraně může získat peníze pro skomírající školství nebo zdravotnictví*“ [4]. Richard Háva, možný strategický partner výrobce letounu a prostředník tohoto vývozu, tak získá další zakázku. Orientační cena této zakázky byla o pět let dříve kolem 22 miliard korun [5].

Je prosinec roku 2008. Ministr financí M. Kalousek k naprostému překvapení široké i odborné právní veřejnosti i jeho nejbližšího okolí povoluje svým podpisem provozovat pěti společností internetové kurzové sázení, ačkoli podle názoru mnoha právníků tento druh loterie nemá oporu v zákoně [6]. To ostatně nedlouho před tím připouští i sám ministr a zákon přitom v době povolení zůstává nezměněn [7]. Do nedávné doby je ostatně také razantním odpůrcem tohoto způsobu provozování hazardu, když prohlašuje, že tento druh sázení bude v republice povolen jen přes jeho mrtvolu [8], [6]. Na objemu sázek představuje hazard ročně odhadem přiznaných 100 miliard korun.

Je září roku 2009. Jakýsi dlouholetý Kalouskův přítel a kolega, který je poslancem a příznivcem – bez voleb legitimizované – nové strany TOP 09, přijímá falešnou nabídku od novináře: milion korun pro stranu TOP 09 za změnu loterijního zákona. Přitom pronáší: „*Musím říct Mirkovi Kalouskovi, že jste nám pomohl, aby měl pocit, že je povinovanej nějak reagovat, že jo?*“ [9]. Sekretář strany TOP 09 přitom při dotazu novináře na to, kdo ve straně má na starosti sponzory a hazard, poukázal právě na zmíněného dlouholetého přítele M. Kalouska, v něhož má ministr, podle vlastních slov, naprostou důvěru [9].

Je pár měsíců do parlamentních voleb v roce 2010. Místopředseda nové strany TOP 09 Kalousek nemá žádnou jistotu, že jeho strana při své premiéře v blížících se volbách uspěje a dostane se tak do poslanecké sněmovny. Kalousek je v té době v politice už téměř dvacet let. V poslanecké sněmovně se má hlasovat o tom, zda se opustí projekt elektronických

vinět na automobily místo papírových dálničních známek. Náklady na jejich zavedení se odhadují na 12 miliard korun a zakázku má získat společnost Kapsch, která již před časem získala mnohamiliardovou zakázku na realizaci a provoz elektronického mýtného. Skuteční odborníci varují, že „z hlediska ekonomického, dopravního i technického je to naprostý nesmysl“ [10] a ví to i ministr dopravy, když později přiznává že „z čistě ekonomického hlediska jsou viněty samozřejmě nevýhodné...“ [10]. Jakýsi poslanec ODS a místopředseda kontrolního výboru varuje poslance, že schválená podoba elektronických vinět je nejhorší a pro stát nejméně výhodná a že některé technologie by bylo možné pořídit i dvanáctkrát laciněji [11]. Vše se zdá být jasné, ale – není! Vystupuje totiž M. Kalousek a prohlašuje, že argumenty kolegy jsou účelové a nefér a obviňuje jej „z posledního obchodu odcházejícího poslance.“ A dodává: „Na to my vám kašleme!“ a hlasuje proti návrhu na zrušení vinět [11]. Jak jsme již konstatovali, M. Kalousek není žádný hlupák a jistě ví, co činí – do voleb a možného konce jeho politické kariéry zbývá něco kolem třech měsíců...

Je léto roku 2011. Podle nálezu Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ) odpustilo Ministerstvo financí v období let 2006 až 2009 (z něhož značnou část je ministrem financí M. Kalousek) na sankcích za neoprávněné čerpání dotací třicet jedna z třiceti čtyř miliard korun [12]. Novináři znají konkrétní případy, kdy Kalouskovo ministerstvo odpustilo sankce, i když za dotaci padly pravomocné tresty pro úvěrový podvod a úplatkářství. M. Kalousek na to reaguje těmito slovy: „Jedna malá zrůdička jménem Kala se rozhodla z toho asi před čtrnácti dny udělat mediální kauzu, jak ten zločinný Kalousek odpustil 31 miliard. To, co dělá mimořádně bolševický exposlanec ČSSD Kala, považují za nehoráznost. Asi mu kolegové z ČSSD poradili, aby to vynesl do médií a znemožnil vládu.“ [12]. Poznamenejme, že Miloslav Kala je v té době viceprezidentem NKÚ.

M. Kalousek po celou dobu své úřednické a politické kariéry důsledně odmítá jakákoli obviňování z toho, že by ze svého jednání měl nějaký nepřipustný finanční či jiný prospěch mimo rámec svého platu. V roce 2001 např. říká: „Nikdy jsem neukradl ani korunu. Ani pro sebe, ani pro stranu, jak občas slyším. A nikdo nikdy mi nedokáže opak.“ [13]. Lze těmito tvrzením věřit? Za dob, kdy byl M. Kalousek náměstkem lidoveckých ministrů obrany (a sám byl členem KDU-ČSL), se opakovaně proslýchalo a tvrdilo – bez důkazů –, že ze zbrojních zakázek může přes Kalouska profitovat lidovecká pokladna (ostatně to sám neopatrně připustil i někdejší člen KDU-ČSL a ministr obrany A. Baudyš [165]). M. Kalousek takováto obvinění vždy důrazně odmítal, např. v roce 1997 k tomu prohlásil: „Je to nesmysl, nepřipadá v úvahu, nic takového neděláme. Pokud si to opravdu někdo myslí, mám na to jedinou reakci, a to rčení: Podle sebe soudím tebe.“ [166]. O tři roky později, kdy již M. Kalousek není náměstkem ministra obrany, se však vyjadřuje o tehdejšími náměstkem ministra obrany Jindřichu Tomášovi takto: „Za současné situace je v tom baráku možné všechno. Slyšel jsem hodně o tom, že pan náměstek Tomáš má své podnikatelské aktivity. Vždycky jsem se divil, že člověk, který je aktivní v podnikatelské sféře, může zastávat tohle místo.“ [167]. Mnohem později v souvislosti s jeho povolením internetového kurzového sázení prohlašuje o svých odpůrcích: „Jsem hluboce přesvědčen, že právě oponenti, kteří nás tak tvrdě kritizovali, byli od zahraničních společností motivováni.“ [6]. Navrhuje-li M. Kalousek rčení „podle sebe soudím tebe“, pak z toho plyne, že jenom posledními dvěma tvrzeními popírá sám sebe a výše uvedené vlastní vyjádření z roku 2001.

M. Kalousek mnohokrát prohlásil, že všechna obvinění jeho osoby z nekalého jednání jsou pouhé pomluvy a opakovaně žádal od svých protivníků důkazy pro jejich tvrzení. Mnohokrát zdůraznil, že nikdy nebyl ze strany orgánů činných v trestních řízeních obviněn (např. [13], [148]). To ale v žádném případě neznamená, že nemůže být z jemu připisovaných skutků vinen. Zcela mimo tuto souvislost poznamenejme, že po druhé světové válce byl v Norimberském procesu odsouzen např. polní maršál W. Keitel a generálplukovník A. Jodl, kteří celou válku proseděli v berlínských kancelářích a bunkrech, podobně jako německý ministr zahraničí Joachim von Ribbentrop se stejným koncem. Jako svědka si sovětská strana v procesu pozvala generála a polního maršála Friedricha Pauluse. Byl to ovšem právě Paulus, kdo plánoval agresivní válku na východě, právě jeho varianta útoku byla přijata a později uskutečněna. A navíc ještě ke všemu na sovětském území osobně bojoval. Paulusovi by bylo možné klást za vinu jakékoli zločiny vojáků a důstojníků 6. armády. Paulus však v Norimberku souzen nebyl, naopak v naleštěných lakýrkách, v obleku a s motýlkem u krku seděl mezi svědky procesu. Souzen nebyl ani nikdy potom...

Kapitola 1

Zlatá 90. léta

Kdo zažil devadesátá léta v České republice, nikdy na ně nezapomene. Úporná snaha zbavit se strachu z postihu ze strany státní moci si vybrala svou daň – opačný extrém. Celá 90. léta lze připodobnit k situaci mladého člověka, jenž – veden přísnými nebo despotickými rodiči – se ve svých 18 či 19 letech ocitá mimo jejich dosah kdesi na vysokoškolské koleji, přičemž se nemůže nabažit svobody a volnosti, kterou nikdy nepoznal. A zažívá skutečně závrať. Jakékoli omezování a rozumné regule jsou pro něho nepřijatelné, neboť mu připomínají nesvobodu a rodiče, od kterých chce být co nejdále. Celý porevoluční přerod a dvacetiletí před a po roce 1989 lze tak výstižně a stručně vyjádřit čtyřmi slovy: ode zdi ke zdi.

Devadesátá léta byla zkrátka obdobím nových a velkých možností – jako ostatně vždy po razantnějších výměnách vládní moci. Miroslavu Kalouskovi je v době těchto změn třicet let. Má již něco za sebou. Ihned po studiích na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze vstupuje do Československé strany lidové, která byla společně s KSČ součástí Národní fronty (později to vtipně okomentoval, že tím chtěl demonstrovat svůj nemarxistický světonázor¹). Mezi lety 1984 a 1990 pracuje jako technolog a vedoucí investičního útvaru tehdejšího národního podniku Mitas Praha. Po převratu se však ihned zapojuje do vysoké politiky a mezi lety 1990 a 1992 dělá poradce místopředsedy vlády. V letech 1991 až 1992 je členem dozorcí rady Jihočeských pivovarů, v letech 1992 až 1994 je členem správní rady a jednatelem Západočeských pivovarů (odtud patrně plyne Kalouskův pozdější názor na privatizaci Budvaru: „*Stát má dělat to, co dělat má, a má to dělat pořádně. Nemá dělat tisíce jiných věcí, které může dělat někdo jiný...*“ [14]). V letech 1994 až 1996 působí rovněž jako člen Prezidia Pozemkového fondu České republiky.

Nejznámější angažmá se však Kalouskovi dostává na Ministerstvu obrany, kde vystupuje ve funkci náměstka lidoveckých ministrů Baudyš, Holáně a Výborného (prvním náměstkem zde byl v letech 1995–1996 také Petr Nečas). Na obraně je Kalousek odpovědný za rozpočet a akvizice². A právě na obraně začíná příběh, který nyní podrobněji popíšeme.

---

¹V rozhovoru pro Radiožurnál dne 18. srpna 1999 M. Kalousek prohlašuje: „*Nemohu si stěžovat, víte, já jsem velmi uvažoval i o práci nebo o jakémsi angažmá v disentu, ale přiznám se, že já jsem pro to měl málo odvahy a v disentu je příliš mnoho marxistů. A já jsem chtěl deklarovat především ten nemarxistický světový názor.*“

²Ekonomickým náměstkem byl od 19. ledna 1993 do 2. ledna 1998 [187].

1.1 Jak to bylo s padáky?

Čas od času se v médiích zmiňuje široké veřejnosti známá kauza Miroslava Kalouska, týkající se jeho role při nákupu vojenských padáků. Veřejnost se o těchto padácích dozvěděla především proto, že na jednom z nich zahynul voják Roman Prinich. M. Kalousek opakovaně takové útoky odbývá skoro se zívnutím a tvrdí, že se jedná o příběh „*stokrát opakované lži, která se stala mediální pravdou*“ [15]. V rozhovoru ze září 2013 k tomu řekl doslova: „*Nikdy jsem žádné padáky nekoupil. (...) Přesto se říká, že Kalousek koupil padáky, což není pravda. To, že byly špatné, také není pravda, a že se na nich zabilo několik vojáků, také ne.*“ [15]. Jaký je tedy skutečný příběh „Kalouskových padáků“ VTP-100?

V roce 1994 uzavřelo Ministerstvo obrany se společností Anex-Cirus smlouvu o uzavření budoucí smlouvy na dodávky padákových souprav VTP-100. V ní se armáda zavazuje – jak název napovídá – uzavřít na dané období se společností Anex-Cirus kupní smlouvu na nákup padákových souprav VTP-100³ [19], [152]. Na jejich vývoji se od roku 1993 přitom podílela sama armáda. Následně byla v roce 1996 uzavřena kupní smlouva, jejímž předmětem byla výroba a dodávka 16 kusů **prototypů** padákových souprav VTP-100 a jen několik měsíců později byla uzavřena kupní smlouva na dodávku 187 kusů **ověřovací série** padákových souprav VTP-100. Od počátku se však u padáků objevily vážné problémy, které ale byly dle armádní komise odstranitelné. Například při zkouškách objevili vojáci více než 15 jednotlivých nedostatků, které však podle zástupců dodavatele způsobili vojáci sami, a to nesprávným balením nebo špatným skladováním [17]. Souprava nicméně v roce 1996 prošla vojenskými zkouškami a tehdejší náčelník Generálního štábu Armády ČR generálmajor Jiří Nekvasil je schválil k používání [16], [17].

V srpnu 1996 uzavřelo Ministerstvo obrany se společností Anex-Cirus další smlouvu o smlouvě budoucí, na jejímž základě se Ministerstvo obrany zavázalo nakoupit v letech 1996 až 2000 pro potřeby Armády České republiky 2310 kusů **sériového provedení** padákových souprav VTP-100. Po ukončení zkoušek ověřovací série byla na jejím základě uzavřena v březnu 1997 kupní smlouva na dodávku 227 kusů padákových souprav VTP-100 sériové výroby [152].

V roce 1997 se při seskoku s padákem VTP-100 zabil voják Roman Prinich. Přestože ihned po tragédii požádal tehdejší náčelník generálního štábu Jiří Nekvasil tehdejšího náměstka ministra obrany Miroslava Kalouska, aby až do vyšetření nehody pozastavil firmě Anex-Cirus platby, ministerstvo, i přes podezření, že nové padáky neodpovídají technickým a bezpečnostním normám, vyplatilo společnosti Anex-Cirus 27 milionů korun [18]. Tehdejší náčelník generálního štábu Jiří Nekvasil také zastavil výcvik na výrobcích od společnosti Anex-Cirus [153]. Následné rozsáhlé vyšetřování vedlo k rozhodnutí padáky dále nepoužívat a od společnosti Anex-Cirus je – navzdory uzavřené smlouvě – dále neodebírat. Náčelníkovi generálního štábu Jiřímu Nekvasilovi se poté dostalo anonymního vyhrožování, aby „dal od padáků ruce pryč“ [18].

---

³V uzavřených smlouvách se společností Anex-Cirus koluje v tisku a v médiích mnoho nepřesností. Jejich kompletní seznam včetně dodatků za roky 1993 až 1998 obsahuje podrobnější verze tohoto textu. Zde alespoň konstatujeme, že za tyto roky bylo se společností Anex-Cirus uzavřeno 7 smluv a 16 dodatků [152]. Na žádném z těchto dokumentů nefiguruje podpis M. Kalouska.

Rozhodnutí padáky dále neodebírat – navzdory uzavřené smlouvě z roku 1996 – vedlo ředitele společnosti Anex-Cirus Jiřího Andrlíka k úmyslu podat na ministerstvo žalobu o náhradu škody, což Andrlík skutečně v roce 1998 učinil [153]. Armádě tak hrozilo, že bude muset zaplatit kolem tři sta padesáti milionů korun za padáky, které nechtělo, neboť smlouva byla sepsána výrazně nevýhodně v neprospěch armády [153]. O něco později se však ukázalo, že společnost Anex-Cirus ještě v době uzavření smlouvy z roku 1996 právně neexistovala, neboť nebyla zapsána v obchodním rejstříku. Dle názoru právníků tak uzavřené smlouvy byly neplatné. Buď jak buď, namísto původně dohodnutých 2310 kusů sériově provedených padákových souprav VTP-100 odebralo ministerstvo rozhodnutím tehdejšího ministra obrany Michala Lobkowicze pouze 430 těchto padákových souprav [19]. O konečném počtu odebraných padáků nakonec musel rozhodnout soud.

V armádních skladech nakonec skončilo 730 kusů padákových souprav VTP-100, za které armáda zaplatila 110 milionů korun [20], [152]. Od smrti vojína Prinicha padáky nebyly používány. V roce 2011 jim skončila životnost a padáky byly použity na jiné účely [20]. Společnost Anex-Cirus v době uzavření smlouvy v roce 1994 s výrobou padáků neměla žádné zkušenosti. Se zakázkou jsou spojeny další podivnosti, např. člen armádní hodnotící komise byl současně veden u Úřadu pro průmyslové vlastnictví jako spoluautor padáku [21] a tehdejší ministr obrany Michal Lobkowicz o komisi, která rozhodla o vítězství společnosti Anex-Cirus, prohlásil, že má na stole alespoň pět důkazů, že komise porušila směrnicí ministra obrany o veřejných zakázkách s tím, že kdyby tehdy platil zákon o veřejných zakázkách, podal by na členy výběrové komise trestní oznámení [18]. V roce 1999 pak tehdejší poradce ministra obrany přiznává, že padák nebyl odzkoušen tak, jak bylo třeba a není zřejmé, zda skutečně odpovídá požadavkům technických podmínek [22]. Ostatně, jeden z členů zkušební komise přiznal pod rouškou anonymity: „*Lidé z úřadu pro řízení jakosti si nás vzali jednoho po druhém stranou a hučeli do nás tak dlouho, až někteří z nás svá stanoviska o opakování zkoušek odvolali a padák doporučili.*“ [62]. V článku Mladé fronty Dnes z roku 2001 se navíc uvádí, že podle tajné zprávy Ministerstva obrany, založené na posudku Vojenského technického ústavu letectva, by se desetina z dodaných padáků nikdy neotevřela a další vážné potíže by měla většina z nich [66]. Jakýsi expert Úřadu pro národní vyzbrojování k tomu dodal: „*Je to strašné! Prověřili jsme přes pět set padáků a zkouškami jich prošlo jen několik. Padák není bezpečný.*“ [66]. Jednoznačně se k padákům tehdy vyslovil také Josef Pavlata – tehdejší trenér reprezentace a dvojnásobný absolutní mistr světa v klasických disciplínách parašutismu: „*Skákal jsem na něm. Mám jediné doporučení: dát ty krámy na hromadu a zapálit.*“ [66].

V roce 2001 tehdejší náčelník Generálního štábu Armády ČR generálporučík Jiří Šedivý k záležitosti s padáky prohlásil: „*Já si myslím, že zásadní chyba se stala v tom, že první dodávka padáků VTP-100 už nebyla v takové kvalitě, která byla ozkoušena ve vojenských zkouškách.*“ [17]. O čtyři roky později, v roce 2005, je tentýž Jiří Šedivý – v té době již armádní generál a bývalý náčelník generálního štábu – otevřenější: „*Od počátku se jednalo o zbabraný kontrakt, kdy obchodníci ministerstva obrany ignorovali výhrady armádních odborníků. Vyvrcholilo to tím, že mnohé z dodaných padáků se při zkušebních seskocích trhaly vejpůl.*“ [61]. Podle článku Mladé fronty Dnes se navíc generál Šedivý vyjádřil, že tehdejší ministr obrany Vladimír Vetchý či šéf Úřadu pro národní vyzbrojování Jaroslav

Štefec „byli pod vlivem lidí, kteří padáky od společnosti Anex Cirus do armády bez ohledu na životy lidí prosadili,“ přičemž podle generála Šedivého je z obchodních smluv i z hodnocení testů padáků snadno dokazatelné, kdo a proč padáky armádě vnutil [61].

Neméně zajímavé svědectví poskytl i Ivan Hoššo – mistr světa v seskoku padákem z roku 1974, mezinárodní stříbrný medailista, několikanásobný mistr republiky a v roce 2005 trenér české ženské reprezentace. Ocitujme rozhovor Jana Gazdíka s Ivanem Hoššo z roku 2005 [63]:

J. G.: „Kde se podle vás stala základní chyba, že armáda koupila očividný zmetek, přestože u podobných výrobků rozhodují i maličkosti o životu výsadkáře?“

Ivan Hoššo: „Je a není to záhada. V české armádě jsou velmi kvalitní odborníci, kteří na pověst firmy Anex Cirus – například na to, že padáky nikdy nevyráběla – vždy upozorňovali. Anex přesto soutěž vyhrál a armáda pak musela do nedokončeného prototypu investovat další desítky milionů korun. Výsledek je, jaký je. Podle mne byl názor odborníků cílevědomě ignorován.“

J. G.: „Myslíte si, že soutěž byla zmanipulována?“

Ivan Hoššo: „Myslet si mohu leccos, ale na tohle nemám důkazy. I když si myslím, že pokud by se třeba policie opravdu snažila, nebyl by takový problém to dokázat. V Praze přece musí existovat smlouvy, z nichž je patrné, kdo a jaká zastával stanoviska... i jak je měnil, než odešel z armády... Co jsem si měl například jako šéf padákové a záchranné služby letectva slovenské armády myslet, když za mnou přijeli důstojníci z českého ministerstva obrany a vnucovali koupi – jak říkali – vynikajícího padáku VTP-100? Tohle je snad práce firmy, která ten padák vyrábí, a ne vojáků, kteří ho kupují. A navíc mi ho na Slovensku nabízeli v době, kdy na VTP-100 česká armáda kvůli výhradám k jeho kvalitě už neskákala. Ti vojáci s ním podle mne potřebovali prorazit jinde... a měli na tom, alespoň, jak se mi zdálo, dost velký zájem. Někteří z nich pak přestoupili k Anexu, jiní měli podíl na konstrukci padáku, další byli v této firmě pečení vaření. Tohle bylo známo i v české armádě.“

J. G.: „Co jste těm lidem řekl, když vám padák VTP-100 nabízeli?“

Ivan Hoššo: „Aby ze mě nedělali hlupáka a že se nenechám napálit jako české ministerstvo obrany. No a pak jsem s nimi vyrazil dveře. Všichni ti lidé jsou dnes v pohodě, jakkoliv jsou za nimi stamilionové škody.“

J. G.: „A jak nakupuje padáky slovenská armáda?“

Ivan Hoššo: „Docela jednoduše. Vybírá si je jen od renomovaných firem. A netvrdím, že v Česku nejsou. Necháme si padáky předvést a pak si je důkladně vyzkoušíme. Když vyhoví testům, začneme jednat o jejich koupi. Nikdy bych si nevzal na svědomí, že mou vinou mohou zahynout lidé. To svědomí v kauze nákupu padáku VTP-100 někteří lidé prostě neměli.“

Ke kvalitě padáků se velmi stručně vyjádřil v roce 2005 i tehdejší náčelník Generálního štábu Armády ČR generálporučík Pavel Štefka: „*Dnes už spolehlivě víme, že jsou vhodné nanejvýše k povlečení postelí.*“ [61].

O problematický nákup padáků se zajímala i policie, která však ve spleti smluv o schválení nákupu údajně nenašla viníka [60]. Je pravda, že na žádné výše uvedené smlouvě (ani na jejím dodatku) se společností Anex-Cirus nefiguruje podpis Miroslava Kalouska [152]. Přesto však tehdejší náměstek ministra obrany M. Kalousek podepsal dokument, ve kterém padák doporučil tehdejšímu náčelníkovi generálního štábu Jiřímu Nekvasilovi [60]. Samotný M. Kalousek to okomentoval slovy: „**Ano, podepsal jsem to, jako řadu dalších dokumentů, o výhradách ke kvalitě padáků jsem ale nevěděl.**“ [60].

Poznamenejme závěrem, že na jiném výrobku společnosti Anex-Cirus – padákovém kluzáku Farao – se v roce 1993 během letecké show na kbelském letišti zabil parašutista Aleš Bartuška. Majitele společnosti Anex-Cirus Jiřího Andrlíka soud za smrt parašutisty Bartušky v roce 2001 odsoudil. Podle soudu výrobce kluzáku použil nevhodné kevlarové šňůry, nesprávně je uchytil a rozmístil, čímž nevezal v úvahu, že první řada nosných šňůr kluzáku byla extrémně namáhaná [64]. Ve zdůvodnění rozsudku soudu stálo: „*Kvůli této chybě se přetrhly dvě třetiny důležitých nosných šňůr vrchlíku, takže se celý padák zbortil.*“ [64].

1.2 Modernizace tanku T-72

Oproti předchozí kauze je role M. Kalouska při modernizaci tanku T-72 veřejnosti známa podstatně méně. O co při ní šlo? Velice stručně a jedinou větou lze tuto kauzu vyjádřit takto: V roce 1995 v soutěži na modernizaci tanku T-72 v hodnotě 13 miliard korun „hlasovala ministerská komise až do úplného vítězství outsidera“ [23]. Pochopitelně, poražené firmy se následně netajily svým podezřením z korupce a poukazovaly přitom především na podezřelý průběh hlasování a nevysvětlitelné názorové obraty porotců. Popíšme ve stručnosti celý neuvěřitelný příběh.

Nejprekvapivějšího vítěze v rámci této modernizace přinesla šestimiliardová zakázka na modernizaci systému řízení palby [23]. Nabídky devíti zúčastněných firem zkoumala – ještě před vlastním hlasováním ministerské komise – pětičlenná skupina expertů z Vojenského opravárenského závodu Nový Jičín (kde se měl tank v následujících letech kompletovat). Tito experti si navíc k vlastnímu stanovisku vyžádali posudek tří vojenských výzkumných ústavů – ve Slavičíně, Vyškově a v Praze. Výzkumníci i členové expertní rady se nakonec jednoznačně shodli na kandidátovi prvního místa soutěže: francouzské společnosti Sagem. Dopis s tímto rozhodnutím byl odeslán sedmičlenné komisi jmenované Ministerstvem obrany, která měla vynést konečný verdikt. Při vstupním dohovoru se všech sedm členů vyslovalo shodně pro Sagem. Bezprostředně poté byli dva porotci vyměněni za jiné a v další fázi hlasovací přípravy zvítězila opět společnost Sagem, ale už jen v poměru hlasů 5:2. Prvního srpna 1995 se mělo hlasovat „natvrdo“, nicméně po opětovném vítězství

společnosti Sagem poměrem hlasů 4:3 bylo hlasování prohlášeno za „předběžné“. Tím však příběh nekončí. Když se totiž o týden později sešli členové komise k definitivnímu rozhodnutí, zvedlo se zcela nečekaně pět rukou pro dosavadního outsidera: italskou společnost Officine Galileo (v hodnocení z Nového Jičína a posudcích výzkumných ústavů skončila až na pátém místě). Konečné slovo překvapuje o to víc, že v komisi zasedali dva muži z Vojenského opravárenského závodu: jeho generální ředitel a technický ředitel. Oba nakonec hlasovali pro Galileo a postavili se tak proti mínění svých vlastních odborníků! Podle článku Respektu se od obou uvedených ředitelů nepodařilo zjistit důvody, proč hlasovali proti doporučení svých vlastních odborníků, přičemž technický ředitel Adolf Veřmiřovský uvedl, že návrhy posuzoval i z „jiných pohledů“ než jen z pohledu konstrukční dokonalosti [23]. V čem však „jiné pohledy“ spočívaly a podle jakých kritérií byl nakonec vybrán vítěz, odmítl Veřmiřovský prozradit: „*Přineslo by to jen komplikace a spoustu zbytečných připomínek.*“ [23]. Samotný M. Kalousek k tomu poznamenal, že protokoly z hlasování dosvědčují, že vše proběhlo po právní stránce bez závady [23]. Poznamenejme, že společnost Officine Galileo, tedy výherce soutěže na modernizaci systému řízení palby, byla součástí státního zbrojařského mamutu Efim, který však zkrachoval a zůstaly po něm dluhy přes miliardu dolarů. Samotná společnost Officine Galileo zaznamenala ztrátu přes dvacet pět milionů USD, které utopila v projektu tehdy nového italského tanku Ariete, a to když dodala do prototypu nového tanku systém řízení palby, který na předváděčce před italskými poslanci opakovaně selhal [23]. Italský parlament tehdy okamžitě projekt zastavil a firma přišla o peníze investované do svého výzkumu.

Ledacos o průběhu hlasování a o jeho pozadí vypovídá i skutečnost, která na období 90. let nebyla vůbec samozřejmá. Regulérnost výběrových řízení na systém řízení palby, na motor a převodovku pro tank T-72 totiž začaly šetřit kromě tehdejšího Ministerstva pro hospodářskou soutěž a Ministerstva obrany také české tajné služby [24]. Výběrové řízení zpochybnil i inspektor pozemního vojska generálmajor Karel Kuba. První dvě jmenované instituce následně zjistily, že armáda sice chybovala ve svých předpisech, ale že neporušila zákon o zadávání veřejných zakázek v takové míře, aby musela být soutěž zrušena. Inspekce však ministři navrhla, aby vyvodil vůči viníkům těchto chyb důsledky. Mezi jmenovanými viníky byl i ministrův náměstek Miroslav Kalousek, který se sice ničeho konkrétního nedopustil, ale měl zodpovědnost právě za chyby svých podřízených [25].

Proti M. Kalouskovi rovněž vystupuje – a to velmi ostře – tehdejší poslanec za ODS Tomáš Fejfar. Ten prohlašuje, že „*zákon porušen nebyl, avšak chytře oklamán*“ [26]. Mimoto poslanec Fejfar prohlašuje, že má informace o velmi podivných praktikách Kalouskem jmenované komise, která rozhodla o vítězi tendru na systém řízení palby a poukazuje na to, že Kalousek má „*obrovskou a nikým nekontrolovanou moc*“ [26].

Se zakázkou je spojena i řada dalších podivností, např. skutečnost, že bývalý šéf Správy materiálního vybavení plukovník Vepřek nastoupil šest dnů před uzavřením soutěže do služeb britské společnosti Marconi, která se měla podílet na modernizaci tanku T-72 [27]. Výše zmíněné vyšetřování bylo také zkomplikováno mj. i tím, že Ministerstvo obrany vedlo veškerou dokumentaci k tomuto tendru jako přísně tajnou [28]. Tyto a jiné alarmující skutečnosti nakonec přiměly vládu odebrat Ministerstvu obrany možnost rozhodovat o strategicky významných zakázkách. Není bez zajímavosti, že v roce 1998 se již poslanec

Kalousek snažil ve sněmovním výboru pro obranu a bezpečnost prosadit usnesení, které by znesnadnilo porovnávací zkoušky variant modernizovaných tanků T-72 [29]. Reagoval tak na informaci tehdejšího náměstka ministra obrany Jindřicha Tomáše, že se koncem roku 1998 měly uskutečnit na polygonu nedaleko Práslavic na Olomoucku porovnávací zkoušky modernizovaných tanků, na nichž se podílely společnosti Vojenský opravárenský závod Nový Jičín a Přerovské strojírny. Závod v Novém Jičíně přitom realizoval oficiální zakázku české armády a potýkal se s problémem funkčnosti systému řízení palby, který dodávala právě italská společnost Officine Galileo. Celý projekt měl totiž skluz již více než půldruhého roku a ani poslední zkoušky v závěru října roku 1998 nedopadly dobře [29]. Naproti tomu Přerovské strojírny modernizovaly tank ve spolupráci s ukrajinským výzkumným ústavem a právě francouzskou společností Sagem, přičemž jejich funkční prototyp se tehdy nacházel mimo území republiky. A právě M. Kalousek (tehdy člen KDU–ČSL) navrhl, aby sněmovní výbor přijal usnesení, kterým by doporučil zákaz importu tankové techniky do republiky – i za účelem předváděcích zkoušek. V hlasování však jeho návrh neprošel [29].

Problémy se systémem řízení palby však přetrvávaly. Zbrojovka Nový Jičín, která byla vedoucím projektu modernizace tanků T-72, následně zvažovala vypovězení smlouvy s italským dodavatelem systému řízení palby Officine Galileo, neboť nebyl schopen vyhovět přísným požadavkům armády na přesnost střelby [30]. Tehdejší stínový ministr obrany za ODS a předseda sněmovního výboru pro obranu a bezpečnost Petr Nečas přitom připomněl, že někteří odborníci od počátku varovali, že společnost Officine Galileo systém řízení palby nezvládne. „*Faktem je, že lidovci trvali velmi sveřepě na této firmě, na tomto projektu,*“ dodal v roce 1999 Petr Nečas [30]. Přitom již o čtyři roky dříve přijali poslanci na doporučení poslance ODS Tomáše Fejfara usnesení, ve kterém sněmovna mj. vyjádřila přesvědčení, že došlo ke zmanipulování soutěže na modernizaci systému řízení palby [27]. M. Kalousek takové nařčení ještě v roce 1999 odmítl: „*Vinu v žádném případě necítím. Odpovědnost za proces projektu si samozřejmě nesu. Nikoho jsme tehdy nezvýhodnili, ani jsme výběrové řízení nezmanipulovali.*“ [30].

1.3 Štábní informační systém

Mnohem dříve, než se česká veřejnost měla možnost seznámit s činností pánů Jaromíra Drábka (TOP 09) a jeho náměstka Vladimíra Šišky (a dalších podřízených) na Ministerstvu práce a sociálních věcí ohledně výměny dodavatele a provozovatele informačního systému na výplatu dávek na úřadech práce, se lákavost informačních systémů ukázala zajímavá i pro činovníky státní moci v „hlubokých“ 90. letech. Není bez zajímavosti, že dva aktéři – tehdejší první náměstek ministra obrany Petr Nečas a tehdejší ekonomický náměstek ministra obrany Miroslav Kalousek –, kteří měli co do činění s níže popsanou kauzou z poloviny devadesátých let, se o 17 let později opět setkají – již v pozici členů vlády – ve stejné vládě, v jaké se ocitne i nechvalně proslavený ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek (TOP 09). Člověku se v této souvislosti dere na mysl scéna z filmu *Vrchní, prchni*, ve

kteřé všímavý soused Pařízek potká v řůzných restauračních zaříženích „inženýra Králíka“ (alias knihkupce a falešného vrchního Dalibora Vránu), přičemž tato setkání komentuje slovy: „*Pane inženýre, je to možný, my máme na sebe vyslovený štěstí. Tak ve Špindlu řádil – a my byli u toho, tady řádil – a zase jsme u toho, to je vyslovená shoda náhod, že?*“.

V roce 1995 určila výběřová komise Ministerstva obrany za vítěze mnohamiliardové zakázky na Štábní informační systém americkou společnost Unisys [31]. Tehdejší první náměstek ministra obrany Petr Nečas (za ODS) však s výsledkem výběřového řízení nesoouhlasil a deset dní poté, co skončila svou práci výběřová komise, poslal dopis tehdejšímu ministru obrany Vilému Holáňovi (KDU-ČSL). V dopise Petr Nečas důrazně protestoval proti průběhu výběřového řízení. Ministr Holáň na dopis svého prvního náměstka zareagoval tak, že požádal – pro změnu – svého ekonomického náměstka M. Kalouska (tehdy také člen KDU-ČSL) o odborné stanovisko k Nečasovým námitkám. A Miroslav Kalousek ministřovi v dopise ze 14. listopadu 1995 svoje jasné stanovisko vyslovil: „*Doporučuji návrhy doktora Nečase nepřijmout.*“ [31].

Zhruba měsíc poté, co první náměstek Petr Nečas poslal výše zmíněný dopis svému nadříženému ministřovi Holáňovi, svolal ministr strategickou poradu Ministerstva obrany k projednání výsledku tendru [32]. Náměstek M. Kalousek totiž v mezidobí ministra Holáňe upozornil, že podmínky soutěže nebyly dodrženy, neboť společnost IBM se do soutěže přihlásila – řečeno slovy zákona – s nápadně nízkou cenou (její nabídka byla zhruba o miliardu nižší než nabídky ostatních zbývajících firem). Podle zákona tedy měla výběřová komise ministerstva vyřadit společnost IBM během posuzování nabídek, což však nečinila. M. Kalousek proto ministřovi doporučil soutěž zrušit stejně, jako ve svém odvolání doporučily soutěž zrušit v soutěži neúspěšné společnosti. Ministr Holáň nakonec tomuto doporučení vyhověl a soutěž 5. prosince 1995 skutečně ruší [32], [31].

Tím ovšem příběh nekončí. Objevují se totiž informace, že snaha náměstka Petra Nečase o zrušení výsledků soutěže byla motivována snahou vyjít vstříc společnosti EDS, s. r. o. (vlastněné nadnárodní společností E.D.S. World Corporation (Netherlands)), která v soutěži skončila na druhém místě. Straně ODS, jejímž členem Nečas byl, byla údajně nabídnuta částka jednoho milionu dolarů jako provize za to, když se zasadí o zrušení zakázky [31]. Podezřením se následně zabývala i tajná služba [31]. Vedle toho se však v médiích té doby objevilo i podezření, že společnost EDS se obrátila s intervencí i na náměstka Kalouska [33]. Podle tehdejšího prvního náměstka Petra Nečase nebyla zakázka zrušena na jeho přání, ale na pokyn druhého náměstka M. Kalouska [33]. M. Kalousek takové obvinění však odmítl. Mimochodem, právě s M. Kalouskem posléze vyjednávali zástupci společnosti EDS o možnosti přestupu špičkového ministerského odborníka na informační systémy (Radka Smolíka) do této společnosti. Ten skutečně do EDS na jaře 1996 nastoupil. Obě obvinění se nepodařilo později prokázat, nicméně faktem zůstává, že ministr obrany Vilém Holáň – na doporučení M. Kalouska – soutěž ve spěchu zrušil, čímž podle tehdejšího Ministerstva pro hospodářskou soutěž porušil zákon. Jakýsi činitel Ministerstva obrany to pod rouškou anonymity tehdy okomentoval slovy: „*Vše se tehdy odehrávalo ve spěchu, pod tlakem. O právních důsledcích zrušení se na rozhodující zvláštní poradě pana ministra příliš do hloubky nediskutovalo.*“ [31].

Ministerstvo pro hospodářskou soutěž následně nařídilo celou soutěž opakovat [34]. Téměř po dvou letech od zadání první veřejné obchodní soutěže na Štábní informační systém tak Ministerstvo obrany vyhlásilo tuto soutěž znovu. A začal nový – neméně zajímavý – příběh.

Počátkem února 1997, měsíc před ukončením druhého výběrového řízení na Štábní informační systém, Ministerstvo obrany vylučuje nejzřetlivějšího kandidáta na vítěze – americkou společnost Unisys. Ministerstvo tak učinilo z důvodu údajného nesplnění základního požadavku: firma neopatřila obálku se svojí nabídkou svým firemním razítkem! A začíná skutečně neuvěřitelný příběh [35]. Společnost Unisys se bránila, že svoje dokumenty dodala na Ministerstvo obrany se všemi náležitostmi (včetně otisku firemního razítka) a doložila to mj. i protokolem o přebírání obálek. Objevily se tak dvě verze celého případu: buď příslušná komise Ministerstva obrany tehdy převzala obálku společnosti Unisys bez razítek a nevěděla si toho, nebo byla obálka tehdy razítkem skutečně opatřena a teprve až na půdě Ministerstva obrany záhadně zmizela [35]. Buď jak buď, proti vyloučení ze soutěže podala společnost Unisys rozklad.

Vítězem druhé soutěže na Štábní informační systém se nakonec stávají firmy EDS a Digital Equipment. Podle Mladé fronty Dnes bylo o vítězi patrně rozhodnuto již dříve, než oficiálně skončila veřejná soutěž [36]. Na Ministerstvu obrany se totiž v průběhu této více než miliardové zakázky vedla tajná jednání ještě v době, kdy soutěž probíhala a kdy mělo vše o zakázce zůstat pouze mezi členy výběrové komise ministerstva. Na těchto schůzkách se podle zdrojů z armády vysoce postavení činitelé resortu radili o tom, jak zvrátit průběh soutěže, aby vyhrálo konsorcium společností EDS a Digital Equipment. „*To, co oznámil ministr obrany minulý týden na tiskové konferenci, tedy že nebude respektovat doporučení výběrové komise a namísto firmy Unisys prohlásí za vítěze společnosti EDS a Digital, se vědělo již dříve. Pro někoho to byl sice šok, ale pro nás to novinka nebyla,*“ prohlásil jeden z úředníků ministerstva, který byl o jedné z takových schůzek informován [36]. O změně ve vyhodnocení zakázky se začalo uvažovat na konci února 1997, kdy bylo jasné, jak soutěž vyhodnotí výběrová komise, jejíž verdikt byl pro definitivní vyhodnocení ministerstva nejdůležitější [36]. Podle komise nejvíce bodů nasbírala společnost Unisys. Jedna ze schůzek se uskutečnila 3. března 1997 v pracovně ekonomického náměstka ministra obrany Miroslava Kalouska [36]. Zúčastnil se jí ředitel Hlavního úřadu materiálně technického zabezpečení plukovník Vít Ševčík, pod něhož veřejné zakázky spadaly. K tomuto jednání byl přizván šéf výběrové komise generál Josef Dufek. Přesný obsah schůzky zůstal tehdy utajen, neboť její aktéři nechtěli zveřejnit, o čem spolu debatovali. To, že se spolu sešli, však dva z nich nepopřeli. „*Co bych vám to popíral. Vždyť to jsou moji nadřízení nebo moji kolegové,*“ prohlásil Dufek [36]. Náměstek Kalousek tehdy uvedl, že setkání s jeho podřízenými byla rutinní záležitostí. Ševčík se odmítl jakkoli vyjádřit. To, že by vedení resortu obrany začalo uvažovat o změnách v hodnocení soutěže, Kalousek zcela popíral: „*Rozhodně se neuvažuje o tom, že by se měla jakkoli měnit kritéria hodnocení,*“ prohlásil tehdy Kalousek [36]. Jen několik dní poté Kalouskova slova vyvrátil sám Ševčík. Ten totiž rozeslal všem zúčastněným firmám rozhodnutí Ministerstva obrany, v němž změnu přiznal: „*Při hodnocení cenových nabídek se ukázalo, že je nezbytné přehodnotit vztah váhového*

hodnocení nabídkové ceny ve vztahu k váhovým hodnocením jiných kritérií.“ [36]. Ministerstvo obrany muselo následně čelit také dalšímu podezření ze zmanipulování zakázky, neboť společnost Unisys zveřejnila, že armáda porušila podmínky soutěže a že zvolila neobjektivní přístup v hodnocení nabídek. Společnost Unisys připustila možnost, že své důkazy předá policii. Důvod, proč by Ministerstvo obrany zmanipulovalo výběr dodavatele informačního systému, Unisys nezveřejnil [36]. Vyskytl se i bývalý český spolupracovník počítačové společnosti EDS, který v roce 1998 přišel s tvrzením, že má informace o nelegálním financování Luxovy lidové strany, jejímž členem M. Kalousek tehdy byl [37]. Podle tohoto muže získala KDU-ČSL padesát milionů korun za to, že Ministerstvo obrany, které lidovci – mezi nimiž byl i náměstek M. Kalousek – tehdy vedli, přidělilo společnosti EDS zakázku na Štábní informační systém: „*Šlo přesně o milion sedm set tisíc dolarů. Asi osm set tisíc dolarů bylo ještě navíc rozpuštěno jako úplatky v resortu obrany,*“ řekl podnikatel a dodal, že byl účasten na jednání s nejvyšším vedením EDS ve Spojených státech: „*Byl jsem u jednání, na nichž se o úplatcích rozhodovalo.*“ [37]. O důvěryhodnosti informací této osoby přitom policie nepochybovala [37]. Zmíněná osoba přitom tehdy prohlásila, že je ochotna vystoupit z anonymity a poskytnout svědectví, pokud by společnost EDS či lidová strana chtěla zveřejněné informace zažalovat. „*Prohlašuji, že v případě soudu proti MF DNES vystoupím z anonymity a poskytnu své svědectví pod svým jménem,*“ prohlásil podnikatel [37]. Tehdy člen lidové strany M. Kalousek, který od 19. ledna 1993 do 2. ledna 1998 působil jako ekonomický náměstek třem lidoveckým ministrům obrany, k tomu v roce 1998 poznamenal: „*Je to hloupost, o které nemá smysl se ani bavit.*“ [37].

1.4 Prodej deseti letounů MiG-29

Bývalý důstojník sovětské vojenské rozvědky GRU Vladimír Rezun (alias Viktor Suvorov), který v roce 1978 uprchl do Velké Británie (za což byl v Moskvě odsouzen v nepřítomnosti ke dvěma trestům smrti trvajícím dodnes), popisuje v jedné ze svých knih⁴ to, co ho učili ve vojenské diplomatické akademii GRU. Šlo o to, aby celý obsah agenturního hlášení s množstvím faktografických dat, údajů a dalších informací uměl vystihnout nejlépe jedním slovem, případně pomocí několika málo slov. Byť to může znít zajímavě, není uvedená myšlenka ve skutečnosti nijak originální. Každý čtenář se s ní ostatně setkává od školních let. Například celé dlouhé období lidských dějin lze vyjádřit jako *doba ledová, doba bronzová, století páry* apod.

V souladu s právě popsáním přístupem se pokusme co nejúsporněji a současně co nejvýstižněji charakterizovat celé období devadesátých let u nás. Domníváme se, že to lze učinit tímto slovem: PRIVATIZUJ! Byla to totiž právě privatizace (neboli převod veřejného či státního majetku do soukromého vlastnictví), která vyústila ve vznik nových sociálních vztahů, sociálních tříd, profesí, právních úprav, nadějí, rozčarování a také nových druhů kriminality. Privatizací v obecnějším pojetí bylo rovněž i rozdělení bývalého společného

⁴SUVOROV, Viktor. *Poslední republika – Proč Sovětský svaz prohrál druhou světovou válku, Díl II.*, Naše vojsko, 2008. 417 stran, ISBN 978-80-206-0967-0.

státu Čechů a Slováků – to, co bylo v majetku federálních úřadů, přešlo do majetku někoho jiného.

Z uvedeného nepřekvapí, že se privatizace nevyhla ani armádě, resp. Ministerstvu obrany. Z dob studené války totiž armáda disponovala nemalými zásobami ledasčeho, počítaje v to tanky, obrněné transportéry, nadzvukové stíhací letouny, radiolokátory, kulometry, samopaly, pistole a další výzbroj. A právě tímto prizmatem se nyní podíváme na některé „armádní odprodeje“ té doby – doby, kdy na Ministerstvu obrany vládl lidovecký ekonomický náměstek M. Kalousek.

Na jaře 1995 požádalo Ministerstvo obrany ministry české vlády o povolení odprodat nadzvukové stíhací letouny MiG-29, kterými tehdy disponovala česká armáda a které byly v té době již dva roky mimo provoz⁵. O příčinách tohoto odprodeje se v roce 2001 vyjádřil samotný M. Kalousek, který obhajoval rozhodnutí z roku 1994 vyřadit letouny MiG-29 z výzbroje Armády ČR a jejich pozdější odprodej mj. slovy: „*Jsem přesvědčen, že z bezpečnostního hlediska a z hlediska neúnosných nákladů na modernizaci a provoz MiG-29 bylo efektivnější těch deset strojů sešrotovat než v programu pokračovat.*“ [38].

Hodnota deseti těchto strojů se v roce 1995 odhadovala na 900 miliónů korun [39]. Vláda žádosti Ministerstva obrany vyhověla. Z důvodu, že Ministerstvo obrany samo nemohlo obchodovat se speciálními materiály, mezi něž stíhací letouny patřily, oslovili zástupci ministerstva dvě soukromé společnosti s požadavkem nalézt možné zájemce o nepoužívané stíhací letouny MiG-29. Oněmi oslovenými společnostmi byly společnosti Omnipol a Zenit [39]. Náměstek M. Kalousek k tomu tehdy na jednání branného a bezpečnostního výboru parlamentu dodal: „*Tyto společnosti dostaly od ministerstva obrany pověření ke shromáždění nabídek zájemců. V daném termínu se ovšem objevila pouze jediná. Úvahy, zda to pro nás bylo či nebylo výhodné, jsou proto nesmyslné.*“ [39].

Odprodej nepoužívaných stíhacích letounů MiG-29 nakonec proběhl výměnou deseti těchto letounů za jedenáct polských vrtulníků SOKOL, přičemž tuto výměnu realizovala uvedená společnost Zenit. Podle časopisu Týden činila provize společnosti Zenit za zprostředkování této výměny 90 milionů korun [28]. Helikoptéry byly určeny pro Leteckou záchrannou službu, pročež náčelník vojenského střediska této záchranné služby v Líních na Plzeňsku Petr Hora krátce po jejich porřízení prohlásil, že vrtulníky SOKOL nejsou k těmto účelům příliš vhodné [28].

Výměna deseti nadzvukových letounů MiG-29 za jedenáct polských vrtulníků SOKOL vyvolávala již v době své realizace nejrůznější nelichotivé komentáře na adresu M. Kalouska. Podobné nelichotivé komentáře pak byly čas od času opakovány z jiných úst i později, počítaje v to pozdější ministry vlád, poslance a další představitele. Majitelem společnosti Zenit, která celou transakci výměny realizovala, byl totiž Richard Háva. S Richardem Hávou se v tomto textu ještě mnohokrát setkáme, a proto je podrobněji o něm a o jeho přátelství s M. Kalouskem pojednáno v příloze. Čtenáři na tomto místě doporučujeme alespoň zběžně tuto přílohu pročíst. Nicméně asi postačí konstatovat, že

---

⁵Byly doby, kdy česká armáda vlastnila nadzvukové stíhací letouny. Od roku 2005 používá armáda k ochraně vzdušného prostoru České republiky pronajaté nadzvukové letouny, jejichž mnohamiliardový pronájem bývá předmětem diskuzí. Ostatně, pronájem letounů Gripen je předmětem podkapitoly 2.2.

Richard Háva a Miroslav Kalousek byli přáteli, kteří v době, kdy M. Kalousek působil jako náměstek na Ministerstvu obrany a i později, spolu – podle vlastních slov R. Hávy – občas zašli „na pivo a na guláš“ [46]. V roce 1996 ovšem samotný Richard Háva k realizaci výměny nadzvukových letounů za polské vrtulníky prostřednictvím jeho společnosti Zenit kategoricky prohlašuje: „V žádném případě nám k tomu nepomohla známost s Kalouskem. Obchod schvalovala vláda. Navíc jsme předložili zdaleka nejlepší podmínky obchodu.“ [40]. Argument, že nějaký obchod schválila vláda, se bude v našem textu ještě opakovat – M. Kalousek se jím bude opakovaně zaštiťovat. Je to ovšem argument, který člověka možná zbaví právní odpovědnosti, nikoli však odpovědnosti faktické. Vláda totiž zpravidla schvaluje obchody na základě doporučení příslušného ministra (od toho ministr na vládě sedí) a ministru samotnému zpravidla obchod doporučí – ekonomický náměstek. Tím ovšem v té době byl Miroslav Kalousek... A pokud jde o to, že Hávova společnost Zenit předložila nejlepší podmínky obchodu, tak již víme, že samotný M. Kalousek prohlásil o nabídce zájemců, že „v daném termínu se ovšem objevila pouze jediná“ a „úvahy, zda to pro nás bylo či nebylo výhodné, jsou proto nesmyslné“.

O samotnou společnost Zenit se v roce 1997 zajímala jak policie, tak i ekonomická kontrarozvědka. Bylo to v souvislosti s nákupem náhradních dílů k letecké technice, který se měl uskutečnit v době dělení federace. Obchod v hodnotě 358 milionů korun realizovala pro armádní Letecké opravy Malešice právě společnost Zenit [41]. Mluvčí Ministerstva vnitra k tomu tehdy sdělil: „V době dělení federace poukázalo ministerstvo obrany určitou finanční částku leteckým opravám Malešice, které ji dále předisponovaly firmě Zenit s tím, že Zenit použije tuto částku na nákup náhradních dílů pro letadla. (...) Policie zkoumá, co se ve zmíněném převodu odehrávalo mezi leteckými opravami Malešice a firmou Zenit.“ [42]. Tehdejší ministr vnitra tyto informace potvrdil [42].

Hospodařením Leteckých oprav Malešice se v roce 1997 zabýval i Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ), který konstatoval, že uvedený převod peněz proběhl v rozporu s účtovou osnovou a postupy účtování pro hospodářské organizace [41]. Ve své závěrečné kontrolní zprávě NKÚ mj. uvedl: „Nakládání s těmito prostředky nemohlo být prověřeno, neboť bylo šetřeno orgány činnými v trestním řízení.“ [41]. Naproti tomu Richard Háva jakákoli podezření za obchod z přelomu let 1992 a 1993 odmítl, když v roce 1996 (v té době je Háva již předsedou představenstva společnosti Omnipol, která bude v textu ještě vícekrát zmíněna) prohlásil: „Na všechno máme řádné doklady a jsme ochotni je předložit.“ [43].

Poznamenejme, že v souvislosti s popsanou „ztrátou“ finančních prostředků Ministerstva obrany, resp. Leteckých oprav Malešice z přelomu let 1992 a 1993 podal v roce 1996 tehdejší náměstek na Ministerstvu obrany Miroslav Kalousek trestní oznámení pro šíření pomluvy na některé novináře a policejní důstojníky [43]. Některá média totiž ocitovala vyjádření osob, údajně obeznámených s policejním vyšetřováním celé transakce. Např. v článku [44] z roku 1996 se uvádí doslova:

„Zmíněných tři sta milionů korun převedlo ministerstvo obrany před třemi lety nejprve na účet firmy Letecké opravy Malešice a poté na konto soukromé společnosti Zenit. Ta má velmi úzké a dlouhodobé vazby na ekonomického náměstka ministra obrany Miroslava Kalouska (KDU-ČSL). Odtud měly podle tvrzení policejních vyšetřovatelů peníze po menších

částkách a různými cestami putovat do kapes soukromých osob, úzce spjatých s vedením lidové strany. V rozhovoru pro TÝDEN to potvrdili lidé, kteří se na vyšetřování případu Zenit přímo podílejí a mají pro svá tvrzení důkazy.“

„Případ je již dva měsíce v takové fázi, že by prý vyšetřovatelé mohli vznášet obvinění proti vysokým představitelům ministerstva obrany a lidové strany prakticky kdykoli: ‚Náměstkem ministra obrany Kalouskem by to rozhodně nekončilo, ale naopak začínalo,‘ řekl TÝDNU nejmenovaný státní úředník, který má nejdůležitější dokumenty v tomto případě okopírovány pro zajištění své osobní bezpečnosti. Celá kauza však zůstává ‚u ledu‘, vyšetřovatelé mají obavy z politických tlaků, potvrzují zdroje TÝDNE.“

Samotný Miroslav Kalousek na svoji obhajobu v roce 1996 uváděl, že se oněch zhruba 300 milionů korun z přelomu let 1992 a 1993 ztratilo z Ministerstva obrany ještě za působení jeho předchůdce [42]. Přitom argumentoval, že na pozici ekonomického náměstka ministra obrany nastoupil až v lednu 1993 a že je schopen doložit na základě účetnictví a bankovních výpisů, že „po celou dobu existence Ministerstva obrany ČR (tj. od 1. 1. 1993) neposkytlo toto ministerstvo žádnou ‚zálohu na budoucí obchody‘ ani firmě Letecké opravy Malešice, ani firmě Zenit“ [42]. V této větě se ovšem nijak nevyklučuje, že uvedenou částku nepřevadlo Ministerstvo obrany na účet Leteckých oprav Malešice před datem 1. 1. 1993 a také se v uvedené větě nevyklučuje možnost, že částka byla po datu 1. 1. 1993 převedena ze strany Leteckých oprav Malešice (jejichž zřizovatelem bylo Ministerstvo obrany) na účet společnosti Zenit. Za Zenitem přitom stál dobrý známý Miroslava Kalouska Richard Háva. Neméně zajímavá je také skutečnost, že společnost Zenit měla od roku 1994 (v té době je již M. Kalousek etablovaným náměstkem) s Ministerstvem obrany uzavřenu smlouvu o poskytování poradenství, díky níž získávala 2 procenta z obchodního obratu Leteckých oprav Malešice ročně [41]. A vedení Ministerstva obrany také prosazovalo, aby se v případě privatizace těchto oprav stala jejich majitelem právě společnost Zenit [41].

Vyzbrojení informacemi o společnosti Zenit, o jejím majiteli Richardu Hávovi a o jeho přátelství s Miroslavem Kalouskem se nyní vrátíme k hlavnímu předmětu této podkapitoly, kterým je výměna stíhacích letounů MiG-29 za polské vrtulníky. Slíbili jsem čtenáři nelichotivé komentáře na adresu M. Kalouska v souvislosti s uvedenou výměnou. Za všechny uvedeme dva. První vyslovil tehdejší poslanec za ODS Jan Kráček, který v roce 1996 v jakési debatě s M. Kalouskem prohlásil, že „přes Zenit si někdo předem připravuje pozice pro odchod z resortu obrany“ [39]. To je ovšem relativně neškodná poznámka. Mnohem závažnější obvinění pochází z roku 2001, kdy tehdejší člen vlády a současně ministr financí Pavel Mertlík označil vývoz stíhacích letounů MiG-29 do Polska z přelomu let 1995-1996 za „obrovský tunel, který nemá obdoby“ [38]. Na to již tehdejší místopředseda KDU-ČSL a poslanec M. Kalousek reaguje dne 27. 2. 2001 v deníku Mladá fronta Dnes samostatným vyjádřením nazvaným „MiG-29 a suverenita“, v němž lituje, že „se k této kritice přidává významný člen vlády, který musí mít všechny informace o složitých okolnostech tehdejšího rozhodování“ [38].

1.5 Prodej stovky tanků řady T-72 do Alžírka

Jako úplná kopie předchozí podkapitoly působí transakce, kterou o dva roky později zamýšlelo provést Ministerstvo obrany – tentokrát s tanky řady T-72. Pro pochopení rámce, v jakém se transakce měla odehrát, na tomto místě uvádíme, že v roce 1997 disponovala česká armáda necelou tisícovkou tanků, konkrétně to bylo 541 tanků řady T-72 a 411 tanků T-54 AM-2 [45]. Skutečnost, že Hitlerova německá armáda zaútočila v červnu 1941 na Sovětský svaz s přibližně třemi tisíci lehkými zastaralými tanky (ve srovnání s tehdejšími sovětskými tanky), patrně vedla některé činníky na Ministerstvu obrany (a dost možná i vně tohoto ministerstva) na myšlenku, že přece jen je tisícovka tanků pro malou zemi příliš. Ostatně, sama armáda se plánovala po dokončení tehdejší transformace zbavit právě tanků T-54 AM-2 [45]. Hlavní postavou zde bude opět ekonomický náměstek na Ministerstvu obrany M. Kalousek a jeho dobrý známý – zbrojař Richard Háva, v té době již předseda představenstva společnosti Omnipol.

V roce 1997 se zástupci Ministerstva obrany rozhodli odprodat stovku tanků řady T-72 (konkrétně modernizovanou verzi T-72M1, vyráběnou od roku 1986 v tehdejší Československu) z výzbroje české armády společností Omnipol. Ta přitom na tanky, nebo alespoň na část z nich, našla kupce – alžírské ministerstvo obrany [47]. Společnost nabízela 400 tisíc dolarů za jeden tank (přibližně 13 milionů tehdejších korun), cenu, za kterou chtěla tanky prodat Alžírsku odmítla, pochopitelně, zveřejnit. Ještě před odesláním tanků do Afriky však bylo třeba uskutečnit některé úpravy dle přání zákazníka [47], [48], [49]. Tyto úpravy měl provést Vojenský opravárenský podnik Nový Jičín a společnost Omnipol měl přijít na 150 tisíc dolarů za jeden stroj [47]. Podle původního záměru společnosti Omnipol měla armáda výměnou za tanky dostat 12 cvičných letounů L-39 ZA (s cenou 31 až 34 milionů tehdejších korun za kus) z Aera Vodochody a navíc peníze na dostavbu čtyř Systémů řízení palby dělostřeleckého oddílu z Vojenského ústavu Slavičín (85 až 110 milionů korun) [47]. Tehdejší náměstek M. Kalousek transakci mohutně propaguje, např. v obsáhlém rozhovoru ze září 1997 mj. argumentuje [50]:

„Za stejných, možná ještě výhodnějších podmínek ráda nabídne Alžírsku požadované tanky kterákoli jiná země někdejší Varšavské smlouvy. Je to totiž atraktivní obchod, jehož pomocí mohla ČR racionálně restrukturalizovat výzbroj své armády bez nároku na peníze daňových poplatníků. Za finanční prostředky utržené za prodej nadbytečných tanků by koupila letouny, které nutně potřebuje. Navíc by české zbrojovky získaly miliardové zakázky a náš export lukrativní alžírský trh.“

Výhodný obchod měl ale jistý háček: tehdejší ministr obrany Miloslav Východný (a nadřízený M. Kalouska) krátce předtím předal poslancům nový projekt přezbrojení armády [51]. Podle něj měla mít armáda za deset let ve své výzbroji pět set čtyřicet tanků zmíněné řady, tedy úplně stejný počet, jaký měla v době zamýšleného prodeje tanků! Na otázku, kde tedy Česká republika měla vzít náhradu za tanky prodané Alžírsku, zástupci Omnipolu odpověděli, že si chybějící tanky měla Česká republika vyrobit, čímž měla vytvořit řadu pracovních příležitostí, zejména pro odborníky [51]. Společnost Omnipol (tedy ob-

chodní partner Ministerstva obrany v tomto obchodu), potažmo Alžírsko, mělo za tanky zaplatit zhruba 1,3 miliardy korun, avšak výroba nových tanků měla podle odborníků ze Škody Plzeň stát minimálně trojnásobek [51]. Tehdejší média proto vyslovila podezření, že smyslem celého obchodu měla být především opakovaná obchodní provize pro Hávovu společnost Omnipol [51]. V článku [47] z roku 1997 se dokonce uvádí, že podle vysoce postaveného zdroje věci fungují takto:

„Omnipol vymyslí kšeft, lidovci na ministerstvu obrany ho samozřejmě odsouhlasí a vláda to bude muset odklepnout.“

Spory o prodeji tanků se přenesly i do poslanecké sněmovny. A byly velmi emotivní. V poslanecké sněmovně se proti prodeji tanků rozhodně vyslovil i bývalý náměstek Ministerstva obrany a tehdejší předseda parlamentního výboru pro obranu a bezpečnost Petr Nečas (ODS): *„Vládou projednaná armádní koncepce počítá s tím, že budeme mít 540 tanků T-72. Tento prodej je v rozporu s tím, co letos v únoru schválila vláda.“* [52]. Ostrý spor mezi Nečasem a Kalouskem vyvovalo jedno slovo ve schváleném koncepčním záměru armády. Uveďme přepis jejich vzájemné výměny názorů z jednání bezpečnostního výboru z 2. července 1997, ve které Petr Nečas usvědčil Miroslava Kalouska ze lži [53]:

Nečas: *„Kdy došlo vedení ministerstva obrany k názoru, že (...) máme příliš mnoho tanků a že je prodáme?“*

Kalousek: *„(...) koncepční záměr definuje počty tanků jako čísla **maximální**, (...) je evidentní, že 540 tanků jako **maximální** počet je číslo, které zdaleka nedosáhne své velikosti. V záměru je uvedeno 540 zmodernizovaných tanků T-72, ale je to limitní a **maximální** číslo.“*

Nečas: *„(...) obávám se, že nám neříkáte pravdu. V materiálu, který máme k dispozici (od ministerstva obrany), (...) je psáno, citují: ‚Pro cílový stav v roce 2005 se v současné době z odhadů vývoje bezpečnostních rizik odvozuje **minimální** potřeba (...) 540 tanků T-72‘. Toto číslo je udáváno naopak jako **minimální**, nikoliv maximální...“*

Kalousek: *„Pane předsedo, jste si jist, že teď necitujete z tajného materiálu?“*

Nečas: *„Citují informaci, která není tajná.“*

Kalousek: *„Dobře. Přesto trvám na tomto vysvětlení s tím, že bližší vysvětlení podám na uzavřeném jednání.“*

Poznamenejme, že lze oprávněně předpokládat, že armáda trpí vždy a za všech okolností nedostatkem počtu zbraní a pro zajištění obranyschopnosti země zcela jistě potřebuje minimálně určitý počet zbraní. Kdyby totiž armáda požadovala maximální počet např. 540 tanků, pak při nulovém počtu tanků by byla tato podmínka splněna. Armádní kon-

cepcce obrany země, která by umožňovala potřebu libovolného (i nulového) počtu zbraní nepřesahujícího však jistou mez, je evidentně nesmyslná. Člověk nemusí být vojenský génius, aby učinil stejný závěr. Bývalý inspektor pozemního vojska a tehdejší poradce ministra obrany Kuba, který se podílel na vládou schválené koncepci armády, ostatně tehdy potvrdil, že Ministerstvo obrany stanovilo počet 540 tanků T-72 jako minimální a s jejich prodejem nepočítalo. Náhlou změnu postoje Ministerstva obrany, které prodej tanků začalo o pár měsíců později podporovat, si však Kuba nedokázal vysvětlit [54]. Vláda nakonec prodej stovky modernizovaných tanků T-72 do Alžírsko neschválila [53].

1.6 Prodej kasáren na náměstí Republiky

Při prodeji státního či obecního majetku do soukromých rukou se nejen v devadesátých letech používal následující „trik“, který umožňoval nabytí majetku bez nutnosti úhrady jeho plné ceny, resp. s možností úhrady zlomku jeho ceny. Tajemství „triku“ je přitom velmi prosté a prakticky obtížně postižitelné. Představte si, že jste státní úředník, který má pravomoc prodat veřejný majetek do soukromých rukou, jehož hodnota je, řekněme, 100 milionů korun. O majetek za danou cenu projeví zájem soukromý subjekt, se kterým sepišete smlouvu o prodeji, ve které dohodnete splátkový kalendář úhrady ceny majetku – řekněme 10 milionů korun měsíčně. Současně bude ve smlouvě ujednáno, že pokud z jakéhokoli důvodu bude kupci majetku zabráněno původně veřejný majetek řádně užívat, uhradí stát (obec) kupci penále ve výši 110 milionů korun. A žel takové důvody nastanou. Jaký je výsledek celého obchodu? Na straně státu či obce je výsledkem to, že již nevládní svůj stomilionový majetek, nevládní ani sto milionů za jeho prodej a navíc musí novému majiteli vyplatit penále 10 milionů korun. Na straně kupce je výsledkem to, že vlastní zadarmo nabytý stomilionový majetek a navíc – jako omluvu za komplikace – získává 10 milionů veřejných prostředků. V principu tak zájemce o veřejný majetek nemusí mít v době podpisu smlouvy žádné peníze nebo jenom zlomek ceny, kterou hodlá – podle smlouvy – uhradit. Tento postup má řadu variant se stejným výsledkem – soukromý nabyvatel vydělá a stát či obec prodělá. V krystalické podobě dokázali opravdoví „fajšmekři“ být současně úředníky a současně vlastníky či spoluvlastníky zájemců o veřejný majetek. Možnost skrýt se za anonymní majitele společností v daňových rájích k tomu jen nabádala.

Snad jen náhodou mohou právě uvedené řádky připomínat prodej kasáren v centru Prahy na náměstí Republiky z roku 1997, za kterým stál tehdejší náměstek na Ministerstvu obrany Miroslav Kalousek. O co šlo?

V listopadu 1995 schválila vláda České republiky usnesení, ve kterém uděluje souhlas k prodeji kasáren Jiřího z Poděbrad na náměstí Republiky v Praze 1 včetně pozemku společnosti European Property Development za nabízenou cenu přesně 50 milionů DEM (při tehdejší kurzu německé marky kolem 18,5 Kč/1 DEM se jednalo o přibližně 925 milionů tehdejších korun) [55]. O rok později pak vláda schvaluje kupní a zástavní smlouvu o úplatném převodu kasáren se jmenovanou společností za nabízenou cenu 50 milionů DEM podle splátkového kalendáře uvedeného v kupní smlouvě [56].

Samotný objekt kasáren měl bohatou historii – během posledních 200 let byl svědkem přítomnosti postupně rakouských, německých a sovětských vojsk v Praze [57]. Po roce 1989 se armáda rozhodla objekt prodat, avšak na počátku 90. let pronajala část objektu Ústavu pro českou literaturu Akademie věd. V roce 1996 však ústav dostal z kasáren výpověď s tím, že pronajaté prostory měl vyklidit do konce roku 1997. Ukázalo se však, že Akademie věd není schopna zajistit jiné prostory pro svůj ústav, což souviselo mj. s požadavkem na uskladnění tisíců jeho knih.

O problémech s „vystěhováním“ ústavu Akademie věd z areálu kasáren věděli podle [57] jak zástupci zájemce, tak i zástupci Ministerstva obrany. Přesto se v kupní smlouvě z května 1997, kterou podepsal tehdejší náměstek ministra obrany Miroslav Kalousek, o žádném nájemním vztahu nemluví. Smlouva obsahovala tuto nepravdivou pasáž [57]:

„V době podpisu této smlouvy nemá jakákoliv třetí osoba jakékoliv užívací právo na základě nájemní nebo obdobné smlouvy.“

Navíc se Ministerstvo obrany ve smlouvě zavázalo, že armáda objekt vyklidí do konce roku 1997 a že v případě průtahů vyplatí Ministerstvo obrany kupci vysoké penále [58]. Kupce areálu kasáren se po složení zálohy ve výši tři miliony marek (přibližně 55 milionů tehdejších korun) následně stává v září 1997 (tedy jen několik měsíců po podpisu kupní smlouvy) jeho vlastníkem [58]. Jelikož se však Ministerstvu obrany nedařilo Akademii věd z objektu vystěhovat (a do konce roku 1997 se to také nepodařilo), napsal náměstek M. Kalousek navíc – mimo závazek uvedený ve smlouvě – dopis zástupcům uvedené společnosti, že Ministerstvo obrany se zavazuje vynahradit společnosti veškeré škody, které jí vzniknou v souvislosti s koupí areálu [57]. Zástupkyně této společnosti při koupi objektu kasáren Hana Dermotová k tomu později dodala [57]:

„Když byl pan Kalousek na té armádě, tak přislíbil, že se postará o ten náhraní prostor pro Ústav pro českou literaturu, armáda ho nalezla, protože to cítil jako svůj závazek. Konec konců po celou tu dobu roku, kdy se připravovala kupní smlouva, tak věděli, že ten nájemce tam je a celkem nic se nestalo. Pan náměstek Kalousek si to uvědomoval, proto došlo k tomu dopisu.“

Miroslav Kalousek si komplikací s prodejem areálu byl vědom zcela správně – jakoby přesně věděl, co bude následovat: V lednu 1998 odešel z Ministerstva obrany, Akademie věd se z objektu vystěhovala až za další rok a půl a armáda fakticky předala budovu majitelům až v červnu 2000 [58]. Dva a půl roku trávající zpoždění oproti termínu uvedenému ve smlouvě mělo mít svoje následky: Ministerstvo obrany mělo majitelům vyplatit na penále skoro 800 milionů korun [58]. To však nebyla jediná suma, kterou měl stát následkem Kalouskem podepsané smlouvy uhradit. Podle článku Respektu totiž nový majitel objektu koncem roku 1997 uzavřel smlouvu o podílu na proměně kasáren v obchodní centrum s jistou lichtenštejnskou společností [58]. A kvůli nepředaným objektům jejich majitel nedokázal tuto smlouvu dodržet. Lichtenštejnská společnost následně podala na majitele areálu žalobu u pařížské arbitráže a ta ji v březnu 2001 přírkla náhradu ve výši bezmála půl miliardy korun

[58]. O stejnou sumu pak, pochopitelně, majitel kasáren zažaloval Ministerstvo obrany a podle právníků to bylo dopředu jasné: dojde-li k soudu, bude ministerstvo platit [58]. Situace Ministerstva obrany byla tak v roce 2001 v důsledku Miroslavem Kalouskem uzavřené smlouvy o prodeji areálu kasáren v centru Prahy taková, že ministerstvo již nevladnilo kasárna a pozemek v hodnotě okolo 925 milionů korun, zato však na penále a náhradě škody mělo zaplatit o nějakých čtyři sta milionů korun více, než kolik mělo utržit za uvedený prodej. Situace tedy velmi připomíná hypotetický příklad z úvodu této podkapitoly.

Abychom však byli korektní, je třeba uvést, že i majitelé objektu porušili kupní smlouvu z roku 1997, když nedodrželi dohodnutý splátkový kalendář [57], [58]. V důsledku toho Ministerstvo obrany v prosinci 2001 vyčíslilo penále z „prodlení druhé splátky“ – tentokrát ve svůj prospěch – na šedesát tři milionů korun [58]. Zatímco tedy hrozilo, že Ministerstvo obrany bude muset vyplatit majiteli na penále a náhradě škody kolem 1,3 miliardy korun, majitel objektu měl ve stejnou dobu vyplatit Ministerstvu obrany kolem 933 milionů korun za nedoplačenou cenu objektu a za penále. Ministerstvu tedy hrozilo, že bude muset navíc vyplatit majiteli kasáren přibližně 367 milionů korun.

Není divu, že se o prodej kasáren a kupní smlouvu začala zajímat policie, která se domnívala, že za způsobenou škodu může někdejší náměstek ministerstva M. Kalousek [58]. Za škodu čtyř set milionů korun hrozil trest odnětí svobody až na 12 let. Nicméně, Ministerstvo obrany po dlouhých pět let tvrdilo, že mu žádná škoda způsobena nebyla [58]. V březnu 2001 si pak policie pozvala signatáře smlouvy M. Kalouska k vysvětlení, proč podepsal nevýhodnou smlouvu, proč následně po dobu téměř jednoho roku policie čekala na výsledek jednání mezi ministerstvem a majitelem objektu [58]. V květnu 2002 proběhla schůzka obou stran, na které padla dohoda [58]. Již zmíněná zástupkyně majitele k tomu tehdy dodala: „*Dohodli jsme se. Všechno je v pořádku.*“ [58].

Není bez zajímavosti, že tehdejší ministr obrany za ČSSD Jaroslav Tvrdík v roce 2002 potvrdil slova o vzájemné dohodě, avšak odmítl sdělit podrobnosti, neboť je údajně neznal [58]. Obdobně se vyjádřil i tehdejší poslanec M. Kalousek: „*Nic vám neřeknu.*“ [58]. Nicméně, časopisu Respekt se podařilo získat návrh dohody z prosince roku 2001. Podle něho se majitel kasáren zavázal ministerstvu prominout osmisetmilionové penále za pozdně odevzdaný objekt a ze skoro půlmiliardové částky, kterou musel sám majitel kasáren zaplatit za vlastní prodlení v plnění smlouvy s onou lichtenštejnskou společností, měl požadovat jen 63 milionů korun [58]. Tato částka představovala – shodou okolností – penále (stanovené v průběhu roku 2001) za nedodržení splátkového kalendáře, které měl majitel uhradit Ministerstvu obrany. Částka je při zohlednění inflace skoro stejná, jako záloha, kterou majitel objektu zaplatil v roce 1997 Ministerstvu obrany. Pokud by dohoda byla uzavřena tak, jak ji nastiňuje článek Respektu [58], pak by to znamenalo, že Ministerstvo obrany přišlo o objekt v centru Prahy v ceně přibližně 925 milionů korun, za který však ve finále neobdrželo nic nebo skoro nic. Dokonce i částku, téměř totožnou s obdrženou zálohou od majitele objektu, muselo ministerstvo vyplatit zpět. Jediným ziskem pro Ministerstvo obrany tak bylo, že po něm majitel nepožadoval zhruba 300 milionů korun ze zbytku prohrané arbitráže. Již zmíněná Hana Dermotová na otázku, proč nepožadovali peníze, které jim – podle všeho – náležely, k tomu později řekla: „*To by bylo sice krásné, ale asi by to znamenalo konec toho projektu.*“ [57]. Poznamenejme, že na místě kasáren stojí dnes nákupní centrum Palladium.

1.7 Shrnutí: Kalouskův systém rozdávání veřejných zakázek

Nástupem nového nelidoveckého ministra obrany Michala Lobkowicze v lednu 1998 skončil na Ministerstvu obrany lidovecký náměstek Miroslav Kalousek, který podal demisi. Nedlouho poté nový ministr veřejně vyhlásil boj proti korupci na svém ministerstvu a neváhal vystupovat s ráznými prohlášeními na adresu svých předchůdců a jejich podřízených [189]. Na jejich adresu mj. prohlásil, že z více než **sedmi set výběrových řízení se jen devět** uskutečnilo **veřejnou** obchodní **soutěží**⁶ [189]. Sekcí, o které ministr Lobkowicz hovořil, byla majetková sekce Ministerstva obrany a nový ministr následně odvolal jejího vrchního ředitele, který patřil k nejbližším spolupracovníkům náměstka Miroslava Kalouska. Ten však slova nového ministra odmítal a argumentoval mj. dodržováním zákona a specifičností armádních zakázek: „*Například na osobní auta jsme nedělali veřejnou obchodní soutěž, ale oslovili Škodu Mladá Boleslav. Stejně tak jsem přesvědčen, že čeští vojáci mají být oblečeni v českých uniformách. Kdybychom v tomto případě vyhlásili veřejnou soutěž, mohli by české vojáky oblékat například Číňané, kteří by zcela jistě nabídli nižší cenu.*“ [191]. K této stále se opakující argumentaci a její zdánlivé oprávněnosti se ještě vrátíme. Předtím však stručně popíšeme systém odpovědnosti a rozhodování, který na Ministerstvu obrany zavedl a vypěstoval tehdejší ekonomický náměstek M. Kalousek. Je to totiž pravý klíč k tomu, proč M. Kalousek nebyl nikdy policií obviněn. Systém přitom od počátku devadesátých let přetrvává v české armádě v podstatě doposud, a to bez ohledu na to, kdo právě drží ministerské kormidlo...

Hlavní roli v Kalouskem vytvořeném systému hrají veřejnosti zcela neznámí úředníci či vojenští hodnostáři na nejrůznějších postech Ministerstva obrany a armády, jejichž moc roste přímo úměrně jejich anonymitě. Ilustrovat tento fenomén lze na prostém příkladu: celý svět zná jméno někdejšího všemocného vládce Sovětského svazu Leonida Brežněva. Disponoval kolosální mocí. Jenom zanedbatelné procento lidí však zná jméno alespoň jednoho jeho poradce či náměstka. To však neznamená, že poradce Leonida Brežněva disponoval menší mocí, než samotný Brežněv. Naopak – právě poradce mu totiž radil, doporučoval...

Pravá podstata systému spočívá na dvou pilířích. Prvním pilířem je přenesení právní odpovědnosti z ministra a ze sebe sama na své podřízené. Druhým pilířem je zamezení tomu, aby armáda mohla pořizovat vojenskou techniku přímo od výrobce a byla naopak nucena využít služeb prostředníků (toto se týká i odprodeje vojenské techniky konečným zákazníkům)⁷. První pilíř zajistí jednak svoji vlastní trestní nepostizitelnost a také dobré vztahy s ministrem, jenž bude také trestně nepostizitelný. A druhý pilíř zajistí kolosální moc ve vztahu k prostředníkům. Obojí se M. Kalouskovi podařilo realizovat. Za doby, kdy byl ekonomickým náměstkem na Ministerstvu obrany, se na postu ministra vystřídali tři

⁶Podle České televize se konkrétně jednalo o armádní zakázky jenom za rok 1997 v počtu 727, z nichž 535 bylo uděleno jednomu zájemci, 183 více zájemcům a pouze na 9 zakázek proběhla veřejná soutěž [190].

⁷Zákon z roku 1994 nařídil armádě pořizovat vojenskou techniku pouze přes soukromé prostředníky [207]. V roce 2010 řekl tehdejší předseda ODS Petr Nečas, který se následně stane předsedou nové vlády, na dotaz, zda tento zákon zruší, doslova: „*Ten zákon není v pořádku a vyžaduje legislativní změnu.*“ [207].

ministři. A prostředníkem, který často realizoval velké armádní zakázky, byl jeho přítel Richard Háva.

Samotné pravomoci, vyvázání se z právní odpovědnosti a naopak shromáždění kolosálních rozhodovacích pravomocí do rukou náměstka Kalouska popisuje přehledně článek z roku 1996, který čtenáři důrazně doporučujeme a jehož text zde uvádíme [200]:

„Žádnou právní odpovědnost za rozhodování o armádních zakázkách nenese ekonomický náměstek ministra obrany Miroslav Kalousek. Není totiž vnitroresortní normou určen za jejich ‚zadavatele‘. Přesto z pozice náměstka a šéfa Rady pro plánování a řízení zdrojů rozhoduje či spolurozhoduje o tom, co, kdy, od koho a za kolik resort obrany nakoupí. Zároveň má jako vedoucí ekonomického úseku ministerstva obrany k dispozici veškeré informace o průběhu jednotlivých tendrů. Vyplývá to z informací, které dnes ČTA sdělil ředitel Odboru správy majetku ministerstva obrany plk. Miroslav Légl. Ministr obrany, uvedl pro ČTA M. Légl, určil na základě vnitroresortní normy několik fyzických osob – Kalouskovi podřízených úředníků z Hlavního úřadu nákupu materiálu a služeb – za tzv. ‚zadavatele‘ veřejných obchodních soutěží. Jen oni nesou právní odpovědnost za tendry a mohou být potrestáni za případné porušení práva. Ministerstva jako celku se tato odpovědnost vůbec netýká. Zákon o zadávání veřejných zakázek z roku 1994 přitom umožňuje, aby ‚zadavatelem‘ bylo přímo ministerstvo jako instituce. V tom případě by odpovědnost nesl ministr. Ekonomický náměstek Kalousek je předsedou tzv. ‚Rady pro plánování a řízení zdrojů‘, která jako poradní orgán ministra obrany doporučuje či zamítá desetiletý akviziční plán resortu. Ten zpracovává ekonomický úsek ministerstva pod vedením M. Kalouska. Ve čtrnáctičlenné Radě jsou zastoupeni důstojníci Generálního štábu Armády ČR a ministerští úředníci. Její předseda Kalousek v ní má – v případě sporů – rozhodující hlas. Pokud ministr akviziční plán potvrdí, začne na jeho průběžné aktualizaci pracovat Odbor správy majetku (OSM) ministerstva obrany. Takto stanovený návrh rozpočtu resortu poté ministr předloží vládě a parlamentu ke schválení. S přidělenými prostředky hospodáří na ministerstvu OSM, který zadává Hlavnímu úřadu nákupu materiálu a služeb (HÚNMS) co nakoupit a za kolik. Několik úředníků Hlavního úřadu bylo ministrem určeno za ‚zadavatele‘ tendrů. Tito zadavatelé jmenují členy hodnotitelské komise, která posuzuje nabídky firem a určuje vítěze tendru. Následně také s vítěznou společností podepisují smlouvu. OSM a HÚNMS čtvrtletně – v případě potíží – informuje M. Kalouska o průběhu tendrů. Dalším kontrolním orgánem je inspekce ministra. Ta však v roce 1995 prověřila jen pět tendrů z celkového počtu 532. Popsaná kumulace pravomocí, kterou má v České republice ekonomický náměstek ministra obrany, je v členských státech NATO nemyslitelná. Například resort obrany Spojených států amerických má na hospodaření s přidělenými penězi, provádění akvizic a na průběžnou kontrolu tři rozdílné a navzájem nezávislé úřady.“

Čtenář, který si přečetl právě uvedené řádky, musí – chtě nechtě – smeknout před rafinovaností a „dokonalostí“ tohoto systému. Ale tato „dokonalost“ musela mít nějaký důvod – vybrušovat diamant má smysl pouze tehdy, když svému majiteli přinese tučný profit. Jenom stěžít si lze představit, že tento systém byl vybudován čistě v zájmu „konání dobra“

ve vztahu k armádnímu rozpočtu a armádním zakázkám. Zbavit se právní odpovědnosti a současně o všem rozhodovat naopak svádí k úplně jinému jednání... Pokud by si čtenář prošel tisk z doby kolem roku 1996, zjistil by, že tehdejší ministři obrany a obzvláště také jejich – stále stejný – ekonomický náměstek M. Kalousek byli opakovaně obviňováni z korupce, neprůhledného hospodaření či porušování zákonů, a to v souvislosti nejen s výše uvedenými kauzami, ale i v souvislosti s řadou dalších armádních zakázek. Útočili především političtí konkurenti lidoveckých ministrů obrany (a tím i lidoveckého náměstka M. Kalouska). Výroky přitom byly poměrně ostré. Tak např. tehdejší člen branného a bezpečnostního výboru poslanecké sněmovny za ODS Jan Krámek na počátku roku 1996 prohlásil [194]:

„Vedení ministerstva si plete tento resort s úvěrovou bankou, která poskytuje nenávratné úvěry.“

Na tato slova reagoval tehdejší ministr obrany prohlášením, že ho takové nařčení uráží [194] a jeho náměstek M. Kalousek ještě rázněji [195]:

„Jsem v šoku, jak si to vůbec může poslanec myslet. A pokud si to může myslet, tak jediné tehdy, když pro to má důkazy. Tak ať je pan poslanec položí na stůl.“

Avšak Jan Krámek nebyl jediný, kdo něco takového vyslovil nahlas. Tehdejší výkonný místopředseda ODS Libor Novák vyslovil opět počátkem roku 1996 nesouhlas s tím, že na Ministerstvu obrany stejní lidé rozdělují finance, hospodaří s nimi a sami sebe i kontrolují, přičemž tyto pravomoci podle něj byly soustředěny v rukou právě náměstka M. Kalouska. Novák k tomu tehdy dodal přímo [196]:

„O zakázkách ve výši desítek miliard korun rozhoduje úzká skupinka lidí, což vyvolává spekulace o korupci.“

Rozhořčení byli i ministři tehdejší vlády Václava Klause, kterým se v roce 1996 nelíbilo, že nemohou ovlivnit strategické projekty modernizace vojenské techniky a že armáda sama rozhodla o zakázkách v hodnotě přesahující 45 miliard korun [194]. Mimoto, tehdejší lidovecký ministr obrany Vilém Holář vyloučil z práce na strategických dokumentech svého **prvního** náměstka, kterým byl člen ODS **Petr Nečas** [197]. Vyloučit z prací na nejdůležitějších dokumentech na ministerstvu svého prvního náměstka lze vysvětlit pouze dvěma důvody: buď chtěl lidovecký ministr obrany a jeho lidovecký náměstek M. Kalousek před nelidoveckým prvním náměstkem P. Nečasem něco skrýt, nebo ministr nepovažoval svého prvního náměstka za kompetentního. V druhém případě však měl ministr neprodleně jednat a náměstka odvolat, neboť nekompetentní náměstek na Ministerstvu obrany je ohrožením bezpečnosti státu. To však ministr Holář až do konce svého ministrování neudělal...

Na nejružnější pochybení Ministerstva obrany upozorňoval čas od času i Nejvyšší kontrolní úřad či tehdejší Ministerstvo pro hospodářskou soutěž [199] (i jeho nástupce Úřad

pro ochranu hospodářské soutěže), avšak M. Kalousek závěry těchto institucí zlehčoval [201]. Neopatrně se nicméně v této souvislosti vyjádřil jeho stranický kolega a bývalý jeho nadřízený na Ministerstvu obrany exministr obrany Antonín Baudyš, který uvedl ve chvíli, kdy byl ze svého postu odvoláván, jako jeden z důvodů skutečnost, že své straně neumožnil profitovat z armádních obchodů [165]. Později na nátlak předsedy Luxe svá slova sice dementoval, Lidové noviny, které jeho sporný výrok otiskly, však (i přes výslovný slib) nikdy nezažaloval o opravu [165].

Byť systém, zavedený M. Kalouskem na počátku 90. let, doznal formálně některých změn, prostředí z něho vytvořené zůstává v podstatě nezměněno. A podstata samotného systému také. Systém je samonosný. V roce 2001 nechal další ministr obrany Vladimír Vetchý prověřit šest tisíc zakázek a zjistil, že se oproti letům minulým mnoho nezměnilo: zakázky dále dostávaly hlavně favorizované společnosti bez jakéhokoli výběru [188]. O další čtyři roky později udělal další výzkum – tentokráte pro nevládní organizaci Transparency International – ekonom Jan Pavel a opět se stejným výsledkem: devadesát procent zakázek bylo zadáváno bez soutěže [188]. Poznamenejme, že se nic nezměnilo ani po roce 2007, jak o tom bude podrobněji pojednáno v podkapitole 2.2 a 3.3. V krátkém mezidobí tří let, kdy Ministerstvo obrany zveřejňovalo na internetu údaje o objemu veřejných zakázek, bylo zjištěno, že za tyto **tři roky** ministerstvo schválilo obchody za **150 miliard** korun [188]. Přitom jenom v roce 2004 armáda zadala zakázky **otevřenou** veřejnou soutěží pouze v **šesti procentech** případů [188].

A nyní se vrátíme ke specifičnosti armádních zakázek, skrze kterou M. Kalousek obhajoval nevypisování otevřených veřejných soutěží pro armádní zakázky. Tento argument nemůže být relevantní. Z prostého rozboru schválených zakázek totiž vyplynulo, že např. v roce 2004 našlo svého vykonavatele klasickou veřejnou soutěží pouze devět armádních zakázek, avšak Kalouskovou argumentací nelze vysvětlit, proč jich nebyly stovky [188]:

„Takže veřejná soutěž byla vypsána na nákup koxu, vodojemu čáslavského letiště či třeba leteckého petroleje, zatímco na výstavbu kanalizace, nákup radiostanic nebo strhávání trávníku zvolilo ministerstvo stejný režim zadání zakázky jako při nákupu gripenů.“

„Devadesát procent zakázek je řešeno přímým zadáním jednomu uchazeči. Systém je tak velmi netransparentní a není otevřen ani českým, ani zahraničním konkurentům. V řadě případů nelze identifikovat ani náznak objektivních důvodů pro uzavření smlouvy.“

To, že uvedená slova o korupčním prostředí v české armádě čtenář může brát vážně, dosvědčují nejen rozbor v podstatě „zapálených“ nadšenců či aktivistů, ale i slova vojenských zpravodajců [188]. Poznamenejme, že v lednu 2007 se ministryní obrany stala tehdejší místopředsedkyně KDU-ČSL Vlasta Parkanová. V té době je Miroslav Kalousek stále ještě členem KDU-ČSL. Ba co víc, ve stejné vládě, v jaké usedá Vlasta Parkanová, usedá na pozici ministra financí také – Miroslav Kalousek. Předsedou této vlády je Mirek Topolánek. O Vlastu Parkanovou se mnohem později bude M. Kalousek „bít jako lev“, a to v souvislosti s jejím vydáním k trestnímu stíhání ohledně nákupu transportních le-

tounů CASA (vizte podkapitolu 3.3). A prvním náměstkem ministryně Vlasty Parkanové bude Martin Barták, kterého bude později policie trestně stíhat v souvislosti s nákupem nákladních vozů Tatra pro českou armádu (o Martinu Bartákovi je více pojednáno v podkapitole 3.3). A Mirek Topolánek později bude chodit na policii vypovídat v souvislosti s obviněním jeho přítele a pravé ruky – lobbisty Marka Dalíka. Ten si měl říct o úplatek ve výši skoro 500 milionů korun při nákupu obrněných transportérů Pandur pro českou armádu [192]. Zatímco o Vlastu Parkanovou se bude později M. Kalousek – jak již zmíněno – „bít jako lev“, Martina Bartáka později ministr financí M. Kalousek zaměstná na svém ministerstvu coby svého náměstka a ponechá si jej tam nějaký čas, kdy je již M. Barták policií vyšetřován [184]. Starost o druhé je dobrým znakem křesťanskodemokratického politika, kterým kdysi M. Kalousek byl...

Kapitola 2

Přesah do nového tisíciletí a jeho přelom

2.1 Kauza Diag Human

Až se jednou budou historici seriózně zabývat polistopadovým vývojem v České republice, nepochybně jejich zájem vzbudí „státní“ kauza, která se táhne již přes dvacet let a v níž České republice v současnosti hrozí, že bude muset zaplatit soukromé společnosti kolem 13 miliard korun. Jenom na úrocích se tato částka denně zvyšuje o přibližně 1,3 miliony korun. Budoucí historici stěží uvěří, že příčinou tohoto sporu s jejich finančními následky mohlo být v podstatě několik vět jednoho krátkého dopisu, který na počátku 90. let podepsal tehdejší ministr zdravotnictví a jehož adresátem byl obchodní partner té společnosti, která následně zažaluje stát o finanční odškodnění.

Hlavní postavou této kauzy je Josef Šťáva – československý emigrant, obchodník se vším možným a od počátku 80. let známý Miroslava Kalouska (a posléze i jeho soused přes řeku v jihočeské Bechyni) [69]. Podle rozhodnutí tříčlenného arbitrážního tribunálu z roku 2008 měl stát zaplatit soukromé společnosti celkem necelých devět miliard za to, že jí měl znemožnit možný – ale nikoli jistý – obchod s krevní plazmou českých občanů a také za poškození dobrého jména u svých obchodních partnerů. Tato částka se denně zvyšuje o úroky a v současnosti se pohybuje kolem 13 miliard. Poškozená je společnost DIAG HUMAN SE se sídlem v Lichtenštejnském knížectví, jejímž majitelem dlouhá léta byl (a patrně stále je) právě Josef Šťáva. Celá kauza symbolizuje od roku 1992 dodnes ukázkou naivity počátku devadesátých let, nedostatku zkušeností, nekompetentnosti, zbabělosti, konkurenčního boje, korupce, kolosálních podvodů a lstivosti. Je jako sněhová koule, která postupně na sebe nabaluje nejen čistý sníh, ale posléze i trávu, bahno a špínu s exkrementy. Kauza sama o sobě ve skutečnosti představuje několik podkauz a vedlejších následných kauz, které se na původní příčinu sporu během dvaceti let nabalily. O kauze „Diag Human“ vyšly stovky článků a byly vydány dvě knihy – jedna se úporně snaží obhájit a očistit na nejrůznější zkušenosti bohatou osobu Josefa Šťávy s jeho tvrzenými dobrými úmysly a s dobrým obchodním modelem a hází tuny špíny na druhou stranu, tedy na zástupce státu.

Druhá, novější kniha, reaguje na tu první v opačném gardu. Pokud jsme byli schopni z pramenů zjistit, skutečnost je jiná: tuny špíny jsou na obou stranách a např. o zájmy státu začasť šlo jenom naoko. Detailnější popis hlavní linie této kauzy je uveden v podrobnější verzi tohoto textu a v jeho příloze.

Velmi stručný popis celé kauzy by mohl být následující. V březnu roku 1992 tehdejší ministr zdravotnictví Martin Bojar podepsal dopis dánské společnosti Novo Nordisk, v němž jejímu viceprezidentovi nastiňuje důvody, proč jeho společnost neuspěla v konkurzu na spolupráci při zpracování české krevní plazmy [70]. V dopise zmiňuje pochybnosti ohledně solidnosti jeho obchodního partnera – společnosti Conneco, a. s. (ta je později přejmenována na DIAG HUMAN a. s. a ještě později přechází ve společnost DIAG HUMAN SE se sídlem v Lichtenštejnském knížectví [89]), za kterou stojí právě Josef Šťáva. Ministr Bojar nedlouho poté vystoupil na tiskové konferenci, na které se opět nelichotivě vyjádřil na adresu společnosti Conneco [86]. Tím si „vykoledoval“ žalobu, ve které se společnost Conneco domáhá ochrany dobré pověsti a žádá po ministru **pouze** veřejnou **omluvu** za jeho výroky [86] (**nikoli** však za to, co uvedl v předmětném dopisu) a požaduje zaplatit navrhovateli náklady soudního sporu. V červnu 1993 Martin Bojar napíše Josefu Šťávovi „omluvný dopis“, ve kterém píše, že „došel k závěru, že firma DIAG HUMAN jednala v letech 1991 a 1992 bona fide“ a že nechtěl „v žádném případě poškodit dobré jméno firmy DIAG HUMAN nebo firmy NOVO NORDISK, když se jednalo o prevenci nepovoleného obchodování s krevní plasmou v České republice“ [88]. Je třeba zdůraznit, že píše-li Martin Bojar o společnosti „Diag Human“, má na mysli švýcarskou společnost Diag Human, A.G., tedy mateřskou společnost údajně poškozené společnosti. A pak, v dopise se Martin Bojar nikterak neomlouvá společnosti Conneco a z jeho řádků nijak neplyne, že by společnost Conneco nejednala v minulosti nesprávně či proti tehdy platným předpisům. Bojarův „omluvný dopis“ má ten následek, že poškozená společnost stahuje svoji žalobu na Martina Bojara. A zdá se, že je po problému. Jenže – není...

Po dvou letech se znovu ozývá poškozená společnost. Nejprve navrhuje mimosoudní vyrovnání, které je však ze strany nových ministrů zdravotnictví v období září 1995 až únor 1996 odmítáno [90]. Přitom škodu za poškození dobrého jména postupem Ministerstva zdravotnictví z roku 1992 poškozená společnost vyčísluje na necelých 500 milionů korun a navrhuje smír za necelých 200 milionů [100]. V únoru 1996 píše právní zástupce společnosti Diag Human a. s. dopis ministru Stráskému, ve kterém jej varuje [91]:

„Bod 2. Přistupte na to, aby spor mezi ČR (MZ) a mým mandantem rozhodli rozhodci (zák. 216/1994 Sb.). Tímto postupem bude jasno během několika týdnů, zatímco u běžného soudu až za několik let. Najmenujte si mezi rozhodce koho chcete. Můj mandant Vám předloží jména nejuznávanějších českých specialistů na tuto oblast a i za sebe najmenuje jen ty rozhodce, které si bude MZ přát. Jejich rozhodnutí se můj mandant podřídí a v případě svého neúspěchu zaplatí náklady tohoto řízení.“

*„Pokud odmítnete návrh na mimosoudní vyrovnání i návrh na rozhodčí řízení, bude se můj mandant soudit před řádným soudem libovolně dlouhou dobu. To už však bude spor **nikoliv o 200 mil. Kč** a z toho dar českému Červenému kříži, **ale spor o 500 mil. Kč** bez*

jakékoliv slevy a daru a bez mediální a trestněprávní zdrženlivosti, kterou můj mandant zatím dodržuje jen z úcty k Vám osobně.“

A pak, v březnu 1996, podává společnost Diag Human a. s. prostřednictvím svého právního zástupce žalobu na Ministerstvo zdravotnictví u Krajského obchodního soudu v Praze [94]. A tato žaloba – spolu s výše uvedeným varováním – našla svoji odezvu. Ta vyústila ve sjednání rozhodčí smlouvy (sepsané na pouhých dvou stranách) mezi společností Diag Human a. s. a Ministerstvem zdravotnictví dne 18. 9. 1996 s tím, že ministerstvo poté jmenovalo rozhodcem, který měl hájit zájmy státu v tomto sporu, JUDr. **Zdeňka Ruska** [90]. Analogicky tak učinila i protistrana a oba rozhodci měli následně společně zvolit třetího, tj. posledního, rozhodce. K osobě Zdeňka Ruska poznamenejme, že byl od roku 1993 až do svého odchodu z ministerstva v roce 1997 **šéfem inspekce na Ministerstvu obrany** a v téže době byl na tomtéž ministerstvu ekonomickým náměstkem **Miroslav Kalousek**, tedy od počátku 80. let dobrý známý majitele společnosti Diag Human, A.G. (a tudíž i dceřiné společnosti Diag Human a. s.) Josefa Šťávy. Role JUDr. Ruska se ukáže později jako **klíčová** (mj. to byl právě **Rusek**, který podle Mladé fronty Dnes také zvedl v roce 2008 ruku **pro vyplacení** necelých 9 miliard korun této společnosti [68]). Rozhodčí smlouvu podepsal v roce 1996 za Ministerstvo zdravotnictví tehdejší ministr Jan Stráský, který k tomu v roce 2009 uvedl, že tak učinil na základě rozhodnutí svého náměstka Aleše Dvouletého s tím, že oba chtěli, aby se spor vyřešil co nejrychleji... [96].

Na tomto místě stojí za to poznamenat, že ministr Stráský podpisem rozhodčí smlouvy de facto vyhověl zástupcům společnosti Diag Human a. s., tedy bodu 2 z výše citovaného dopisu. V něm právní zástupce společnosti Diag Human a. s. ministroví hrozí, že pokud ministr nepřistoupí na mimosoudní vyrovnání a rozhodčí řízení, bude spor běžet nikoli o 200 milionů korun, nýbrž o 500 milionů, které společnost bude vymáhat u soudu. Pochopitelně, 200 milionů je méně než 500 milionů. A teď přijde překvapení. Tentýž právní zástupce společnosti Diag Human a. s. podává po uzavření rozhodčí smlouvy arbitrážní žalobu na Českou republiku – Ministerstvo zdravotnictví, v níž požaduje zaplatit náhrady škod v úhrnné výši přibližně 1,9 miliardy korun [90], tedy **skoro dvě miliardy korun**, tedy zhruba **desetinásobek částky**, o kterou se měl podle dopisu z února 1996 v případě arbitráže vést spor! Stát tak namísto hrozby prohraného dlouhotrvajícího sporu u veřejného soudu a zaplacení půlmiliardy korun přistoupil na hrozbu prohraného neveřejného rozhodčího řízení a zaplacení necelých dvou miliard – a to „*co nejrychleji*“... Společnost **Kalouskova dobrého známého** se tedy zachovala poněkud překvapivě. Skutečnost, že jedním ze tří rozhodců v tomto sporu, který měl hájit zájmy státu, byl **Kalouskův kolega** z Ministerstva obrany **Zdeněk Rusek**, dodává tomuto jednání dotčené společnosti vůči státu zvláštní příchuť možného vysvětlení.

Další vývoj kauzy se již nesl v podobném duchu. Rozhodčí tříčlenný senát (jehož členem byl již zmíněný **Zdeněk Rusek**) rozhodl nejprve v březnu 1997 o tom, že „*žalobní nároky na náhradu škody a nehmotné zadostiučinění – omluvný dopis, jsou, pokud jde o základ nároků, po právu*“ [97]. A pak v červnu 2002 rozhodl opět tříčlenný rozhodčí senát, v němž byl rozhodcem i **Zdeněk Rusek**, o tom, že stát je povinen zaplatit společnosti Diag Human a. s. prozatím částku 326 608 334,- Kč jako „*náhradu minimální škody, o níž není*

sporu“ [98]. O ostatním finančním odškodnění odkázal na další rozhodnutí, které mělo být v budoucnu teprve vydáno [98]. Vláda premiéra Vladimíra Špidly následně v lednu 2003 vyplatila poškozené společnosti uvedenou částku a spor běžel dál a dále se komplikoval. Dne 4. 8. 2008 rozhodci vydali tzv. konečný rozhodčí nález, ve kterém státu uložili povinnost zaplatit společnosti DIAG HUMAN SE (od roku 2006 nástupkyně společnosti Diag Human a. s.) necelých **9 miliard** korun. I v tomto tříčlenném tribunálu byl rozhodcem **Zdeněk Rusek**, jenž byl (jak jsme již zmínili) podle Mladé fronty Dnes jedním ze dvou rozhodců, kteří zvedli ruku pro vyplacení uvedené částky Šťávově společnosti [68].

Zdůrazněme, že hlavní představitel všech společností Diag Human (Diag Human, A.G., Diag Human a. s., DIAG HUMAN SE apod.) Josef Šťáva je od počátku 80. let dobrý známý Miroslava Kalouska a soused přes řeku v jihočeské Bechyni. A jak svoji roli v této kauze na pozadí své dobré známosti s jejím hlavním aktérem komentoval samotný M. Kalousek? Velmi zajímavě. Například v roce 2004 vehementně popíral jakoukoli svoji intervenci směrem k Josefu Šťávovi a rovněž svoji roli při jmenování Zdenka Ruska (který, připomínáme, dlouhá léta působil na Ministerstvu obrany, mj. v době, kdy tam působil i ekonomický náměstek M. Kalousek) coby jednoho ze tří rozhodců [99]:

„Je to hloupý, sprostý a zlovolný drb. Já jsem si v kauze Diag Human naprosto jist právě proto, že dvacet let Josefa Šťávu osobě znám – bydlíme vedle sebe – a právě proto jsem se do tohoto sporu nikdy nemíchal.“

O čtyři roky později toto své stanovisko zopakoval, a to již v době, kdy byl ministrem financí [69]:

„Já jsem nezapíral, že se známe dvacet sedm let a že jsme sousedé přes řeku. (...) Ale já jsem do toho nikdy nevstupoval. Že o tom občas mezi námi několik vět padlo, to ano. Ale nikdy ne tak, že bychom si svěřovali podrobnosti. Už jen proto, že já jsem se jich důsledně stranil.“

V tomtéž rozhovoru z roku 2008 však nakonec přiznává [69]:

„Angažoval jsem se dvakrát. Pokaždé s vědomím minimálně premiéra. Poprvé v roce 1996, kdy díky tomuto tak nějak mimořádnému kontaktu byla domluvena odškodná částka ve výši dvou set milionů korun. Pan ministr Stráský (pozn. red.: ministr zdravotnictví v letech 1995 -1998) to odmítl. Byla to jeho odpovědnost. Podruhé jsem se angažoval ve chvíli, kdy Česká republika prohrála spor rozhodnutím z roku 1998. Já jsem se s vědomím premiéra Vladimíra Špidly pokusil sjednat jinou částku, než jaká hrozila, a dohodl jsem částku okolo dvou miliard korun. Pan premiér to odmítl. Byla to jeho odpovědnost. To je naposledy, co jsem se angažoval.“

Miroslav Kalousek tak v jednom jediném rozhovoru popřel nejen své tvrzení z roku 2004, ale i předchozí tvrzení z téhož rozhovoru. Avšak, ani toto jeho poslední vyjádření „to je naposledy, co jsem se angažoval“ není pravdivé. O část nároku na státní miliardy se totiž v

průběhu let přihlásily dvě další společnosti, které svoji pohledávku odkoupily od bývalého právního zástupce žalující strany JUDr. Jiřího Oršuly [93]. Ten se během let nepohodl s Josefem Šťávou (tedy se svým klientem, kterého původně zastupoval a v jehož prospěch bojoval o státní miliardy) na odměně za vedení sporu. Oršula si proto nárokoval část z miliard, které měl původně získat Josef Šťáva (přesněji řečeno společnost DIAG HUMAN SE) – pokud by arbitráž vyhrál. To se pochopitelně nelíbilo Josefu Šťávovi a dlouho odmítal Oršulův nárok uznat [93]. A Šťávovo stanovisko podporoval i tehdejší ministr financí a jeho kamarád Miroslav Kalousek. V oficiálních dopisech ze dne 30. 10. 2007 a 3. 7. 2008, které ministr Kalousek zaslal jedné z uvedených dvou společností (Towit Machinery Trading, AG), se píše doslova [93]:

„Pohledávka, která údajně na Towit přešla postoupením od JUDr. Oršuly, neexistuje.“

Poté, co Miroslav Kalousek opustil Ministerstvo financí, se přitom tento úřad rozhodl věc přezkoumat a naopak vyslovil souhlas s tím, že Oršulův nárok na 30 procent Šťávova odškodnění je oprávněný. Právníci Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových totiž uvedli doslova [93]:

„Máme za prokázané, že v důsledku smlouvy o postoupení pohledávky uzavřené dne 02. 03. 2001 mezi žalobcem a JUDr. Jiřím Oršulou, došlo ke ztrátě věcné aktivní legitimace žalobce, a to v rozsahu 30 % nároku, o který v tomto rozhodčím řízení jde.“

M. Kalousek přitom v minulosti navíc při výslechu na policii připustil, že ve věci kauzy Diag Human osobně kontaktoval tehdejšího sociálně demokratického ministra financí Bohuslava Sobotku [93]. Stalo se to v době, kdy rozhodčí senát uložil státu zaplatit žalující straně necelých 327 milionů korun. V jednom z usnesení Městského státního zastupitelství v Praze stojí [93]:

„Uvedl, že kontaktoval ministra financí Bohuslava Sobotku ohledně výplaty společnosti Diag Human, neboť zde byly důvodné obavy, že část tohoto nároku bude vyplacena na účet uvedený JUDr. Oršulou.“

A konečně, M. Kalousek coby poslanec poslal v minulosti na Ministerstvo financí i dopis ve znění, že by stát měl urychleně zaplatit, jestli nechce „prodělat kalhoty“ [93]. Ministerští úředníci tehdy podle novinářů označili dopis za nátlakový, Kalousek za dotazovací [93]:

„Chtěl jsem jen vědět, co s tím udělají. S Josefem Šťávou se znám roky, a když se teď o něm ošklivě mluví, nebudu dělat, že ho neznám. Je to nemilosrdný a tvrdý obchodník, ale nevím o tom, že by se někdy zachoval nečestně.“

Přes všechno, co zde bylo řečeno, je třeba Miroslavu Kalouskovi přiznat jasnou logiku jeho angažovanosti v celé kauze. Tuto logiku velmi pregnantně shrnul v již citovaném rozhovoru z roku 2008 [69]:

„Takto to opravdu nebylo. Kalousek si nepřál, aby se zaplatilo. Kalousek si přál, aby se neplatilo hodně. Já měl zkušenost, že z dvou set milionů korun najednou hrozilo deset miliard. A taky jsem byl přesvědčený, že nikdo jiný takovou dohodu nedokáže zprostředkovat. Proto jsem se byl ochoten angažovat. Ta dohoda ležela na stole. V roce 2002 jsme mohli zaplatit 2 miliardy a ta kauza by dnes už neexistovala. Já nekritizuji rozhodnutí premiéra, jen upozorňuji na jeho důsledky. On tenkrát argumentoval podobně jako ministr Stráský: že to je nemravné. To já nevím. Ale i kdyby měli pravdu, tak jsme odmítli nemravných dvě stě, pak nemravné dvě miliardy a dneska máme na stole nemravných devět. Nebylo mravnější zaplatit ty dvě než dnešních devět?“

Josefu Šťávovi, státním úředníkům a dalším osobám se podařilo vytvořit situaci, kdy je se železnou logikou možné argumentovat tak, jak argumentoval samotný Miroslav Kalousek. I kdyby si totiž rozhodci hodili o výsledku sporu mincí, tak je prostým matematickým faktem, že současná situace je pro stát o mnoho řádů nevýhodnější, než byla situace v devadesátých letech. Zarážející je však také skutečnost, že M. Kalousek zjevně vůbec nepočítá s možnostmi, že by stát v arbitráži vyhrál, a tedy, že by nemusel Josefu Šťávovi platit ani dvě miliardy, ani devět a ani nějakých 13 miliard, které v současnosti „leží na stole“.

2.2 Ochrana vzdušného prostoru čili kauza Gripeny

Za doby existence Sovětského svazu se roční výdaje na veškerou matematickou vědu v zemi rovnaly ceně jednoho tanku. Po rozpadu sovětského impéria klesly roční výdaje na matematiku v Rusku na desetinu ceny tanku. Mezi prvními deseti společnostmi¹, které v roce 2012 realizovaly nejvíce tržeb ze zbrojních zakázek, je sedm ze Spojených států amerických, jedna z Velké Británie, jedna pod vlajkou Evropské unie (narazíme na ni v podkapitole 3.3) a jedna z Itálie [154]. Na prvních dvou místech se podle těchto tržeb za rok 2012 umístily americké společnosti Lockheed Martin (tržby ve výši 36 miliard dolarů) a Boeing (tržby ve výši 27,6 miliard dolarů), třetí byla britská společnost BAE Systems (tržby ve výši 26,9 miliard dolarů). Pořadí těchto tří společností bylo podle téhož kritéria o rok dříve stejné [154]. Při průměrném kurzu dolaru v roce 2012 představovalo 30 miliard dolarů přibližně 600 miliard korun. To je přibližně objem všech veřejných zakázek v České republice za jeden rok. Z řečeného plyne, že moc a vliv takovýchto společností je kolosální.

Na konci roku 2001 vyhlásila vláda premiéra Miloše Zemana vítězem výběrového řízení na dodavatele nových víceúčelových taktických nadzvukových letadel pro českou armádu švédsko-britské konsorcium SAAB-BAE SYSTEMS INTERNATIONAL Ltd. (dále jen „SAAB-BAE Systems“) [155]. Současně ve svém usnesení vláda souhlasila s podmínkami pro financování pořízení a provozování 24 nadzvukových letadel JAS 39 Gripen, dodaných

---

¹V žebříčku institutu SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute), obsahujícího 100 společností podle objemu prodaných zbraní ve světě v roce 2012, chybí z důvodu nedostatku nebo nedůvěryhodnosti údajů čínské zbrojní společnosti.

uvedeným konsorciem, s tím, že financování programu bude podmíněno přijetím zákona o úvěru [155]. Návrh zákona o tomto úvěru vláda následně předložila poslancům v lednu 2002 a poslance v něm žádala o schválení úvěru ve výši do 58,5 miliard korun na pořízení a provozování 24 kusů uvedených letounů (včetně financování komplexu pozemní podpory a výzbroje) a s příslušenstvím ve výši do 18,4 miliard korun [160]. Celkově tedy vláda ve svém návrhu žádala o schválení úvěru do výše **76,9** miliard korun, přičemž konstatovala, že o tuto částku bude **zvýšeno saldo** státního rozpočtu [160]. Mezi poslanci se o návrhu rozhořela bouřlivá debata a mezi **největší podporovatele** tohoto projektu, a tím i mezi největší podporovatele **zvýšení státního dluhu** o uvedené miliardy, patřil od počátku tehdejší poslanec KDU-ČSL **Miroslav Kalousek**. Vzrušená debata s sebou přinesla pozměňovací návrhy a poslanci následně ve třetím čtení v květnu 2002 schválili návrh, ve kterém udělili vládě souhlas s přijetím úvěru do 33,3 miliard korun s tím, že tento úvěr a další náklady spojené s pořízením a s provozem uvedených letounů budou hrazeny z příjmů z privatizace, a to až do výše **62,7** miliard korun [161]. Během čtyř měsíců tedy samy od sebe klesly náklady na pořízení účinné protivzdušné obrany státu pomocí 24 letounů JAS 39 Gripen z původních skoro 77 miliard na skoro 63 miliard, tedy o 14 miliard korun²! Senátoři však s návrhem – oproti poslancům – nesouhlasili a návrh neschválili. V červnu 2002 poslanci na své poslední schůzi před sněmovními volbami hlasovali o návrhu stran financování pořízení a provozu 24 letounů JAS 39 Gripen znovu a – návrh o jediný hlas neschválili [162]. Tolik v kostce první dějství celého příběhu.

Kauza má však i druhé dějství. Nákup letounů JAS 39 Gripen – jak uvedeno výše – schválen nebyl. Vláda premiéra Vladimíra Špidly nicméně v červnu 2004 – po mnoha měsících vyjednávání – rozhodla alespoň o pronájmu 14 zcela nových těchto letounů, což vyústilo v podpis smlouvy mezi představiteli ministerstev obrany České republiky a Švédského království. Za desetiletý pronájem letounů měla Česká republika zaplatit 19,65 miliardy korun. Výkonný ředitel společnosti Gripen International k tomu tehdy dodal: „*České letectvo bude prvním z členských zemí NATO, které začne provozovat stíhací letoun čtvrté generace.*“ [163]. Tolik v kostce druhé dějství celého příběhu.

A nyní podrobněji. Zástupci Ministerstva obrany i vojáci byli a jsou přesvědčeni, že Česká republika potřebuje k ochraně svého vzdušného prostoru nadzvukové stíhací letouny. Počátkem roku 2001 tedy úřady vypsaly soutěž na nákup nadzvukových letounů, avšak její podmínky se přepisovaly a upravovaly tak dlouho, až čtyři z pěti přihlášených společností na jejich dodávku ze soutěže na protest odstoupily [158]. V soutěži tak zůstalo pouze švédsko-britské konsorcium SAAB-BAE Systems s nabídkou na dodávku nadzvukových letounů JAS 39 Gripen. Jedním z oficiálních argumentů podpory právě této nabídky ze strany vládních představitelů té doby – včetně tehdejšího premiéra Miloše Zemana – byla

---

²V 70 stránkové smlouvě o koupi Gripenů byly podle [159] cenám strojů, náhradních dílů a služeb věnovány pouze 4 strany. Citujme přímo z článku [159]: „*Dočteme se třeba, že ,prostředky bojové podpory‘ přijdou na 94 milionů korun, výcvik pilotů na 1,5 miliardy atd. Nejde ale o definitivní cenu! Přes všechny strany je natištěno pěticentimetrovými písmeny ,bude upřesněno‘. ,Prodejce nepředkládá ceny svých výrobků a česká vláda po nás chce, abychom nákup schválili,‘ popisuje tu absurditu předseda výboru pro obranu a bezpečnost Petr Nečas (ODS), jeden ze zásadních odpůrců nákupu.*“

tvrzená lákavost tzv. offsetů³ spojených s uvedenou nabídkou, jenž měly podpořit český průmysl v objemu mnoha miliard korun⁴. Avšak zaujala i kvalita nabízených letounů. Tak například tehdejší místopředseda ČSSD Zdeněk Škromach svoji podporu nákupu letounů JAS 39 Gripen vysvětlil následovně: „*Mám informace, že jde o vynikající letoun.*“ [158]. Avšak na dotaz, kde takové informace sehnal, když do té doby Ministerstvo obrany nezveřejnilo jediné srovnání letounů JAS 39 Gripen s jinými stroji, odpověděl Z. Škromach: „*Prostě věřím ministru Tvrdíkoví,*“ a ukončil hovor [158]. Během následného bouřlivého přesvědčování poslanců, aby schválili výše uvedené úvěry na pořízení a provoz těchto letounů, pak k těmto argumentům přidával nejen Miroslav Kalousek i obavu o národní bezpečnost státu: „*Nezměnil se fakt, že po roce 2004, nebudou-li pořízeny nadzvukové letouny, nebudeme schopni krýt vlastními prostředky svůj vzdušný prostor.*“ [164]. Svoji hrozbu Miroslav Kalousek zopakoval před poslanci i později: „*Zaznívala alternativa, že český vzdušný prostor bude svěřen ochraně jiné vlády než vládě České republiky, popřípadě alternativa, že na českém území se vybudují letecké základny jiného, byť spojeneckého státu. Podpora tohoto návrhu zákona je motivována jediným argumentem: my si prostě neumíme představit, že ochrana českého vzdušného prostoru bude svěřena jiné vládě než vládě České republiky.*“ [162].

Již během projednávání v poslanecké sněmovně a v senátu se objevilo podezření, že poslancům a senátorům, jakož i členům vlády, byly nabídnuty úplatky či jiné neoprávněné výhody. Tak například tři senátoři ohlásili, že jim byly anonymně nabídnuty úplatky, když zvednou ruku pro nákup letounů [156]. Zálžitosti kolem začala již tehdy vyšetřovat i policie, ovšem nic – jak by se dalo čekat – nezjistila [156]. Během času se však prodejem zbraní a letadel konsorcia SAAB-BAE Systems začaly zabývat vyšetřovací útvary ve Spojených státech, Velké Británii i ve Švédském království, a to na základě stále většího množství informací o fungování prodeje produktů tohoto konsorcia po celém světě. Podle švédského vrchního žalobce je nepochybné, že prodeje zbraní a letadel konsorcia společností British Aerospace (BAE) (později BAE Systems⁵) a SAAB „*provázely skryté a neprůhledné platby*“ různým lobbistům a konzultantům. Celková suma určená – podle všeho – na úplatky může dosahovat až deseti miliard korun [156]. Podle nejpravděpodobnější policejní verze dostali tuzemští politici za prosazení zhruba šedesátimiliardového nákupu stíhacích letounů JAS 39 Gripen čtyři sta až sedm set milionů korun [156]. Policie však ještě v roce 2009 prověřovala odkud, kam a komu peníze přes různá nastrčená konta ve skutečnosti protekly [156]. Tuzemské pátrání se obnovilo až v roce 2007 zásluhou speciální britské protikorupční jednotky a přičiněním tří švédských novinářů, kteří odvysílali reportáž dosvědčující tok v přepočtu zhruba tří miliard korun na konta konzultantů společnosti BAE Systems z několika zemí.

---

³Tak zvaný „offset“ je doprovodná smlouva k zakázce, kterou se původní dodavatel zavazuje k odběru výrobků či služeb od původního odběratele.

⁴Vládu premiéra Zemana nabídka nadchla natolik, že odmítla brát vážně informaci amerického ministerstva obrany, že offsety jsou běžně plněny maximálně na dvacet procent [158]. O výhodnosti či nevýhodnosti konkrétních offsetových programů spojených s uvedenou nabídkou bylo podrobně a vzrušeně debatováno např. během druhého čtení v poslanecké sněmovně dne 24. 4. 2002 [164].

⁵Společnost BAE Systems vznikla v roce 1999 po fúzi výrobce elektroniky a lodí Marconi Electronic Systems a zbrojního koncernu British Aerospace.

Jako ilustraci fungování světového prodeje zbraní uved' me příklad, jak to „chodí jinde“. Detektivům britské protikorupční služby se podařilo po intenzivním vyšetřování prokázat, že zástupci společnosti BAE poslali na účty královské rodiny v Saúdské Arábii desítky milionů liber a jednomu z princů věnovali luxusně vybavené dopravní letadlo, a to v souvislosti s obchodem za 74 miliard dolarů, za něž koupila Saúdská Arábie od společnosti BAE stíhací letouny Tornado a Hawk [156]. Saúdové podle britských médií vyhrožovali, že pokud bude vyšetřování pokračovat, odstoupí od obchodu, a pro zbrojovku i vládu šlo o tak obrovský obchod, že tehdejší předseda britské vlády Tony Blair doporučil vrchnímu prokurátorovi, aby vyšetřování kvůli bezpečnostním zájmům Británie zastavil – což se také stalo [156]. K tomuto konkrétnímu objevu přitom britské detektivy přivedlo podezření na korupci jihoafrických politiků, kteří v roce 1999 nakoupili od konsorcia společností BAE a SAAB právě stíhací letouny JAS 39 Gripen, přičemž jihoafrická politická elita měla na úplatcích dostat 5,5 milionů eur [168].

V průběhu vyšetřování obchodu pro Saúdskou Arábii uvízla v hledáčku především britských detektivů i Česká republika. Více je o jejich zjištěních zmíněno v podrobnější verzi tohoto textu. Zde alespoň uved' me, že britští detektivové také zjistili, že zhruba čtyři sta milionů korun se dostalo k tuzemským zástupcům společnosti BAE Systems, kterým byl mj. i dobrý přítel Miroslava Kalouska, se kterým chodil „na pivo a na guláš“, Richard Háva [156]. Česká policie poté znovu rozjela již zastavené vyšetřování a během dalších dvou měsíců vznikl tým detektivů z pěti zemí (Česko, Rakousko, Velká Británie, Švédsko a Švýcarsko – ta poslední země kvůli kontům skrytých plateb v tamních bankách) [156]. Po čase však bylo ve Švédsku vyšetřování uzavřeno s tím, že se nepodařilo prokázat, že by se společnost SAAB na úplatcích podílela. Nicméně prokuratura tvrdila, že existují nepochybné důkazy o skrytých platbách ve výši alespoň tří miliard korun. V pořadu České televize *Reportéři ČT* autoři dokonce zmínili utajovanou smlouvu mezi společností Gripen International (součást skupiny BAE Systems) a společností Omnipol [157]:

„Ale my jsme objevili jinou dohodu, než jak vypadá oficiální smlouva mezi Gripenem a Omnipolem. V ní stojí: ‚Tajné. Region: Česká republika. Ve věci: Gripen. Agentem je Richard Háva. Právní poradcem Remo Teroni v Ženevě. Odhadovaná cena kontraktu: 1,5 miliardy liber. Provize: 2 %.’ Jenže adresa vás neodvede do Omnipolu, ale do Švýcarska. Háva by dostal 2 % z prodeje, což je miliarda a 200 tisíc českých korun, pokud by Česko koupilo stíhačky JAS-39 Gripen.“

„V Hávově smlouvě je taky poznámka pod čarou. Jména dalších zástupců na daném území: Jelinek. Otto Jelinek, bývalý kanadský ministr. Po svém návratu do vlasti se stal důležitou postavou českého podnikatelského a průmyslového života. Známý, úspěšný a respektovaný podnikatel. Agent v kampani Gripen.“

Autoři citované reportáže nakonec shrnují [157]:

„Otto Jelinek, Richard Háva a Alfons Mensdorff-Pouilly – tři agenti, tři tajní kontraktóři, kterým byla přislíbena provize přesahující v přepočtu 3 miliardy českých korun. Vše za je-

diným účelem – prodat letouny JAS-39 Gripen. My se ptáme – a jak tohle všechno vysvětlí firma Saab ve Švédsku?“

Poznamenejme, že v červenci 2012 se k těmto nařčením vyslovil samotný Richard Háva v obsáhlém rozhovoru na nejrůznější témata následovně [206]:

„To je další absolutní nesmysl, nactiutrhaní na žalobu. Nikdy jsem od pana Mensdorfa nedostal ani korunu, viděl jsem ho jednou v životě na zasedání BAE ve Vídni. Nikdy jsem já ani Omnipol s Mensdorffem nespolupracoval.“

„Někdy v roce 1997, když byl Omnipol ještě součástí Chemapolu, tak tento Chemapol, pan ředitel Junek, podepsal smlouvu s BAE. My jsme ve své době dostali jakousi částku na úhradu nákladů z účtu BAE. Při vyšetřování, kdy se všichni snažili dokázat, jak jsme všechny korumpovali, se ukázalo, že se ty peníze z účtu ani nehnuly. K tomuto tématu jsem byl vypovídat, za účasti britských detektivů. Toť vše. Omnipol pracoval pro BAE v oblasti offsetových programů, neměl žádnou roli v kontraktační činnosti, protože si to právníci BAE nepřáli. A to právě po zkušenostech s kontakty v Ománu a Saúdské Arábii, které jim zprostředkoval pan Mensdorff-Pouilly.“

Jak již víme, poslanci nakonec díky jedinému hlasu nákup stíhacích letounů JAS 39 Gripen neschválili, nicméně vláda České republiky následně rozhodla alespoň o desetiletém pronájmu těchto letounů za necelých 20 miliard korun. V již citovaném pořadu České televize jsou i k tomuto pronájmu, resp. k jeho pozadí, vysloveny pochybnosti [157].

Společnost Richarda Hávy, se kterým jeho dobrý přítel Miroslav Kalousek občas zajde „na pivo a na guláš“, byla v této kapitole zmíněna a stejně tak byl zmíněn i samotný R. Háva. Tatáž společnost Omnipol bude hlavní postavou i v kauze pořízení vojenských letadel CASA (vizte podkapitolu 3.3).

A zakončeme tuto podkapitolu humorem. V srpnu 2006 napsal dnes už bývalý americký velvyslanec v Praze William Cabaniss do Washingtonu zajímavou depeši. Zmiňoval se v ní totiž o jedné z největších českých zakázek, o tendru na nákup nadzvukových letadel JAS 39 Gripen pro českou armádu. Cabaniss do Washingtonu napsal žert kolující v té době v českém parlamentu [170]:

„Kalousek si přišel při plánování nákupu švédských gripenů na tolik peněz, že si teď může dovolit být nejpoctivější muž ve vládě.“

Kapitola 3

Na samém vrcholu

3.1 Kauza Mýtné a kauza Elektronické viněty

S nástupem nového tisíciletí a díky rozvoji informačních technologií se objevuje nový způsob vyvádění prostředků státu do soukromých kapes. Je to především proto, že obor samotný je natolik sofistikovaný a pokročilý, že jen málokdo může fundovaně rozporovat předraženost či nepotřebnost zvoleného technologického řešení, případně fundovaně vybírat mezi různými variantami navržených řešení, porovnat jejich klady a zápory apod. Ideální kombinací pro vyvádění prostředků státu či předraženost veřejných zakázek vždy byla a stále je pak kombinace složitých technologií v armádních zakázkách, neboť u armády lze volit „utajovací“ strategii směrem k veřejnosti a odvolávat se na bezpečnost státu. Žel, není-li k dispozici armáda, lze využít aspoň civilní veřejné zakázky s náročnými technologiemi. Mezi takovou zakázku patří i ta, která se týkala elektronického systému na výběr mýtného pro jistý typ vozidel na některých typech silnic v České republice. K tomu se později přidala i snaha zavést u nás elektronické dálniční známky (elektronické viněty) namísto těch papírových.

O vítězi veřejné soutěže na zhotovitele a provozovatele českého elektronického systému mýta bylo rozhodnuto v listopadu roku 2005, tedy v době, kdy na Ministerstvu dopravy „kralovali“ zástupci KDU-ČSL v čele s tehdejšími ministrem Milanem Šimonovským a náměstkem Jiřím Kubínkem [108]. V té době je Miroslav Kalousek předsedou KDU-ČSL. Hodnotící komise pod vedením právě náměstka Kubínka tehdy doporučila přijmout nabídku konsorcia, vedeného rakouskou společností Kapsch, které za dodávku systému a desetileté provozování požadovalo 22 miliard korun [108]. Do lukrativní veřejné soutěže se přitom přihlásila ještě další tři konsorcia společností. A ač společnost Kapsch požadovala ze čtveřice účastníků druhou nejvyšší cenu (mezi částkami 33, 7, resp. 17, 5, resp. 15 miliard korun), nakonec nemusela s nikým soutěžit – ostatní účastníci soutěže byli hodnotiteli vyřazeni kvůli nesplnění formálních náležitostí [108]. Na podzim 2005 odpověděl Miroslav Kalousek v České televizi na přímý dotaz, zda mu to nepřijde divné, toto [109]:

„Přijde mi samozřejmě divné, že firma, která na tak zásadní zakázku předkládá nabídku,

že se tam dopustí některých zásadních pochybení formálních.“

A jaká tato zásadní formální pochybení byla? Za prvé: nedoložení systému řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Za druhé: neprokázání splnění požadavků systému řízení podniků z hlediska ochrany životního prostředí. Za třetí: nepředložení výpisů z trestního rejstříku dvou členů správní rady uchazeče [110]. Vzhledem ke složitosti technické stránky podané nabídky jsou tyto důvody pro vyřazení nabídky skutečně přísně formální. Navíc, Ministerstvo dopravy v zadávací dokumentaci připustilo, že místo oficiálních certifikátů bylo možné dodat potvrzení o splnění požadovaných norem předložením jiných platných certifikátů nahrazujících požadované certifikáty [110]. A právě dodání dvou náhradních certifikátů bylo komisí shledáno jako nedodržení podmínek zadání veřejné soutěže.

Vyřazení účastníků veřejné soutěže bylo následně dvěma z nich (z nichž jedno bylo konsorcium Mytia) napadeno u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS), který celou soutěž prozkoumal a nakonec vyřazení i výsledky soutěže potvrdil [108]. Zástupci jedné z vyřazených firem přitom následně argumentovali, že skutečnost byla přesně opačná, než jak ve svém rozhodnutí tvrdil ÚOHS [110]. Navíc prý výtky byly založeny pouze na odlišnosti systému od nabídky rakouské společnosti Kapsch [110].

Buď jak buď, už v době, kdy se soutěž připravovala, mnozí odborníci poukazovali na to, že zadávací dokumentace je ušita na míru právě společnosti Kapsch a jejímu mikrovlnnému systému [108]. Alternativou k mikrovlnnému systému přitom již tehdy byl systém na bázi satelitní technologie. Ten preferovali odborníci, např. tehdejší děkan Fakulty dopravní Českého vysokého učení technického v Praze prof. Ing. Petr Moos, CSc. V roce 2006 se ke studii, v níž se jeho tým vyslovil pro vybudování elektronického mýta na bázi satelitní technologie, vyjádřil takto [111]:

„Bylo to v letech 2001 až 2003. (...) Skutečně jsme dospěli k názoru, že pro naši republiku by byl nejvhodnější systém využívající satelitní navigační technologii GPS (...). V té studii jsme také uvedli, že by bylo třeba zpoplatnit zhruba 3000 kilometrů komunikací, daleko více, než navrhoval tehdejší ministr dopravy Milan Šimonovský. Náš návrh byl součástí materiálu Státního fondu dopravní infrastruktury připravovaného pro vládu. Fond doporučil, aby podmínky tendru vytvořily prostor i pro technologie satelitní, jenže materiál se nakonec do vlády vůbec nedostal. Pan ministr Šimonovský vycházel z jiných expertiz, které mu připravily jiné poradenské firmy, konkrétně firma Econsult.“

Jak vidno, na stanoviska akademických pracovníků u nás státní moc mnoho nedá. Mimoto, Evropská unie vydala nezávazné doporučení o tom, že s ohledem na budoucí předpokládané sjednocování mýtného v celé Evropě doporučuje realizovat nikoli mikrovlnný, nýbrž satelitní systém [108].

Kontroverzní rozhodnutí hodnotící komise přispělo k tomu, že se začalo ještě více mluvit o možných politických a lobbistických vlivech ([109] až [112]). Spolupracovník jedné z vyřazených společností Petr Adler následně v roce 2007 kromě jiného poukázal i na to, že společnosti Kapsch bylo ministrem dopravy Alešem Řebíčkem (ODS) v roce 2007 zásadně změněno zadání. Po Rakušanech nakonec stát nepožadoval vystavění 500 mýtných bran

na silnicích první třídy, k čemuž se původně zavázali a což by podle Adlera nebyli schopni zvládnout [108]. Díky Aleši Řebíčkovvi a podpisu jeho „smluvních dodatků“ vzrostl objem zakázky pro společnost Kapsch o další miliardy [108].

V průběhu veřejné soutěže a následně po vítězství společnosti Kapsch se začínají objevovat informace, že na vítězství této společnosti mohl mít zájem i Miroslav Kalousek [112], [113]. Pomineme skutečnost, že M. Kalousek byl v té době předsedou KDU-ČSL, tedy strany, jejíž členem byl také tehdejší ministr dopravy Milan Šimonovský. Není bez zajímavosti, že celý mýtný projekt měl na Ministerstvu dopravy na starost náměstek Jiří Kubínek, který také šéfoval hodnotící komisi, která nabídky posuzovala [113]. V roce 2007, kdy se Miroslav Kalousek stal ministrem financí, přešel Kubínek na jeho ministerstvo a po pár měsících se stal Kalouskovým náměstkem [113]. Dobré vztahy nejen s M. Kalouskem dokládá i skutečnost, že v roce 2010 se Jiří Kubínek objevuje na kandidátce za Pardubický kraj tehdy nově založené strany TOP 09, kde se také stává předsedou krajské organizace. Od května 2011 je jako jediný zástupce státu členem dozorčí rady akciové společnosti Sokolovská uhelná [114].

Mimoto, následující ministr dopravy Aleš Řebíček (ODS) podle [112] potvrdil, že jej Kalousek s přítelem Richardem Hávou navštívili ve věci mýtného. To však M. Kalousek popřel [112]. A konečně, existuje i svědectví dlouholetého stranického rivala a někdejšího člena vlády Jiřího Čunka, který lidové straně předsedal v letech 2006 až 2009. Ten v roce 2010 na adresu Miroslava Kalouska prohlásil [113]:

*„O mýtném tendru jsem kdysi hovořil s Milanem Šimonovským. Z toho, co mi řekl, jsem nabyl jistoty, že on sám je v této věci naprosto čistý. Zároveň jsem ale pochopil, že v pozadí tendru byl **Kalousek**. To on Šimonovskému poskytoval informační servis a vedl některá jednání, to on chtěl, aby to takto dopadlo.“*

Pochopitelně, Milan Šimonovský, který byl usnesením vlády České republiky na konci dubna 2009 jmenován od května toho roku do funkce člena Rady Českého telekomunikačního úřadu na dobu pěti let [115], takové tvrzení odmítl [113]. Mimochodem, členem vlády, která Milana Šimonovského jmenovala do uvedené vysoké funkce, byl i tehdejší ministr financí Miroslav Kalousek. Jmenování Šimonovského vláda stihla na poslední chvíli – o několik dnů později (konkrétně 8. května 2009) byla již jmenována vláda nová.

Jiří Čunek ale přispěl ještě jednou „vzpomínkou“. O mýtu někdy v roce 2008 hovořil prý i přímo s M. Kalouskem [113]:

„Řekl mi tehdy, že už je to všechno za námi, a dodal, že tuhle hru nemůže hrát každý.“

Na elektronické mýtné se v průběhu let měla následně „nabalit“ zakázka na tzv. elektronické viněty, které měly nahradit papírové dálniční známky. O krabičkách s čipem i pro osobní automobily se poprvé začalo hovořit na počátku roku 2008 [113]. U tohoto jednání byl i lobbista Marek Dalík (pravá ruka tehdejšího předsedy vlády Mirka Topolánka), podle vlastního vyjádření „zcela náhodně“ [113]. Záměr zavést elektronické viněty i pro osobní

automobily namísto papírových dálničních známek se stal předmětem diskuzí. Negativně se k tomuto záměru postavila odborná veřejnost. Například již výše citovaný profesor Petr Moos se v roce 2010 vyjádřil [113]:

„Nestačím se divit, jaké lživé argumenty dnes někteří lidé při obhajobě vinět používají. Z hlediska ekonomického, dopravního i technického je to naprostý nesmysl.“

Profesor Moos na adresu elektronických vinět a některých osob v pozadí řekl navíc velmi závažná a kategorická slova [122]:

*„Včetně výroby a distribuce vlastních elektronických vinět, kontroly a vymáhání plateb je celý systém pouze o **devět až jedenáct miliard** korun v průběhu pěti let **dražší** než dosud používané **papírové dálniční nálepky**.“*

„Jaké výhody? Elektronické viněty jsou jen komplikovanější a dražší náhražkou papírových nálepek, nelze čekat, že by omezily nebo odstranily zácpy na dálnicích, žádné lepší liniové řízení neposkytují.“

„Snížení nehodovosti nelze od vinět očekávat. Většina nehod je způsobena nebezpečným způsobem jízdy, hlavně vysokou rychlostí, a také povětrnostními podmínkami. Tyto skutečnosti nelze ovlivnit žádnými vinětami. Takřka všichni odborníci projekt elektronických vinět odsuzují jako naprosto zbytečnou investici v době, kdy země potřebuje peníze jinde.“

*„(...) Navíc **Ivo Rýc sice radil ministrům dopravy, ale není dopravní expert, je sociolog**, který reprezentuje rakouské zájmy, straní firmě Kapsch.“*

*„(...) Ano, Vojtř sympatizuje s firmou Kapsch, ale hospodářský výbor v plénu hlasoval proti zavedení elektronických vinět. Tehdy to parlamentem prošlo snad o jediný hlas. **Do technologie elektronických vinět vidím, je to velká nehoráznost**. Jako občan jsem rozhořčen, že **jen proto, aby Kapsch dostal peníze, jsou poslanci ochotni prohloubit zadlužení vlastní země**.“*

I přes odmítavé stanovisko odborné veřejnosti se mezitím na půdě poslanecké sněmovny ostře bojovalo za zavedení elektronických vinět. Náklady na jejich zavedení byly odhadovány přibližně na 12 miliard korun a zakázku měla získat společnost Kapsch, která již před časem získala mnohamiliardovou zakázku na realizaci a provoz elektronického mýtného. O tom, že elektronické viněty jsou pro stát nevýhodné, věděl i ministr dopravy Slamečka, když později přiznal, že „z čistě ekonomického hlediska jsou viněty samozřejmě nevýhodné...“ [113]. Na jaře 2010 varuje poslanec ODS a místopředseda kontrolního výboru poslance, že schválená podoba elektronických vinět je nejhorší a pro stát nejméně výhodná a že některé technologie by bylo možné pořídit i dvanáctkrát laciněji [116]. Vše se zdá být jasné! Ale – není. Vystupuje totiž **poslanec M. Kalousek** a prohlašuje, že argumenty kolegy jsou účelové a nefér a obviňuje jej „z posledního obchodu odcházejícího poslance.“ A

dodává: „*Na to my vám kašleme!*“ a hlasuje proti návrhu na zrušení vinět [116]. Pro zachování elektronických vinět a proti návrhu na jejich zrušení spolu s M. Kalouskem hlasovali v březnu 2010 hlavně poslanci ODS, část poslanců KSČM, přidali se k nim například bývalí členové KDU–ČSL Vlasta Parkanová či Jan Husák (v té době již členové nově založené a do té doby nevolené strany TOP 09). Poznamenejme, že M. Kalousek nepochybně věděl, co činil – do voleb a možného konce jeho politické kariéry zbývalo něco kolem třech měsíců... Na pozdější přímý dotaz ze strany médií, proč hlasoval pro zavedení podle odborníků pro stát zcela nevýhodných elektronických vinět, odpověděl M. Kalousek po krátkém zaváhání slovy [113]:

„Podporovali jsme jen názor ministra dopravy Gustava Slamečky.“

Jak jsme uvedli výše, tehdejší ministr dopravy Slamečka přitom elektronické viněty, na kterých měl stát tratit až 12 miliard korun, nijak zvlášť nepodporoval. Zcela symptomatickou pointou Kalouskova přístupu je pak následující citace z článku [113]:

„Příznačné je, že deset minut poté na tiskové konferenci TOP 09 prezentoval složenku s fiktivní výzvou k uhrazení státního dluhu, kterou jeho partaj zaslala stovkám tisíc českých domácností.“

Někteří poslanci, kteří se postavili proti vinětám, dokonce tvrdili, že M. Kalousek byl aktivním účastníkem zákulisních dohod. Na těch se měl podílet ještě komunistický šéf Vojtěch Filip a jménem ODS měl výraznou roli sehrát podnikatel a lobbista Ivo Rittig, který podle řady zdrojů v té době přebíral agendu po Marku Dalíkovi, příteli bývalého předsedy ODS Mirka Topolánka [113]. Navíc akcie společnosti Kapsch vlastnili lidé napojení na ODS [113]. Po volbách do poslanecké sněmovny v roce 2010 se strany nové vládní koalice dohodly – především kvůli časové tísni k zavedení elektronických vinět, které měly nahradit papírové dálniční známky již od 1. ledna roku 2011 –, že zavedení vinět odloží. V listopadu 2010 pak nová sněmovna schválila pětiletý odklad zavedení elektronických vinět [123]. V prosinci téhož roku pak totéž potvrdili i senátoři.

O elektronické mýtné a o věci s tím související se v roce 2012 zajímal také Nejvyšší kontrolní úřad, který ve své zprávě konstatoval řadu závažných informací [124]. Některé z nich jsou uvedeny v podrobnější verzi tohoto textu.

3.2 Kauza Hazard

V roce 2008 byl Miroslav Kalousek již zkušeným matadorem české politické džungle. Posuďte sami. V předčasných parlamentních volbách v roce 1998 byl zvolen do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky za KDU–ČSL. Po svém opětovném zvolení v roce 2002 se stal předsedou Rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny PČR (do roku 2005). Na sjezdu KDU–ČSL v roce 2003 v Ostravě byl zvolen předsedou KDU–ČSL, tento

post v roce 2005 na sjezdu v Plzni obhájil. Předsedou KDU-ČSL byl do roku 2006. V lednu 2007 byl jmenován ministrem financí České republiky [129]. Ministerstvo financí je přitom považováno za jedno z nejdůležitějších ministerstev ve státě. Mimo mnoho dalších a závažných důvodů (např. v jeho gesci je sestavování státních rozpočtů) také proto, že pod Ministerstvo financí spadá např. i celá nepřehledná a tajemná oblast s přiznaným stamiliardovým ročním obratem (a jistě s ještě větším obratem nepřiznaným), jakým je hazard a kurzové sázení. Hazard všude na světě vždy představoval a stále představuje odvětví na pomezí legálního a ilegálního či mafiánského světa v pravém smyslu toho slova s jeho syrovou a surovou podstatou tak, jak ji čtenář zná z nejrůznějších dokumentárních či hraných filmů. S hazardem souvisí i navazující – již zcela ilegální a o to výnosnější – aktivity, kterými jsou drogy a prostituce. Přes hazard všude na světě dochází k praní špinavých peněz z trestné činnosti (např. právě z prodeje drog) a snadno se v něm také ztratí černé financování politických stran. V neposlední řadě hazard představuje ideální nástroj pro vytváření závislosti, což s sebou nese neblahé následky v podobě rozvratu rodin, narušení spořádanosti výchovy dětí a zvyšování kriminality.

Těsně před vánočními svátky dne 17. 12. 2008 podepsal tehdejší křesťanskodemokratický ministr financí Miroslav Kalousek úřední rozhodnutí, kterým pěti českých společnostem povolil internetové kurzové sázení. Učinil tak navzdory své tehdejší straně KDU-ČSL i úředníkům a právníkům, kteří takový postup označili za nezákonný (např. [128], [6]). M. Kalousek přitom dříve prohlašoval, že internetové sázení bude v republice povoleno jen přes jeho mrtvolu [6], [8].

Podle názoru řady odborníků využil ministr Kalousek právní „kličku“, pomocí které obešel část zákona o loteriích a internetové kurzové sázení povolil jako „novou“ v zákoně nepopsanou hru, kterou ministerstvo může za jistých podmínek povolit. S takovým výkladem práva a loterijního zákona však ani vlastní úředníci (a nejen oni) na ministerstvu nesouhlasili [6]. Popišme stručně zajímavou „anabázi“, která předcházela Kalouskovu rozhodnutí povolit internetové sázení.

Začněme vyjádřením bývalého stranického kolegy M. Kalouska a expředsedy KDU-ČSL Jiřího Čunka¹ z roku 2011 [131]:

„Pan Dospiva mě navštívil v létě 2008 a požádal mě, abychom spolupracovali na odstranění nezákonného stavu, kdy v České republice mají firmy s ohledem na internetové sázení jiné podmínky než jiné podobné firmy v jiných státech. Uvedl to tak, že by rád, aby se ta diskriminace odstranila. Řekl jsem mu, že pokud je tu nějaká nezákonnost nebo diskriminace, tak že se na to podíváme. A padlo tam i to, že ty, kteří odstraňují nezákonnosti, tak ty že oni podporují. Zmínil přitom, že jsou schopni podpořit takové strany až částkou mezi osmi a deseti milióny korun. Na základě této schůzky jsem se obrátil na načeho tehdejšího

---

¹Jiří Čunek byl v roce 2006 zvolen do Senátu Parlamentu České republiky a na konci téhož roku také předsedou KDU-ČSL, kterým byl až do května 2009. V roce 2007 se stal místopředsedou vlády a ministrem pro místní rozvoj ve vládě Mirka Topolánka. V listopadu 2007 byl v důsledku probíhajícího trestního řízení donucen na své posty dočasně rezignovat. Do úřadů se vrátil v roce 2008, v lednu roku 2009 však na oba posty znovu rezignoval. Senátorem za KDU-ČSL se stal i ve volbách v roce 2012 s mandátem do roku 2018 [130].

ministra financí Miroslava Kalouska s dotazem, jestli tam je skutečně kolize v zákoně. On si to nechal prověřit a řekl, že tam žádná kolize není, protože zákony, které upravují hazard, jsou pouze v rukou jednotlivých států a nepodléhají jednotným zákonům EU. Na základě toho jsem zatelefonoval panu Dospivovi s tím, že já ani KDU-ČSL hazard nepodporujeme a internetové sázení tímto také nechceme rozšířit. Takto jsem ho informoval. Když jsem pak viděl, že ministerstvo financí se připravuje k tomu povolení, tak jsme učinili usnesení nejvyššího orgánu strany v době mezi sjezdy, což byla celostátní konference, o tom, že vyzýváme člena KDU-ČSL a ministra financí Kalouska, aby takovéto zmocnění nepodepisoval, tedy ani nerozšířil tu možnost pro internetové sázení, nicméně on to přesto všechno udělal. Jsem plně k dispozici orgánům činným v trestním řízení. Policie se o to zajímá, už jsem v této věci vypovídal.“

Poznamenejme, že Marek Dospiva byl již v té době spolumajitelem investiční skupiny Penta, do jejíhož majetkového portfolia patřila sázková kancelář Fortuna. Ta se následně také objevila mezi onou pěticí společností, kterým M. Kalousek svým podpisem „dal zelenou“ k provozování internetového kurzového sázení. Miroslav Kalousek slova Jiřího Čunka popřel a označil je za „bláboly“ [132]:

„Já jsem žádnou nabídku od nikoho nedostal, jestli KDU-ČSL, to nevím. Stejně tak nemohu za to, co blábolí pan Čunek.“

Údajnou schůzku popřel rovněž i Marek Dospiva [132]. Buď jak buď, na přelomu léta a podzimu 2008 dostaly věci na Ministerstvu financí rychlý spád. Jeden z úředníků, který se tehdejších jednání účastnil, později vzpomínal [6]:

„Ministr vnesl dotaz, zda by příslušná povolení bylo možné vydat již během dvou týdnů. Velmi nás to překvapilo.“

Zajímavý a patrně zásadní v celé věci byl postoj tehdejšího legislativního odboru Ministerstva financí. V počátku byl i tento odbor proti povolení internetového kurzového sázení, avšak posléze – údajně po ingerenci vedení ministerstva – svůj postoj změnil [6].

Skutečnost, že byl ministr financí Kalousek (možná prostřednictvím třetích osob) vystaven lobbistickému tlaku mimo výše uvedenou údajnou nabídku, o které hovořil Jiří Čunek, lze považovat za prokázanou. Mluvil o tom totiž sám lobbista Marek Herman z Asociace provozovatelů kurzových sázek, jejímiž členy byly či jsou sázkové kanceláře Fortuna, Chance a Tipsport [6]. Herman mj. přiznal [6]:

„Je pravda, že na začátku všude říkal, že to projde jen přes jeho mrtvolu, my jsme ho ale udolali svými argumenty. Mluvili jsme s úředníky, ministrovými poradci i jeho známými.“

Argumenty patrně musely mít velkou váhu, neboť lobbista Herman vyloučil, že by M. Kalousek mohl být korumpován [6]. K vyloučení možnosti nechat se korumpovat se však váže nemilá věc, která se Miroslavu Kalouskovi stala v září 2009, tedy jen o několik měsíců

později. Již jsme tuto příhodu zmínili v úvodu. Šlo o to, že jakýsi dlouholetý Kalouskův přítel a kolega, který je v té době poslancem a příznivcem tehdy – bez voleb legitimizované – nové strany TOP 09, přijímá falešnou nabídku od novináře: milion korun pro stranu TOP 09 za změnu loterijního zákona. Přitom pronáší [9]:

„Musím říct Mirkovi Kalouskovi, že jste nám pomohl, aby měl pocit, že je povinovanej nějak reagovat, že jo?“

Vraťme se však zpět do konce roku 2008 a k podpisu úředního rozhodnutí, kterým tehdejší ministr financí Miroslav Kalousek (v té době ještě člen KDU-ČSL) povolil pětici českých společností internetové kurzové sázení. Samotný akt podpisu byl podle svědectví spojen se sladkým výsměchem [132]:

„Bylo to úterý, zasedal náš poslanecký klub a uprostřed jednání přinesli Mirkovi Kalouskovi velký štos papírů. On si to teatrálně a s gustem postavil před sebe, přerušil jednání, ukázal na ty materiály a řekl: ‚Pane Macku, to je to internetové sázení.‘ A začal to před námi podepisovat. Byl to naprostý výsměch všem členům celostátní konference.“

Oficiálním důvodem povolení internetového kurzového sázení bylo poskytnutí rovných příležitostí českým sázkovým kancelářím v porovnání se zahraničními společnostmi ve vztahu k sázejícím. Chtěl-li totiž český občan dříve sázet na kurzy skrze internet, musel tak činit prostřednictvím zahraničních internetových sázkových kanceláří. Svými důvody si byl Miroslav Kalousek natolik jistý, že neváhal na otevřený dopis tehdejšího spolustraníka a kolegy z vlády Cyrila Svobody rázně odpovědět [133]:

„Ty, kteří pod pláštíkem morálky bojují za firmy sídlící v daňových rájích, nelze brát vážně.“

Označit veřejně člena vlády České republiky a svého kolegu za nehodna vážnosti musí mít skutečně závažné příčiny. A na konci roku 2011 M. Kalousek zašel ještě dále, když na adresu svých oponentů prohlásil [6]:

*„Jsem hluboce přesvědčen, že právě oponenti, kteří nás tak tvrdě kritizovali, **byli** od zahraničních společností **motivováni**.“*

V této úvaze se ale M. Kalousek neopatrně přiznal k závažné skutečnosti. Z jeho slov plyne, že bylo možné zkorumpovat mj. všechny jeho stranické kolegy z KDU-ČSL (a nejen je) včetně členů vlády České republiky, a to od zahraničních sázkových společností. To ovšem znamená, že bylo možné zkorumpovat i jeho samotného – tentokrát od českých sázkových společností. A navíc mnohem snadněji, neboť přece jen česká sázková společnost se vyzná v džungli české reality lépe, než se v ní vyzná zahraniční a jeden člověk se korumpuje mnohem snadněji, než se korumpuje armáda lidí. Tento jednoduchý důsledek Kalouskova přiznání lze podpořit i z opačné strany: jestliže zahraniční společnosti napadlo zkorumpovat stranické funkcionáře KDU-ČSL včetně člena vlády (a podle Kalouska tyto společnosti

dokonce svůj nápad také uskutečnily), pak je téměř vyloučené, aby totéž nenapadlo také české sázkové společnosti. Mimoto, vyjádření M. Kalouska z roku 2011 je v rozporu s jeho vlastním vyjádřením ze září 2009. Tehdy v rozhovoru ohledně internetového sázení na dotaz, zda se na něho obracejí lobbisté s nabídkami „něco za něco“, odpověděl kategoricky: „*Ne, ne, to si vůbec neumím představit.*“ [9].

Dlouhá léta všechny společnosti, provozující nejrůznější druhy hazardu dle zákona o loteriích a jiných podobných hrách, neplatily ze svých mnohamiliardových příjmů řádné daně. Tak například od 1. 1. 1999 vstoupil v účinnost zákon, díky němuž byly tyto společnosti osvobozeny od daně z příjmu právnických osob [135]. Tento stav přitom trval až do roku 2011. V průběhu let tyto společnosti odváděly pouze odvody na veřejně prospěšné účely, místní poplatky, správní poplatky a náklady na státní dozor [135]. Bylo na rozhodnutí společností provozujících hazard, na jaké účely odvedou zákonem danou výši svého „výtěžku“. Ty tak rozdělovaly svoje peníze různým nadacím, sdružením, sportovním klubům apod. Dle oficiálních údajů Ministerstva financí se přitom každoročně nejvíce odvádělo sportovním asociacím – kolem 50 až 60 procent všech odvodů na veřejně prospěšné účely² [135]. Na veřejně prospěšné účely šlo mezi lety 2004 až 2007 kolem 2,3 miliard korun ročně, mezi lety 2008 až 2011 pak kolem 3,5 miliard korun ročně. Příjmy ze hry, tedy rozdíl mezi vsazenými a vyplacenými částkami, se v těchto letech pohybovaly průměrně kolem 27 miliard korun ročně [135].

Kritici oprávněně upozorňovali na mnoho nešvarů tohoto systému. Opakovaně bylo poukazováno na to, že povinné odvody na veřejně prospěšné účely končily začasť u sprátených institucí či veřejně prospěšných organizací, které ve skutečnosti byly provozovány a ovládány samotnými hazardními společnostmi. Na propojenost hazardních společností a úředníků na Ministerstvu financí upozorňovala i zpráva tajné služby a poukázala na to i policie [138]. To, že popsany systém měl přinejmenším korupční a současně velký mocenský potenciál, ostatně přiznal i Miroslav Kalousek [139]:

„Možnost firem určovat, kam půjde výtěžek na veřejně prospěšné účely, samozřejmě dává velký mocenský potenciál, který jinak patří do rukou Sněmovny, a ne soukromých firem.“

Ostatně o tom, jaká byla skutečná praxe při „podpoře“ veřejně prospěšných účelů ze strany společností provozujících hazard, velmi barvitě, plasticky a s detailní znalostí věci poučil ministr Kalousek dokonce poslance na konci roku 2011 [148]. Kroky k nápravě tohoto stavu ministr Kalousek však po dlouhá léta prakticky nečinil [137]. Veřejný tlak ale sílil. V únoru 2011 předstupuje ministr financí Miroslav Kalousek před tehdejší poslance a předkládá vládní návrh novely loterijního zákona. Ten však obsahuje jenom drobné úpravy, stále však ponechává volnost společnostem provozujícím hazard rozhodovat komu a na jaké účely od-

---

²Pro zajímavost poznamenejme, že Miroslav Kalousek je vášnivým tenistou, který v době ministrování i třikrát do týdne (v pondělí, ve středu nebo ve čtvrtek) brzo ráno hraje na pražské Štvanici hodinu tenis se šéfem Českého tenisového svazu Ivem Kaderkou. M. Kalousek k tomu dodává: „*Hrávali jsme spolu už jako kluci, to jsem to dělal závodně,*“ vzpomínal v roce 2011 [136]. Kalouskovo zapálení pro tenis bylo možné také spatřit během Davisova poháru v roce 2012, kdy bezprostředně za základní čárou vášnivě fandil – spolu s davem mj. plným lobbistů, kmotříčků a kmotrů – českému týmu.

vedou část svých výtěžků ze hry a neobsahuje ani návrh na řádné zdanění jejich příjmů. To slibuje ministr Kalousek zavést až v jiném zákoně, který prý předloží do půl roku, a dokonce prosí poslance, aby uvedené požadavky do právě projednávané – v podstatě kosmetické – novely nenavrhovali [140]. Nedlouho poté však všechny překvapí, když – jako poslanec Kalousek – předloží návrh, který měl obsahovat řádné zdanění hazardu již od ledna 2012 [142]! Rozpočtový výbor tento Kalouskův návrh drtivě nepřijal [139]. O možné motivaci tohoto Kalouskova kroku, jakož i o krocích následujících, je více pojednáno v podrobnější verzi tohoto textu. V ní je také blíže popsána neuvěřitelná anabáze při schvalování novely loterijního zákona a věci s tím související. Řádné zdanění hazardu přinesl až vládní návrh balíku novel, který v září 2011 předložila vláda poslanecké sněmovně³. Deklarovaná účinnost těchto změn byla od 1. 1. 2012 [151]. Následovalo klasické schvalovací kolečko (druhé a třetí čtení, následně projednání a schválení pozměněného návrhu v senátu a předložení senátního návrhu ke schválení poslanecké sněmovně). I s tímto schvalováním je spojena řada nejasností. Mimořádně závažná jsou slova ministra Kalouska, pronesená před poslanci, ve kterých přiznává kolosální tlak lobbistických skupin na poslance a senátory stran schválení či neschválení zákona, týkajícího se zdanění, resp. nezdanění hazardu [148]:

„Vy všichni víte, jak příšerně tady lobbovali, když o tom jednala Sněmovna. Všichni senátoři potvrdí, jak strašně lobbovali v Senátu, když o tom jednal Senát. To tam skoro spali a všichni lobbovali za poslaneckou verzi proti senátní verzi ze všech sil.“

Poznamenejme, že poslanci celý komplet senátem předložených změn zákonů, který obsahoval i návrh zdanění hazardu korporátní daní a další jednotlivosti, schválili a prezident republiky jej ještě do konce roku 2011 podepsal [148]. Od 1. 1. 2012 tak nabyla účinnost ta část, která se týkala hazardu⁴.

Konání Ministerstva financí pod vedením ministra Kalouska ohledně podpory hazardu však kritizoval opakovaně i veřejný ochránce práv (ombudsman) Pavel Varvařovský a také Ústavní soud. Šlo o to, že Ministerstvo financí udělovalo povolení na provozování videoloterijních terminálů v obcích na místech, kde podle obecních vyhlášek nesměly být výherní automaty umístěny (okolí škol, nemocnic apod.). Starostové obcí přitom mohli regulovat pouze klasické výherní automaty a mnohé obce tak i činily, to ovšem vedlo k nebývalému rozmachu modernějších terminálů, které však schvalovalo Ministerstvo financí [146]. Ústavní soud svým náležením ze září 2011 tak dal obcím právo zakazovat nejen výherní automaty, ale i modernější videoloterijní terminály a dokonce uložil Ministerstvu financí povinnost odebrat jím již dříve udělené licence na provoz videoloterijních terminálů na místech, kde to obecní vyhláška nepovoluje [146]. Jak Ústavní soud, tak i ombudsman

³V důvodové zprávě k tomuto vládnímu návrhu se uvádí odhad částky, kterou získají veřejné rozpočty přijetím těchto změn: „Zavedení odvodu z loterií a jiných podobných her a zrušení osvobození od daně z příjmů, kde tento odvod bude snižovat základ daně z příjmů, by mělo celkově přinést do veřejných rozpočtů téměř 7,2 mld. Kč. (cca 6,4 mld. Kč výnos z odvodu a cca 0,8 mld. Kč výnos ze zrušení osvobození). Rozpočtově budou tyto příjmy rozděleny mezi státní rozpočet a obecní rozpočty.“ [151].

⁴Podle obhájené bakalářské práce [135] však šlo zákonným způsobem docílit oddálení placení daně z příjmů až od zdaňovacího období 2013.

Pavel Varvařovský požadovali po Ministerstvu financí nápravu jednání. Pavel Varvařovský přitom Kalouskovo ministerstvo kritizoval stran udělování licencí na provozování videoloterijních terminálů již delší dobu ještě před nálezem Ústavního soudu. Ministr Kalousek však ombudsmana v podstatě ignoroval. Podle Varvařovského se Ministerstvo financí dopustilo nezákonností „v celé řadě aspektů“, například nerespektovalo vyhlášky měst a obcí ohledně míst (ministerstvo po určitou dobu ani nezjišťovalo, jestli žadatel o povolení nebude přístroj provozovat v budově školy, nemocnice, církve či úřadu, případně v sousedství takové budovy), kde byl provoz výherních přístrojů zakázán, povolilo také přístroje, na kterých lidé mohli prohrát více, než kolik jako maximální prohru stanovil zákon. Veřejný ochránce práv také označil Českou republiku za kasino Evropy [147]. Přesto všechno však Miroslav Kalousek závěry ombudsmana Varvařovského odmítl [147]:

„Ministr financí Miroslav Kalousek moje závěry fakticky odmítl.“

V zájmu objektivity dejme nyní znovu prostor pro obhajobu kroků tehdejšího ministra financí v popisované kauze. Po řadu let Miroslav Kalousek vystačil při svém „hájení“ hazardu v podstatě se dvěma argumenty. Za první, opakovaně upozorňoval na to, že pokud bude hazard více zdaněn, hrozí, že společnosti provozující hazard přesunou svoje podnikání mimo Českou republiku, čímž by veřejné rozpočty přišly i o to málo, co z hazardu dostávají (vizte např. [145]). Za druhé, Ministerstvo financí pod vedením M. Kalouska upozorňovalo při nejrůznějších příležitostech na hrozbu arbitrží (např. [147]). Arbitrážemi ostatně M. Kalousek hrozil také např. v souvislosti se zrušením obří zakázky na likvidaci ekologických škod [150]. Filozofie však byla v minulosti taková, že státní orgány učinily rozhodnutí, které třeba poškozovalo zájmy občanů České republiky ve prospěch soukromých společností, pročež tyto orgány posléze odmítaly provést revizi tohoto rozhodnutí, neboť by hrozilo, že by se soukromá společnost domáhala odškodnění v arbitrži – nejlépe v mezinárodní...

Zakončeme tuto podkapitolu tím, čím jsme ji začali. Jakýsi lobbista přiznal, že ministra financí M. Kalouska k jeho rozhodnutí povolit internetové kurzové sázení „udolali svými argumenty“, a to ve prospěch těch, kdo takové argumenty poskytl – tedy ve prospěch provozovatelů kurzových sázek [6]. S ohledem na nepopiratelné devastující socioekonomické důsledky celého hazardního byznysu na řádný chod společnosti konstatujeme, že zmíněné argumenty musely mít skutečně velkou váhu – takovou, kterou nebylo možné unést.

3.3 Znovu armáda – kauza Letadla CASA

Kauza, popsaná v této podkapitole, představuje vrchol celé dosavadní úřednické a politické kariéry Miroslava Kalouska. Důvodem není podstata kauzy – ta je, jak uvidíme níže, velmi banální. Důvodem není ani finanční objem s kauzou spojený, neboť M. Kalousek se za dvacet let své kariéry nepochybně zabýval vyššími částkami. Důvodem je pouze a jenom mediální obraz celé kauzy. Poprvé za dvacet let měl totiž Miroslav Kalousek problém se během svých veřejných vystoupeních plně ovládat. Od tohoto okamžiku v podstatě také

klesají preference jeho strany TOP 09 (s výjimkou období kolem přímé volby prezidenta republiky, kdy kandidátem strany TOP 09 byl její předseda Karel Schwarzenberg).

Popišme nejprve v kostce konturu celého případu. Záměr Ministerstva obrany pořídit pro armádu čtyři lehká transportní letadla CASA C-295M (dále jen „CASA“) španělské výroby schválila vláda Mirka Topolánka v demisi pár týdnů před koncem úřadování v dubnu 2009 [173], [174]. Za letouny měla Česká republika zaplatit včetně logistiky 3,577 miliardy korun a přidat k tomu pět nepotřebných bitevních letounů L-159 (přesněji řečeno mělo v rámci projektu dojít ke směně pěti letounů L-159 za jeden nově vyrobený letoun CASA a k nákupu tří kusů letounů stejného typu) [175]. O necelé tři týdny později podepsali slavnostně na veletrhu v Brně ředitel sekce vyzbrojování Ministerstva obrany Jiří Staněk a generální ředitel akciové společnosti **Omnipol** Michal Hon smlouvu o nákupu uvedených letounů. Společnost Omnipol v tomto kontraktu figurovala jako prostředník – sama letouny nakoupila od druhého největšího evropského zbrojařského koncernu EADS⁵ (tím prvním je BAE Systems – vizte podkapitulu 2.2). Cenu, za kterou společnost Omnipol letouny nakoupila od výrobce – tedy od společnosti EADS – byla tajná a obě strany ji odmítly zveřejnit. Čtenáři připomeňme, že dlouholetým předsedou představenstva společnosti Omnipol byl dobrý přítel Miroslava Kalouska Richard Háva a že jsme se s touto společností, resp. s osobou Richarda Hávy, setkali již několikrát (vizte podkapitulu 1.4, 1.5, 2.2). V době, kdy vláda rozhodla o nákupu letounů CASA od společnosti Omnipol, byl ještě několik dní ministrem financí – Miroslav Kalousek⁶.

V červnu 2012 požádali policisté poslaneckou sněmovnu o vydání místopředsedkyně poslanecké sněmovny za TOP 09 Vlasty Parkanové k trestnímu stíhání, a to v souvislosti s podezřením policie na spáchání dvou trestných činů, kterých se Parkanová měla dopustit v době, kdy byla ministryní obrany v Topolánkově vládě. Konkrétně se jednalo o podezření, že zneužila své pravomoci a porušila povinnosti při správě cizího majetku, a to při přípravě podkladů k nákupu letounů CASA, přesněji řečeno, nesplnila povinnost zajistit znalecký posudek o ceně letounů, resp. nedoložila přiměřenost ceny při nákupu těchto letounů [176], [178]. Tím měla státu vzniknout škoda ve výši 658 482 064,- Kč. Vedle Vlasty Parkanové se policie zajímala také o tehdejšího šéfa sekce vyzbrojování Ministerstva obrany Jiří Staňka, jenž mj. smlouvu o nákupu letounů se společností Omnipol podepsal [176]. V červenci 2012 poslanecká sněmovna po emotivním jednání – o kterém bude ještě zmíněno níže – Vlastu Parkanovou vydala k trestnímu stíhání. Ta následně rezignovala na post místopředsedkyně poslanecké sněmovny [177]. Posléze policie oba zmíněné obvinila.

Nejen v poslanecké sněmovně se Miroslav Kalousek k celé záležitosti vyjadřoval velmi emotivně a velmi expresivně. Podle jeho vlastních slov tak činil vědomě a se záměrem, aby se jeho vyjádření dostala do všech médií [178]. To se mu podařilo. Neváhal hovořit o „policejní zvůli“, „estébáckých praktikách“, „policejní provokaci“ a např. vůči armádě jako celku se vyjádřil veskrze kladně, když na adresu bývalého náčelníka generálního štábu

⁵Společnost EADS byla v lednu 2014 přejmenována na Airbus Group [154].

⁶Podle vlastních slov z června 2012 byl M. Kalousek jedním ze 14 členů vlády, kteří hlasovali pro tento obchod: „Já jsem jeden z těch 14, na vládě bylo přítomno 14 ministrů a všech 14 hlasovalo pro. Nikdo nevznesl žádné pochybnosti a projednávala se ta záležitost třikrát. Já jsem dodnes přesvědčen, že to rozhodnutí bylo správné a že ministr obrany plnil pouze zadání vlády.“ [176].

Vlastimila Picka prohlásil⁷ [179]:

*„Jako major v záloze těžko mohu uvěřit, že velitel armády byl **totální sráč**. Kdybych měl připustit, že se nechá zmasírovat od nějakýho **podělanýho náměstka**, tak si armáda nezaslouží ani korunu. Jestli se nějaký generálplukovník nechal zmasírovat od nějakýho neurochirurga, tak neměl bejt nikdy ani desátník.“*

Oním „podělaným náměstkem“, resp. „nějakým neurochirurgem“ byl někdejší náměstek ministryně obrany Vlasty Parkanové a posléze ministr obrany Martin Barták, který nekompromisně prosazoval nákup letounů CASA, a to původně i navzdory generálnímu štábu a jejímu náčelníkovi Vlastimilu Pickovi [178], [181]. Je to právě ten Martin Barták, který je v současné době trestně stíhán v souvislosti s údajnou korupcí při nákupu nákladních vozů Tatra pro českou armádu⁸, které se měl dopustit právě jako náměstek ministryně obrany Vlasty Parkanové v roce 2008 [182]. A je to právě ten Martin Barták, kterého ministr financí Kalousek jmenoval v roce 2010 svým náměstkem [183]:

„Jsem rád, že jsem mohl posílit tým o zkušeného a kompetentního administrátora, který je prověřen NBÚ na stupeň tajné. Takových úředníků moc není. Kdyby to, co se o něm psalo, byla pravda, jistě by letos na jaře prověrku nedostal.“

Poté, co policie začala Martina Bartáka vyšetřovat, po nějakém čase odešel i z Ministerstva financí [184]. Dodejme, že média kritizovala Martina Bartáka – mimo popisovaný nákup letounů CASA – také v souvislosti s armádními zakázkami na obrněné transportéry Pandur, obrněná vozidla Iveco, terénní automobily Tatra, obrněné vozy Dingo a v souvislosti s obchody se společností MPI Group [184]. Mimoto, podle článku týdeníku Respekt předcházelo rozhodnutí o nákupu právě letounů CASA jednání tehdejšího náměstka ministryně obrany Bartáka se zástupcem společnosti Alenia, na kterém zástupce této společnosti nabízel jiná transportní letadla [172]. Schůzka měla zajímavý průběh. Citujme přímo článek [172]:

*„Ačkoli se ve velkém byznyse pohyboval roky, ještě nic ho tolik nezaskočilo jako tahle schůzka. Když na ní prvnímu náměstkovi ministryně obrany Martinu Bartákovi detailně vysvětlil, proč by bylo pro českou armádu výhodné koupit poptávaná transportní letadla právě od jeho firmy Alenia, náměstek řekl, že rozumí. A pak znovu zopakoval větu, kterou pronesl hned na úvod audience: **„Proč bych měl mít zájem o vaše letadla?“** Poté, co se vykolejený byznysmen nezmohl na víc než na rozpačité *„nechápu...“*, náměstek jednání ukončil.“*

Poznamenejme, že v médiích se objevilo svědectví, že na Ministerstvo obrany protlačil

⁷Jistou pikantnost dodává tomuto vyjádření skutečnost, že po čase usedl Vlastimil Picek do stejné vlády, ve které byl i Miroslav Kalousek.

⁸Pražský městský soud v květnu 2014 zprostil Martina Bartáka obžaloby v této věci. Podle předsedy senátu uvedeného soudu byl soud v důkazní nouzi a relevantní podle něj byly jen čtyři důkazy, které však označil za kontroverzní. *„Kdyby nepřipouštěly pochybnosti, stačily by,“* dodal soudce [233].

Martina Bartáka právě Miroslav Kalousek [179]. Ten to však expresivně popřel [179].

V souvislosti s trestním stíháním Vlasty Parkanové se M. Kalousek také nevybíravě vyjádřil na adresu tehdejšího policejního prezidenta Petra Lessyho, kterému doporučil strmý kariéerní sestup [179]:

„Ať jde šlapat chodník na Ostravsko.“

To souviselo s telefonáty M. Kalouska vyšetřujícímu policistovi i policejnímu prezidentovi. Ty měly dramatickou dohru na půdě poslanecké sněmovny, kdy v červenci 2012 policejní prezident i ministr financí před zraky veřejnosti prezentovali naprosto odlišný průběh jejich tří telefonátů [185]. Detailnější popis těchto odlišností je uveden v podrobnější verzi tohoto textu. Podobně „lichotivá“ slova pronesl M. Kalousek také na adresu vyšetřovatele a dozorujícího státního zástupce [186]:

„Je to bezprecedentní manipulace s trestním řízením. Já jako křesťan nemohu doporučit vyšetřovateli ani dozorovému státnímu zástupci, aby se zastřelili. Ale upřímně řečeno, když ne zastřelení, tak rezignace je ta jediná možná varianta.“

Při samotném sněmovním projednávání, zda Vlastu Parkanovou vydat či nevydat k trestnímu stíhání, byla ústředním tématem argumentace M. Kalouska proti tomuto vydání jednoduchá myšlenka: na unikát nelze stanovit cenu obvyklou. Policie totiž vinila Vlastu Parkanovou, že jako ministryně obrany předložila vládě návrh na uzavření smlouvy mezi Ministerstvem obrany a společností Omnipol, aniž by doložila přiměřenost ceny za nákup tří letounů CASA [213]. Přiměřenost ceny přitom měla být podle policie stanovena jako cena obvyklá [213].

V žádosti o vydání, která byla předložena poslancům, policie uvedla tuto cenu obvyklou ve výši 2 348 150 683,- Kč [213]. Částku přitom stanovil znalecký posudek společnosti American Appraisal s. r. o.⁹. Miroslav Kalousek argumentoval velmi emotivně v tom duchu, že nelze u tohoto druhu vojenské techniky stanovit cenu obvyklou [232]:

*„(...) pro tento typ nelze zadat znalecký posudek na cenu obvyklou, protože to ani nejde, ani taková zákonná povinnost nemůže existovat. (...) **Já netvrdím, že nebyly předražené, to se mohlo stát, ale rozhodně je absurdní to číslo, které uvádí policie. To je opravdu jenom subjektivní názor American Appraisal.**“*

*„Myslím si, že nám každému **stačí půl mozkového závitu**, abychom věděli, že **na unikát nelze stanovit cenu obvyklou** (...).“*

„(...) na unikát nelze učinit znalecký posudek na cenu obvyklou (...) je tam dokonce přímo napsáno, že na materiál, který je určen k zajištění obranyschopnosti a bezpečnosti státu,

---

⁹Jedná se o českou pobočku v rámci celosvětové sítě americké společnosti American Appraisal Associates, Inc.

nelze – teď cituji legislativu – nelze stanovit znalecký posudek na cenu obvyklou, neboť takový posudek by byl vždy jenom subjektivním názorem znalce.“

*„Tak tihle hoši udělali takovýto posudek na cenu obvyklou, tj. konfigurace na speciální zakázku ČR. **Ta konfigurace je tajná, já ji neznám.**“*

„Prostě ten posudek je škvár, to je hnůj! Ale vydejte ji!“

Autorům tohoto textu nepřísluší hodnotit zmíněný posudek, avšak **přesnost ceny**, která byla stanovena jako cena obvyklá, je zarážející – i kdyby byla známa veškerá specifikace oceňovaných letounů a i kdyby byla stanovena jen cena průměrná, nikoli obvyklá. Každý měřený či odhadovaný údaj, který není udán s tolerancí (chybou), je bezcenný. A každý soustružník, který má vysoustružit hřídel do motoru automobilu, to dobře ví. Soustružník musí znát např. průměr hřídele o hodnotě 10 milimetrů s tolerancí $\pm 0,005$ milimetru. Pak ví, že průměr hřídele může vysoustružit nejméně 9,995 milimetrů a nejvýše 10,005 milimetrů, aby součástka v motoru ještě řádně plnila svoji funkci. Na druhou stranu je zjevně nesmyslný např. údaj o době letu z místa A do místa B, který by byl dán jako 2,864 hodiny s tolerancí 100 hodin! Uvádět desetiny či dokonce další řády zjevně nemá smysl, když chyba je již v jednotkách (resp. dokonce ve stovkách jednotek). Jinými slovy, teprve uváděná tolerance (chyba) výsledku dokládá hodnověrnost a přesnost samotného výsledku¹⁰. V tomto směru má vystudovaný inženýr chemie Miroslav Kalousek nepochybně pravdu, a to i kdyby měla být stanovena cena obvyklá např. rohlíků za celou Českou republiku. Uvážíme-li k tomu, že autoři znaleckého posudku velmi pravděpodobně neznali úplnou specifikaci oceňovaných letounů, pak odhadnout jejich cenu s přesností jednotek korun (a bez udání tolerance, která by musela být v haléřích) je nemožné. Mimoto lze jen obtížně takovou cenu nazvat cenou obvyklou. V podobném duchu se vyjádřil i M. Kalousek [232].

Posuňme se nyní v čase o nějaké dva měsíce do budoucna. V té době je natáčen investigativní pořad České televize *Reportéři ČT* k nákupu letounů CASA [230]. V rámci tohoto pořadu mj. zazní, že Vlasta Parkanová coby ministryně obrany požádala jen několik dní před klíčovým jednáním vlády, která obchod schvalovala, ministra financí Kalouska, aby se vyjádřil k průměrnosti ceny letounů CASA. V tomto smyslu také ministryně Parkanová informovala vládu, že cenu obchodu ještě před podpisem smlouvy ověří Ministerstvo financí. Ministr Kalousek odpověděl, že se k ceně vyjadřovat nemůže, neboť jde o vojenský materiál a na daný případ se nevztahují příslušné paragrafy zákona o oceňování [230]. V

---

¹⁰V případě měření např. sportovních výkonů se chyba (tolerance) pro veřejnost neuvádí, neboť ta je nejméně řádově menší, než je zveřejněný výsledek. Naproti tomu ekonomové svoje odhady uvádějí zásadně bez tolerancí, přitom však jejich chyba bývá kolosální! Svě o tom ví i M. Kalousek, jehož Ministerstvo financí předpovědělo v říjnu 2008 **růst** HDP za rok 2009 (oproti roku 2008) na hodnotu **3,7** procent, ve skutečnosti však došlo k **poklesu** HDP v roce 2009 (oproti roku 2008) o **2,3** procenta [236], [237]! Tedy místo hodnoty +3,7 nastala hodnota -2,3. Chyba předpovědi činila tedy plných 6 procentních bodů, což představuje relativní chybu předpovědi plných 260 procent! Skutečnost, že ekonomové zásadně uvádějí svoje odhady s desetinnými, přestože jejich chyba je i ve stovkách procent, ledacos o řadě z nich vypovídá.

odpovědi ministr financí Kalousek píše ministryni obrany Parkanové doslova [230]:

*„K předmětné záležitosti si vám dovoluji sdělit, že MF (...) nepřísluší tento souhlas udělovat, neboť se nejedná o **běžně** obchodovatelné zboží, ale o vojenskou techniku a vojenský materiál pro zajištění obrany a bezpečnosti státu, kde obvyklou cenu stanovit nelze.“*

To, co je ale v celé kauze nákupu letounů CASA mimořádně důležité, je skutečnost, že ministr financí **Kalousek** připsal ke svému stanovisku i tuto větu [230]:

*„**Neshledal jsem** však na smluvní dokumentaci nic, co by zakládalo důvod k domněnce, že se jedná o operaci pro AČR **nevýhodnou**.“*

Teprve toto ujištění bylo pro ministryni Parkanovou klíčové k tomu, aby dala souhlas k podpisu smlouvy o nákupu letounů CASA [230]. Otázkou je, na základě čeho neshledal ministr Kalousek nic, co by zakládalo důvod k domněnce, že se jedná o operaci pro armádu nevýhodnou. Tuto otázku novináři pořadu *Reportéři ČT* Miroslavu Kalouskovi v září 2012 skutečně položili, přesněji řečeno mu položili otázku tohoto znění [230]:

„A na základě čeho jste přesvědčený, že ta zakázka nebyla předražena?“

Podívá-li se čtenář na videozáznam uvedeného pořadu [230], uvidí, že tato prostá otázka Miroslava Kalouska zjevně zaskočila a nebyl na ní připraven. Čtenáři důrazně doporučujeme shlédnout, s jakým zjevným zaváháním a hledáním slov (a dokonce s úsměškem) na tuto otázku M. Kalousek odpověděl. Prostý přepis jeho odpovědi vypadá takto [230]:

*„Na základě platných zákonů. A na základě platných zákonů, na základě **běžných cen**.“*

Podle Slovníku spisovného jazyka českého je heslo „obvyklý“ vysvětleno mj. i pomocí přídatného jména „běžný“ [239]. Ministr Kalousek tedy před poslanci správně argumentoval, že na unikát nelze stanovit cenu obvyklou (běžnou) a že každému na pochopení tohoto faktu stačí půl mozkového závitu. Sám přitom předtím došel k závěru, že letouny nebyly předraženy, a to na základě běžných (obvyklých) cen... Mimoto, sám později před poslanci připustil – jak citováno výše –, že netvrdí, že letouny nebyly předraženy, přitom však předtím svoji kolegyni z TOP 09 ministryni obrany Vlastu Parkanovou ujistil o opaku. Na uvedený rozpor ve svých vlastních tvrzeních byl M. Kalousek ze strany novinářky pořadu *Reportéři ČT* dotázán. Ministr namísto vysvětlení přešel do protiútku a se zjevnou zlostí pronesl [230]:

*„Ale vy nepřicházíte jako objektivně připravená novinářka, která chce informovat. Vy přicházíte jako někdo, kdo je nabítej jednou zájmovou skupinou, jedním zájmovým člověkem, něčím, čím vám **nalil palici**.“*

Z řečeného plyne, že ministr Kalousek nemohl objektivně rozhodnout o výhodnosti či

nevýhodnosti nákupu letounů CASA z pohledu ceny. Přesto však k nákupu vydal souhlasné stanovisko – právě z pohledu výhodnosti. Později tvrdil, že hlavním motivem pro něho osobně byla směna pěti českých letounů L-159 za jeden letoun CASA, která byla součástí obchodu mimo nákup tří dalších letounů CASA, resp. to, že se český letoun dostane do výzbroje španělské armády [230]. Avšak k tomu nakonec nedošlo a španělská strana to ani neměla nikdy v úmyslu [230].

Dokreslujícím faktem k tomuto rozporu budiž i to, že v médiích bylo prokazatelně dokázáno na základě dokumentů Ministerstva obrany, že tehdejší náměstek ministryně Parkanové Martin Barták tlačil na vedení armády, aby s k nákupem letounů CASA souhlasilo, byť vedení armády původně nákup – a to velmi ostře a na základě technických údajů o přepravní kapacitě, doletu či nákladovosti provozu letounů CASA – odmítalo [230], [238]. Motivace pro toto Bartákovu jednání je rovněž – jako v případě Miroslava Kalouska – nejasná...

Poznamenejme závěrem, že v případě unikátního letounu CASA nebylo možné – podle vlastních slov Miroslava Kalouska – stanovit cenu obvyklou, avšak v případě mimořádně unikátní zakázky na likvidaci starých ekologických škod po celém území České republiky v objemu mnohadesítek miliard korun se to v podstatě podařilo. Znalecký posudek (i k němu oponentní posudek), který vznikl na objednávku Ministerstva financí pod vedením právě M. Kalouska, totiž stanovil odhad maximální ceny této unikátní zakázky tak, že se odhad lišil v podstatě mikroskopicky od skutečných cen, které tři uchazeči v této veřejné soutěži posléze skutečně nabídli...

3.4 Starost o přírodu čili ekologická superzakázka

Na konci roku 2008 bylo oficiálně zveřejněno vyhlášení veřejné zakázky na komplexní odstranění starých ekologických zátěží vzniklých před privatizací v devadesátých letech [219]. O dva dny později k tomu Ministerstvo financí, jež je v té době pod vedením ministra Miroslava Kalouska, pořádá tiskovou konferenci, na které tehdejší první náměstek ministra Ivan Fuksa¹¹ spolu s dalšími zástupci ministerstva informují veřejnost o náležitostech této zakázky [219]. Hned v úvodu prezentace se varuje a hrozí rizikem arbitráží¹² za pomalé odstraňování ekologických škod, které se stát při privatizaci zavázal odstranit [219]. Hlavním důvodem, proč nevypisovat veřejné zakázky na odstranění jednotlivých ekologických škod zvláště pro každou dílčí lokalitu, je uváděno časové hledisko – od analýzy rizik až do začátku sanace uběhne prý minimálně cca 5 let a jenom interní administrativa zabere v průměru 2 roky [219]. Zadáním jedné obří zakázky by se tyto lhůty zkrátily.

Miroslav Kalousek tuto obří zakázku od samého počátku obhajoval a činil tak v podstatě až do úplného jejího konce. V roce 2009 například prohlásil [220]:

---

¹¹Ivan Fuksa se později na veřejnosti „proslaví“ v souvislosti se svým vzdáním se poslaneckého mandátu – vizte též podkapitolu 3.5.

¹²Toto varování zopakuje i ministr financí Miroslav Kalousek v médiích [150].

„Vypisování jednotlivých soutěží nemůže být efektivnější než jedna zakázka, na kterou bude koukat **celý svět**. Ptám se, jestli za tím, že někdo dnes horuje za zrušení megatendru, nestojí to, že na stole leží nabídka na mnohem výhodnější likvidaci škod, než za jakýchkoli podmínek je nyní.“

V tomto jeho vyjádření je oním „koukat celý svět“ patrně míněno, že obří zakázka by byla pozorně sledována nejen domácími – a v českých podmínkách zcela jistě „nezávislými“ – institucemi. Avšak „koukat“ by mohl celý svět také v jiném smyslu. O jak velkou zakázku se vlastně jednalo? Dejme slovo přímo tehdejšímu předsedovi vlády Petru Nečasovi, který na adresu Ministerstva financí pod vedením M. Kalouska v září 2010 prohlásil [221]:

„Číslo, která zaznívají okolo zakázky, vznikají součtem cen za současné ekologické zakázky a jsou tam započítány i uskutečněné sanace. **Neexistuje žádný reálný odhad ceny. Ministerstvo financí odhaduje cenu kolem 90 miliard korun, ministerstvo životního prostředí kolem 30 miliard korun.**“

Objem zakázky byl tedy skutečně „světový“. Citovaná slova předsedy vlády Nečase přitom předcházela podrobné zprávě, kterou k dané obří zakázce měli ministr financí Miroslav Kalousek a ministr životního prostředí Pavel Drobil předložit vládě do konce září 2010. Její součástí měla být i inventura cenového odhadu celé zakázky, neboť rozdíl 90 versus 30 miliard je přece jen značný. S cenovou kalkulací zakázky vláda ani Ministerstvo financí nechtělo veřejnost seznámit s tím, že by to v průběhu tendru bylo netaktické [221].

Původně postoupily do druhého kola obří zakázky tři firmy z šesti uchazečů, konkrétně uspěly společnosti Geosan Group, Marius Pedersen Engineering a Environmental Services ze skupiny J&T [223]. V říjnu 2009 však Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) vrátil mezi uchazeče Ministerstvem financí vyřazené konsorcium PPF Advisory, za nímž stál nejbohatší Čech Petr Kellner [223]. V létě 2010 však Ministerstvo financí, vedené tehdy odstupujícím ministrem Eduardem Janotou, vyloučilo konsorcium PPF Advisory podruhé, a to z důvodů údajného nesplnění všech kvalifikačních předpokladů pro získání zakázky [224]. Sdružení PPF Advisory však o zakázku dálejevilo oficiální zájem [222].

V tehdejší tisku se však objevily informace, že sdružení PPF Advisory mělo využít i dobré vazby na politiky TOP 09, především pak na Miroslava Kalouska (ten se opět po čase stává ministrem financí) a Karla Schwarzenberga [222]. Styčným „důstojníkem“ měl být bývalý Kalouskův poradce Vladimír Mlynář, v té době člen nejvyššího vedení Kellnerovy skupiny [222]. O tom, že se jak ministr financí M. Kalousek, tak i předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg scházeli v té době se zástupci Kellnerova sdružení či přímo s Petrem Kellnerem, svědčí následující citace [222]:

„Například předminulý čtvrtek se v pražském hotelu Hoffmeister sešli právě Mlynář a Kellner s předsedou topky Karlem Schwarzenbergem. ‚O ekozakázce jsme vůbec nemluvíli, já tomu moc nerozumím. Mě jen zajímá, jaký (Kellner) je. **Ten člověk mě prostě zajímá,**‘ řekl LN Schwarzenberg. S Kellnerem se ale schází i hlavní architekt ekotendru Kalousek. ‚**Samozřejmě se vidáme.** Co je divného na tom, že se ministr financí baví se šéfy

důležitých finančních skupin? Proč si myslíte, že se bavíme zrovna o ekotendru?’ říká ministr financí. Dodává ale, že kdyby ÚOHS vrátil konsorcium vedené PPF do soutěže, ministerstvo financí už by ji potřeby nevyřazovalo.“

Nakonec však po různých vyjádřeních politických představitelů (včetně tehdejšího předsedy vlády Petra Nečase) se sdružení PPF Advisory rozhodlo v lednu 2011 soutěž opustit [225]. Mezitím si Ministerstvo financí pod vedením M. Kalouska objednalo u poradenské společnosti Deloitte Advisory posudek, jenž měl odhadnout maximální cenu obří zakázky na odstranění starých ekologických škod [226]. Samotný tento krok a především jeho motivace vzbudila pochybnosti [226]. Detailněji je o možné motivaci pro objednání posudku zmíněno v podrobnější verzi tohoto textu. Vláda však nakonec obdržela ještě oponenturu k posudku společnosti Deloitte Advisory, kterou vypracovala společnost Ernst & Young. Oba dokumenty pak nechala zapečetěné v trezoru a neznala jejich podmínky, přičemž otevřít je měla až na jednání vlády, aby se provedlo srovnání mezi nabídkou uchazečů a odborným posouzením [229].

Buď jak buď, trojice zbylých uchazečů nakonec předložila svoje cenové nabídky na odstranění ekologických škod: Marius Pedersen Engineering (56,8 miliardy korun), Geosan Group (57,8 miliardy korun) a Environmental Services ze skupiny J&T za 65,5 miliardy korun [227]. Tyto nabídky a tato čísla sama o sobě vzbuzují oprávněný údiv. V obří zakázce takového rozsahu a s tolika neznámými faktory představuje druhá nejlevnější nabídka necelá 102 (!) procenta nejlevnější nabídky a nejdražší nabídka pak přibližně 115 procent nejlevnější nabídky. Aby čtenář nálezitě ocenil těsnost především první a druhé nabídky, uvedeme příměr, který zachová uvedené proporce. Představte si soutěž na dodávku kancelářského papíru a necht' vítěz nabídne cenu 2 miliony korun. Pak druhý v pořadí by musel nabídnout cenu jenom o přibližně 35 tisíc větší. Cenu kancelářského papíru však lze několikanásobně snadněji odhadnout, než rozsah a míru škod, jejichž skutečný rozsah se ukáže až přímou realizací. Ostatně, výše cenových nabídek tří uchazečů zaujala i tehdejšího předsedu vlády Petra Nečase, který k tomu v září 2011 řekl [227], [229]:

„Měl jsem a nadále mám u této zakázky celou řadu námitek a pochybností. Zveřejněné ceny tyto námítky a pochybnosti nejen nerozptýlily, ale posílily.“

Uchazeč s nejnižší nabídkou, tedy společnost Marius Pedersen Engineering, krátce po zveřejnění nabídek uvedl, že cena, kterou v tendru nabídl, se skládá ze skutečných nákladů na odstranění ekologických škod ve výši 35 miliard korun. K tomu si společnost připočetla přírůžku 15 procent za přenos případných rizik ze státu na společnost. *„Zbytek ceny tvoří finanční a pojistné náklady, které zohledňují více než desetiletý horizont zakázky a konečně zhruba osmiprocentní zisk,“* uvedla společnost [229]. Ze znalosti struktury této celkové ceny pak o to více překvapí těsnost všech tří nabídek a oprávněnost pochyb předsedy vlády Petra Nečase.

Vláda Petra Nečase nakonec těsně před vánočními svátky roku 2011 na svém jednání odmítla schválit smlouvu se společností Marius Pedersen Engineering, která nabídla v soutěži nejnižší cenu. Již předtím to bylo ostatně z oficiálních míst avizováno. Ministru

financí Miroslavu Kalouskovi, který byl po většinu času „zapřísáhlým“ podporovatelem této zakázky, vláda uložila zakázku zrušit [228]. Na tomto jednání vláda také rozpečetila obálky s odborným posudkem a s oponenturou k tomuto posudku. Bylo by mimořádně zajímavé se dozvědět odhad ceny celé obří zakázky od obou poradenských společností. Na tiskové konferenci po jednání vlády byl naštěstí předseda vlády Petr Nečas na odhad ceny ze strany „nezávislých“ poradenských společností dotázán. Poté, co se ujistil, že se nejedná o utajovanou informaci, řekl mimořádně zajímavá slova, a to navíc se zjevným pobavením a sarkasmem [228]:

*„Pokud si najdete některá má starší vyjádření o ekologické zakázce, včetně některých rozhovorů, kde jsem prorocky odhadoval výši cen a nabídek včetně tohoto posudku a jeho oponentury, tak byste zjistili, že jsem se v podstatě trefil. To znamená, ano, ten posudek říká, že horní hranice by byla někde na úrovni **59 až 61 miliard a oponentura říká, že ještě maličko výše**. Jinými slovy, když by to někdo vzal velmi demagogicky – a já jsem rád, že to **nevzal** nikdo z členů vlády demagogicky – tak by to ještě znamenalo, že ona nabídka za téměř 57 miliard ve skutečnosti několik miliard ještě šetří, že by to mohlo být **ještě dražší** a z tohoto pohledu **nejsem** **jaksi tím odhadem ceny i oponenturou překvapen**. Pohybovalo se to v těch intencích, které já jsem před několika měsíci odhadoval.“*

Skutečnost, že i dva „nezávislé“ posudky na tak kolosální a unikátní zakázku s mnoha neznámými parametry odhadly cenu skoro identicky, jako činily nabídky od tří uchazečů, dokládá, že to nemohla být náhoda. A skutečnost, že tyto ceny odhadl předseda vlády Petr Nečas **měsíce předem** i bez nákladných studií, vypovídá, že věděl o zákulisí této zakázky mnohem více, než co řekl na veřejnosti. Jeho slova na citované tiskové konferenci, včetně způsobu přednesu, měla být pro veřejnost jasným vzkazem v tomto směru...

Poznamenejme na závěr, že se v tisku objevily informace o personální provázanosti lidí ze společností, které se o zakázku ucházely, a navíc i spekulace, že v případě vítězství jedné měly poražené společnosti s vítězem na zakázce participovat [227], [226].

3.5 Starost o církve čili církevní narovnání

Téma církevních „restitucí“¹³ vzbudilo v minulosti opakovaně velké vášně. Možná proto se konečné rozhodnutí v této věci protahovalo přibližně dvacet let. Vše nabralo nebývale rychlý spád v roce 2012, kdy se vládě Petra Nečase podařilo – navzdory protestům značné části politického spektra a české veřejnosti – schválit v noci ze 7. na 8. 11. 2012 počtem 102 hlasů (pro schválení bylo třeba 101 hlas) zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a

---

¹³Toto označení není zcela správné, neboť se nejedná de facto o restituce, nicméně je stručné a široké veřejnost známé, proto jej v této podkapitole používáme – ovšem s uvozovkami. Správnější označení by bylo „majetkové vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi“. Nicméně, tehdejší předseda vlády Petr Nečas o části tohoto vyrovnání hovořil jako o „naturálních restitucích“, které se týkají zhruba 75 miliard korun, jež představují hodnotu vydávaného majetku [228].

náboženskými společnostmi [212]. Ke schválení došlo tedy těsným počtem hlasů a pouhých několik hodin poté, co se dne 7. 11. 2012 v dopoledních hodinách vzdali svého poslaneckého mandátu tři poslanci za ODS – Marek Šnajdr, Petr Tluchoř a Ivan Fuksa (Ivan Fuksa – dlouholetý obecní politik a také starosta města Příbram, které je také nazýváno „středočeským Palermem“ – byl mezi lety 2007 až 2010 prvním náměstkem ministra financí, přičemž do této funkce jej dne 29. 1. 2007 jmenoval tehdejší ministr financí Miroslav Kalousek [217], [218]). Jedním z náhradníků byl i poslanec za ODS Roman Pekárek, který v době hlasování (hlasoval pro církevní restituce) byl již nepravomocně odsouzen na šest let odnětí svobody nepodmíněně za korupci (později mu byl trest zmírněn na pět let a Pekárek nastoupil k výkonu trestu).

Podle zmíněného zákona bylo účelem církevních „restitucí“, v rámci kterých dojde k přesunu majetku a finančních prostředků ze strany státu na stranu církví až v hodnotě 134 miliard, „*zmírnění majetkových křivd způsobených registrovaným církvím a náboženským společnostem v rozhodném období*“ [210]. Mezi velké zastánce těchto „restitucí“ patřil i tehdejší ministr financí a místopředseda TOP 09 Miroslav Kalousek. Ten po schválení zmíněného zákona vyjádřil i své dojetí [211]:

*„Mám obrovskou radost a **přiznám se, že jsem i dojatý.** Po dvaceti letech se podařilo dosáhnout spravedlnosti v této otázce. Po dlouhých dvaceti letech jde jen o částečnou kompenzaci škod, které komunisté způsobili. Významná část občanské společnosti, která je antikomunistická, se stane ekonomicky nezávislou na státní moci. Je to symbolický okamžik.“*

S církevními „restitucemi“ tak, jak byly vládou a následně i poslaneckou sněmovnou schváleny, je však spojena řada podivností. Podrobně je o nich pojednáno v elaborátu Nadačního fondu proti korupci názvu *Podivnosti kolem církevních „restitucí“*, který je dostupný na stránkách Fondu¹⁴ [213].

V souvislosti s církevními „restitucemi“ se objevila již v roce 2010 spekulace, že na jejich realizaci by měl – vedle jiných osob – profitovat i přítel Miroslava Kalouska zbrojař Richard Háva¹⁵ [214]. A to v souvislosti s tím, že v rámci zmíněných „restitucí“ by se mělo – mimo jiného – církvím vydat kolem 140 tisíc hektarů lesních pozemků (přibližně tolik lesních pozemků pro tento účel blokuje podnik Lesy České republiky [215]). Čtenář se patrně podiví, jak souvisí vojenská technika s lesním porostem. Citujme článek z roku 2010, který souvislost nabízí [214]:

„Vlivný byznysmen Richard Háva, obchodník s vojenským materiálem a přítel ministra financí Miroslava Kalouska, údajně ovládá západočeskou lesní společnost LST sídlící v Trhanově u Domažlic.“

---

¹⁴Text elaborátu vyvolal odezvu ze strany zástupců nejvýznamnějších církevních institucí v České republice, jež vedla k pozvání zástupců Nadačního fondu proti korupci na Arcibiskupství pražské a k následné debatě na dané téma s církevními představiteli – vizte Prohlášení v úvodu textu elaborátu *Podivnosti kolem církevních „restitucí“* [213].

¹⁵O jejich přátelství a o osobě Richarda Hávy se lze více dozvědět v příloze tohoto textu.

„Přesto jsou i lidé z oboru přesvědčeni, že Háva firmu ovládá. ‚Je to pravda, má tam určitě podíl,‘ nepochybuje šéf jedné z konkurenčních firem. Důkazy nemá a asi ani mít nemůže. LST totiž patří ke společnostem, které mají anonymní akcie.“¹⁶

Právě uvedené spekulace však kategoricky odmítl ředitel a prokurista citované společnosti LST a. s. [214]. Ten rovněž popřel vlastnický podíl Václava Junka¹⁷ v uvedené lesnické společnosti LST a označil takové informace za nesmysly [214]. Václav Junek byl kdysi mocný šéf skupiny Chemapol Group, která vlastnila – mimo jiné – i zbrojařskou společnost Omnipol, v níž byl Richard Háva tehdy předsedou představenstva (vizte přílohu). Avšak ředitel lesnické firmy nemluvil pravdu. Dle výroční zprávy společnosti LST za rok 2009 byla od 27. 5. 2009 akcionářská struktura následující: CONLAMES TRADING LIMITED s podílem 75 % (se sídlem na Kypru) a Václav Junek s podílem 25 %. A dne 14. 10. 2010 byl Václav Junek zapsán do obchodního rejstříku jako již jediný akcionář této společnosti. Stalo se tak nedlouho poté, co se v médiích objevily první spekulace o tom, že vlastnický podíl měl mít v této společnosti i Richard Háva. Kdo stál za výše zmíněnou kyperskou společností, není snadné zjistit.

V citovaném článku jsou dále zmíněny vazby různých politických činníků na lesní hospodářství [214]:

„LST je přitom jednou z firem, která se nyní hodlá ucházet o obří desetileté zakázky ve státních lesích. Pokud by ji Richard Háva skutečně ovládal, mohla by firma využívat jeho vazeb na české politiky. Nejde jenom o ministra Miroslava Kalouska, místopředsedu TOP 09, ale i další nové parlamentní strany. Je až překvapivé, kolik z nich má k lesům blízko.“

„Je třeba připomenout, že sám předseda strany Karel Schwarzenberg, který vystudoval lesnictví v Mnichově, se větší část života zabýval správou rodového majetku zahrnujícího převážně lesy.“

„Absolventem střední lesnické školy je rovněž místopředseda partaje Pavol Lukša, který před revolucí pracoval u Severomoravských státních lesů v Krnově. Dnes je předsedou parlamentního zemědělského výboru a problematika lesů spadá do jeho kompetence. Členem tohoto výboru je další člen předsednictva TOP 09 – Jiří Oliva, bývalý dlouholetý šéf Lesů ČR.“

„K dokreslení osobních vazeb připomeňme, že ministrem zemědělství je někdejší Kalouskův náměstek Ivan Fuksa. Současným ředitelem Lesů ČR je zase Svatopluk Sýkora, který může mít poměrně blízko k již zmíněnému Václavu Junkovi. Po krachu Chemapol Group totiž řídil nejcennější části celé chemické skupiny – firmy sdružené pod hlavičkou Aliachem.“

¹⁶Dle obchodního rejstříku došlo v říjnu 2010 ke změně z akcií na majitele v listinné podobě na akcie na jméno v listinné podobě.

¹⁷Ing. Václav Junek, CSc., byl dle obchodního rejstříku od 1. 6. 2009 do 1. 1. 2014 předsedou představenstva společnosti LST a. s., od 1. 1. 2014 je jediným členem představenstva této společnosti. Předsedou představenstva této společnosti byl také krátce na přelomu let 1999 a 2000.

Bez zajímavosti také není ani předpokládaný rozmach lesnické společnosti LST směrem k podniku Lesy České republiky tak, jak je uváděn ve výroční zprávě za rok 2010 [216]. Poznamenejme na závěr, že jistou angažovanost v lesnické společnosti LST přiznal i samotný Richard Háva. V obsáhlém rozhovoru z léta roku 2012 odpověděl na dotazy novinářky Jany Klímové následující [206]:

J. K.: *„Říkáte, že v Česku nepodnikáte, ale jaký máte vztah k lesní firmě LST Trhanov, kterou ovládá váš kamarád Václav Junek? Máte v ní podíl?“*

Richard Háva: *„Já mám Vaška Junka velmi rád, velmi mi pomohl, když mě chtěl pan Musela spolu s panem Milanem Černým dostat z Chemapolu a potažmo Omnipolu. Jednou mě do Trhanova pan Junek pozval a říkal, že potřebuje firmu stabilizovat a chtěl koupit pilu. Z investorského hlediska čísla té společnosti vypadala dobře, takže jsme se dohodli a já jsem mu na to půjčil peníze.“*

J. K.: *„O jak velkou investici šlo?“*

Richard Háva: *„Sto milionů korun. Samozřejmě jsem se o situaci kolem lesů začal zajímat a najednou vypukla panika – nepřítel Háva před branami. Po zbrojařině jsem se stal velkým oblíbencem i v ‚lesařině‘.“*

Nechme se tedy překvapit, zda si církve poté, až jim budou vydány rozsáhlé lesní a jiné pozemky, nenajmou na jejich obhospodařování právě lesnickou společnost LST. Tato volba se totiž přímo nabízí, neboť hlavní činností uvedené společnosti je *„provádění lesnických činností pro Lesy České republiky, s. p., tj. lesnické služby v pěstební a těžební činnosti a výkup dřeva, jeho zpracování ve vlastních dřevařských provozech nebo následný prodej“* [216].

Kapitola 4

Humorné odlehčení na závěr

4.1 Plukovník „Náhlík“ odchází!

V roce 2002 se novináři z deníku Mladá fronta Dnes vydali oslovit některé politiky a zeptali se jich na jejich názor na věci, které se týkaly oblastí jejich zájmů. Dva z nich požadali, aby zhodnotili odchod plukovníka Náhlíka, absolventa prestižní Královské vojenské akademie v Londýně, z české armády [234]. Je škoda takových odborníků?

Kdyby se na totéž novináři zeptali náhodného kolemjdoucího na ulici, měla by odpověď být stejná – plukovník Náhlík totiž neexistoval! Otázka byla provokací ze strany novinářů s úmyslem zjistit, jak politici zareagují na něco, o čem prokazatelně nemohou nic vědět. A jak tedy dva tehdejší „experti“ na armádní problematiku a již tehdy „staří harcovníci“, totiž poslanec za ODS Jan Vidím a tehdejší poslanec za KDU–ČSL Miroslav Kalousek, reagovali na odchod vymyšleného plukovníka Náhlíka?

Jan Vidím otázky využil k tomu, aby si to „vyřídil“ s tehdejším ministrem obrany Jaroslavem Tvrdíkem a fiktivního plukovníka Náhlíka uklidnil, že ještě není vše ztraceno [234]:

„Jen si vzpomeňte na jeho velmi silácká prohlášení, když nastupoval do funkce. Jak ozdraví armádu, jak bude voják vždy na prvním místě. Jenomže skutek utek. Za pár dní jsou volby a já doufám, že vymění i ministra obrany.“

A jak zareagoval Miroslav Kalousek? Namísto prostého přiznání, že o odchodu plukovníka Náhlíka nic neví, vystřelil M. Kalousek „bez váhání“ [234]:

„Je to škoda. Ale nevypovídá to ani tak o stavu naší armády jako o politické nevěli stanovit její perspektivu. Poslední hlasování Senátu o nadzvukových stíhačkách je toho příkladem.“

Nedomníváme se, že je něco špatného na tom, když člověk uvěří tvrzení novináře z celostátního deníku. V civilizované společnosti je spíše normální, když si lidé navzájem věří. Zarážející je však fakt, že i takový protřelý a zkušený úředník, politik a zákulisní hráč, jakým Miroslav Kalousek nepochybně je, sám a „naivně“ uvěří tvrzení druhých...

4.2 Miroslav Kalousek a humor

Jedním z nejspolehlivějších indikátorů dostatečných intelektuálních schopností člověka je smysl pro inteligentní humor. Jenom ten, kdo je schopen pochopit a přehlédnout celou situaci a její smysl, může následně tuto situaci zkarikovat do zkratky humoru. Hlupák, který situaci nechápe, z ní těžko vykřese humornou zkratku. Humor znamená lépe vědět.

Ze všech politiků na české scéně patří Miroslav Kalousek v tomto ohledu „ke špičce“. Ať již vystupuje v poslanecké sněmovně, v debatách a v rozhovorech v televizi, nebo se vyjadřuje pro noviny, téměř vždy jeho vystoupení obsahuje alespoň jednu nečekanou a humornou karikaturu nějaké události. V jeho vystoupeních je skoro vždy argumentace zabalena do humorného hávu, což její účinek umocňuje. Jeho vystoupení jsou skoro vždy zajímavá – bez ohledu na to, zda člověk s jeho argumenty a s pohledem na věc souhlasí či nikoli. I bez ohledu na to, zda člověk jeho slovům věří či nevěří.

Tento text o pozoruhodném dvacetiletém působení Miroslava Kalouska ve veřejném životě proto zakončíme humorem. Bylo by možné uvést řadu jeho trefných komentářů. Jako ukázkou však za všechny uvedme část z jeho vystoupení v poslanecké sněmovně ze dne 4. listopadu 2011, ve kterém se objektem jeho vtipu stal – on sám. Poznamenejme, že v citaci zmíněný poslanec Šlégr je hokejový olympijský vítěz z Nagana 1998 Jiří Šlégr. Nuže, pane Kalousku, máte slovo [235]:

„Paní předsedající, dámy a pánové, jistě mi odpustíte, než přednesu svůj pozměňovací návrh, abych velmi krátce zareagoval na pana poslance Šlégra, který vzpomínal na svou krásnou chvíli, když stál na Staroměstském náměstí a ten nekončící dav křičel Češi! Češi!, a říkal: věřím, že jste také křičeli. Ano, já tam byl, já jsem křičel, to se přiznávám, a dobře vím, Jiří, o čem jste hovořil, protože mám také takové krásné vzpomínky, ne tedy ze sportu, tak vysoko já to ve sportu nikdy nedotáhl, ale z politiky, kdy jsem stál v té Letenské ulici a ten nekončící dav křičel: Pověsit! Pověsit! Pověsit! (Pobavení v sále.) Věřím, že vy jste tenkrát nekřičeli, ale podezírám vás, že některým z vás se to líbilo.“

Příloha

Richard Háva & Miroslav Kalousek

Na počátku přátelství mezi tehdejším ekonomickým náměstkem na Ministerstvu obrany Miroslavem Kalouskem a zbrojařem Ing. Richardem Hávou bylo policejní prošetřování společnosti Zenit. Majoritním vlastníkem a jednatelem této společnosti se stal v červnu 1993 právě Richard Háva (později se stal jejím jediným vlastníkem a ještě později opět jejím majoritním vlastníkem). Prošetřování inicioval sám M. Kalousek nedlouho poté, co se v lednu 1993 stal náměstkem. Učinil tak na základě informací o údajném nekalém jednání firmy v jakési armádní zakázce [40]. Později to M. Kalousek okomentoval slovy [40]:

„Šel jsem po nich jako slepice po flusu, ale nakonec se ukázalo, že je vše v pořádku.“

Vypjaté situace vždy lidi buď sblíží, nebo rozdělí. V tomto případě se stalo to první a od roku 1994 se podle vlastních slov M. Kalouska s R. Hávou znají a později se stávají i přáteli [59]. O tom ostatně svědčí mj. i událost z října 1996, kdy zbrojařská společnost Omnipol – v té době vlastněná tuzemskou skupinou Chemapol Group – pořádá v hangáru párty pro obchodníky se zbraněmi, novináře, politiky a armádní představitele. Richard Háva je tehdy předsedou představenstva společnosti Omnipol (později se stane jejím majoritním vlastníkem). Zjevně dobrou atmosféru, jež panovala na této párty, pěkně přibližuje dobový tisk [202]:

*„Dlouhonohé hostesky, tabule prohýbající se pod vybranými pochoutkami, výtečné pití, ale i příjemná hudba spojily na několik okamžiků asi dvě stovky pozvaných hostů, kteří si jinak dávají pozor na každé slovo. Dravý obchodník Richard Háva cílevědomě okouzlil a zřejmě si tak trochu i podmanil budoucí zákazníky. **„Kde jsi, Richarde, sehnal tak hezké holky,“** zajímal se náměstek ministra obrany **Miroslav Kalousek**. Chladným zůstal jako obvykle jen náčelník generálního štábu Jiří Nekvasil. *„Hm, nic moc,“* ocenil snahy hostesek generál.“*

Ostatně, v září 1997 samotný Richard Háva k přátelství s Miroslavem Kalouskem poznamenává [46]:

„Občas spolu zajdeme na pivo a na guláš.“

Téma k hovoru nad pivem měli oba pánové také kolem 14. dubna 1997, kdy se náměstek Miroslav Kalousek zúčastnil ustavující schůze Asociace obranného průmyslu České republiky (dále jen „AOP“), kterou založili dva generální ředitelé Jiří Maroušek z ČKD Praha Holding a Jaroslav Valoušek z pardubické Synthesie Semtín, jež byla v té době dceřinou

společností skupiny Chemapol Group [203]. Připomeňme, že skupina Chemapol Group tehdy vlastní také společnost Omnipol, jejíž předsedou představenstva je – Richard Háva. Ostatně, Richard Háva byl – před samotným jednáním – ustanoven sekretářem nové asociace. Háva tehdy také na poradě „*seznámil přítomné s cílem a náplní činnosti asociace*“, jak je podle časopisu Týden uvedeno v zápise, který měl na starosti Jozef Piga, jenž byl v 90. letech nějaký čas generálním ředitelem Omnipolu [203]. Zmíněná asociace přitom vznikla jako rychlá reakce na vznik jiné asociace téhož jména, kterou založilo dne 4. dubna 1997 třináct zbrojařských firem s úmyslem nabídnout západu neziskového partnera, který s nimi měl řešit obchodní záležitosti [203]. Založení první asociace se však M. Kalousek nezúčastnil [203]. Účast náměstka Kalouska na ustavující schůzi AOP vyvolala již tehdy nevoli mezi politiky a ministry [204]. M. Kalousek však kritiku odmítal [204]:

„Neangažuji se ve prospěch žádné, pouze jsem apeloval, aby došlo k jejich sjednocení!“

K tomuto zdůvodnění je však možné vznést pochybnost. Za první asociací totiž původně stála společnost RDP Group a na projektu od počátku pracoval i armádní generál Karel Kuba (ten z armády odešel k 1. lednu 1997), který se stal ředitelem první asociace [203]. Avšak poté, co se novým ministrem obrany stal nelidovecký Michal Lobkowicz a M. Kalousek ministerstvo opustil, stal se Karel Kuba ministrovým poradcem, což M. Kalousek ostře komentoval [191]:

„Při odvolání šéfa majetkové sekce nešlo o změnu systému, ale o to, že ministr buď ustoupil, nebo šel přímo vstříc některým skupinám, které vždy usilovaly o exkluzivní vztah k armádě. Plukovník Légl je člověk, který těmto tlakům vždy odolával. V okamžiku, kdy se jeden z hlavních exponentů RDP Group, bývalý generál Karel Kuba, stal opět ministrovým poradcem, věděl jsem, že Légl bude nepohodlný a bude muset odejít. Není to čistá hra.“

Vliv společnosti Omnipol se čas od času také projevil na veřejnosti i jiným způsobem. Mediální ohlas mělo svého času zveřejnění informace, že tehdejší důstojník majetkové sekce Ministerstva obrany plukovník Josef Fabián bydlel v bytě, který mu poskytli „jeho přátelé“ z Omnipolu, a to již od prosince 1996 [41]. Tehdejší předseda výboru pro obranu a bezpečnost poslanecké sněmovny Petr Nečas k tomu v roce 1998 pronesl [41]:

„Pokud je to pravda, tak je to případ nepřímé korupce jako řemen.“

A mnohem později mělo také nemalý mediální ohlas zveřejnění informace ohledně půdního bytu na pražském Veleslavíně, ve kterém bydleli manželé Kalouskovi od roku 1999. Byt přitom původně pořídil – podle vlastních slov – pro své investiční záměry Richard Háva, který jej však dříve, než jej celý splatil, prodal švagrovi M. Kalouska Lubomíru Kašákovi [205]. Citujme zde zajímavé souvislosti tohoto obchodu a následných událostí [205]:

„Kalouskův švagr Kašák podle kupní smlouvy s prodávající firmou zaplatil za byt 6,5 miliónu korun v červnu 1999. Pouhý den před tím vystavil své sestře a ženě Kalouska směnku

na stejnou částku, tedy 6,5 miliónu korun. Kalouskova žena se stala oficiální majitelkou apartmánu poté, co Kašák zemřel. Byt získala od vdovy po bratrovi, opět za 6,5 miliónu korun. Kalousková za byt neplatila, obě ženy operaci vyřešily započtením směnky z roku 1999.“

K transakci neposkytl příslušné dokumenty ani M. Kalousek ani R. Háva [205]:

„Já k tomu ty doklady nemám. Sám jsem se bál, jestli po těch letech ještě existují, ale byl jsem ujištěný, že ano. Takže se musíte obrátit na ty, kteří je mají,“ uvedl Kalousek.“

„S největší pravděpodobností tyto doklady, pokud ještě existují, budou u mého právníka, který to tehdy zařizoval. Já žádné doklady nevlastním,“ dodal Háva.“

V citovaném článku tak vyslovují podezření stran pravé podstaty celé transakce [205]:

„Zapojení Hávy do operace s bytem totiž znovu vrací do hry otázku, zda švagr Kašák roky nevystupoval jako majitel bytu jen ‚na oko‘ a ve skutečnosti nemovitost od počátku nepatřila Kalouskovým, kteří ji financovali z neznámých peněz. Šéf lidovců i Háva takovou variantu striktně odmítají. ‚To je nesmysl,‘ prohlásil Kalousek.“

Miroslav Kalousek později tuto „aféru“ s pořízením bytu nazval „splasklou bublinou“ a na svoji obhajobu řekl [112]:

„Té věci byla věnována mimořádná pozornost, což já pokládám za fér. Byl jsem obviňován z daňového úniku a věnovala se tomu důsledně finanční policie a daňové ředitelství pro Prahu 10. Dodnes mám papíry s kulatými razítky, které dokazují, že je všechno v pořádku. Nicméně zatímco aféry se řeší na titulních stránkách, jakmile se ukáže, že je to splasklá bublina, objeví se to maximálně na šesté straně.“

Ponechme však byt bytem, neboť se jedná o v podstatě nedůležitý detail v celé kariéře Miroslava Kalouska a jeho přátelství s Richardem Hávou. Není bez zajímavosti, že bezprostředně po volbách v roce 2010 se Richard Háva – podle vlastních slov – na čtvrt hodiny zastavil ve Žlutých lázních, kam se sjely některé vlivné lobbistické skupiny (mezi jinými se tam stavil také Roman Janoušek). Samotný Háva to okomentoval slovy [208]:

„Potkal jsem se s Mirkem Dvořákem (šéfem Letiště Praha – pozn. redakce) někdy o půl druhé odpoledne v Praze a on mi říká: Jedu do Žlutých lázní pozdravit pár kamarádů, pojd' si tam dát s námi skleničku vína. Je to kluk, kterého mám rád a občas s ním jdu na víno (mimochodem Romana Janouška znám, ale také jenom ze skleničky vína), a proto jsem neviděl nic špatného na tom, že se tam zastavím na skleničku vína. Přijel jsem tam asi ve dvě hodiny odpoledne, ve čtvrt na tři jsem odjel a od té doby neustále poslouchám a zachycuji jakési tajemné rozhovory probíhající po nocích. Pokud tam cokoli takového bylo, tak toho já jsem se nezúčastnil. Opakuji, že již v půl třetí jsem seděl se ženou v kině. Proto na

tom nevidím nic tak zásadního, kontroverzního, jako z toho spousta novinářů a osvědčených politiků udělalo.“

V tisku se také spekulovalo, že Richard Háva stál v pozadí při vzniku strany TOP 09, v níž je místopředsedou M. Kalousek [208]. R. Háva takové spekulace odmítal, nicméně připustil, že s M. Kalouskem se jako kamarádi bavili o ledasčem [208]:

„Samozřejmě, že jsem měli celou řadu diskusí o tom, jestli je, nebo není vhodná doba k tak nesmírně obtížnému kroku, jako je založení nové politické strany. Zcela objektivně jsem rád, že to učinil. Ale rozhodně k tomu nepotřeboval ani moji pomoc, ani moji podporu, protože jiná než psychická podpora od kamaráda ani nepřicházela v úvahu.“

V tom samém rozhovoru R. Háva definuje svoji roli ve vztahu k M. Kalouskovi, který v té době usedá do vlády za TOP 09, těmito slovy [208]:

*„Jasně, ale **já nejsem nikdo, já jsem soukromá osoba**. To přece nemůžeme dělat tak, že já mám kamaráda. Tady má každý nějakého kamaráda.“*

Tato slova jsou poměrně důležitá v souvislosti s událostí, která se stala v září 2011. Večer před tím, kdy mocný Martin Roman odstoupil z funkce generálního ředitele a předsedy představenstva energetické společnosti ČEZ, byl Richard Háva s Miroslavem Kalouskem a s Martinem Romanem na večeři v hotelu Four Seasons [206]. Na samotném setkání ministra financí s generálním ředitelem ČEZu (či spíše s předsedou představenstva ČEZu) by nebylo – za jistých okolností – zase nic tak neobvyklého, neboť Ministerstvo financí je za Českou republiku¹ majoritním akcionářem společnosti ČEZ. Avšak přítomnost Richarda Hávy, tedy soukromé osoby, která „*není nikým*“, je k zamyšlení. Richard Háva na důvody, proč byl na této večeři přítomen, o rok později při rozsáhlém rozhovoru odpověděl [206]:

„Asi je možné, že jsem byl s Mirkem Kalouskem na večeři, ale rozhodně jsem neseděl u nějakého jednání. Jestli Roman odejde, nebo přijde, mně je fakt jedno. Jestli ta otázka směřuje k tomu, zda zasahuji do personálních věcí v kompetenci pana Kalouska, tak nezasahuji, je to další nesmysl.“

Nechme však nejen byt bytem, ale ponechme i večeři večeří. Čtenáře informujeme, že s Richardem Hávou jsme se mohli setkat v souvislosti se společností Zenit², resp. Omnipol³, resp. LST Trhanov a odkazujeme čtenáře na kapitoly 1.4, 1.5, 1.7, 2.2, 3.3, 3.5.

---

¹Dle výroční zprávy společnosti ČEZ byla k 31. 12. 2013 majoritním akcionářem Česká republika zastoupená Ministerstvem financí, Ministerstvem práce a sociálních věcí a Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových s podílem v celkové výši 69,78 % základního kapitálu [209].

²Podle obchodního rejstříku převedl Richard Háva svůj 64% podíl ve společnosti Zenit, spol. s r.o., v roce 2008 rovným dílem na své dva syny.

³Podle obchodního rejstříku (konkrétně podle přílohy účetní závěrky za rok 2008) převedl Richard Háva svůj 58% podíl ve společnosti OMNIPOL a. s. v roce 2008 rovným dílem na své dva syny.

Literatura

- [1] KASL, David. *Radim Jančura: Je revoluční doba a jakákoliv forma „práskání“ je povolená.* [online]. 16. 4. 2012. Dostupné na www.ceskapozice.cz/domov/politika/
- [2] (RAV); NOVINKY; PRÁVO. *Podnikatel Jančura osočil Kalouska z krádeží, ten na něj podal trestní oznámení.* [online]. 16. 4. 2012. Dostupné na www.novinky.cz/
- [3] ČT24. *„Trvám na tom, že si Kalousek nakradl miliardy,“ říká Radim Jančura.* [online]. 14. 11. 2012. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/
- [4] MLADÁ FRONTA DNES. *Fanfáry, dým a blesky provázely premiéru letadla.* 13. 6. 1997. Mladá fronta Dnes.
- [5] PRÁVO. *Ministerstvo obrany zvažuje několik variant nákupu L-159.* 21. 4. 1997. Právo.
- [6] PŠENIČKA, Jiří. *Kalouskova otočka proti všem.* 1. 12. 2011. Ekonom.
- [7] NĚMEC, Pavel. *Velký spěch kolem hazardu na internetu.* 15. 12. 2008. Mladá fronta Dnes.
- [8] KERLES, Marek. *Česko: Las Vegas Evropy.* 13. 12. 2008. Lidové noviny.
- [9] ŠŤASTNÝ, Ondřej; SYROVÁTKA, Tomáš. *„Mé čestné slovo, nic jsem nevěděl“.* 29. 9. 2009. Mladá fronta Dnes.
- [10] PŠENIČKA, Jiří. *Malá krabička a velký lobbying.* 20. 5. 2010. Ekonom.
- [11] IHNED.CZ. *Elektronické viněty jsou reálnější. Poslanci zamítli návrh na jejich zrušení.* [online]. 16. 3. 2010. Dostupné na Domaci.iHNed.cz/
- [12] RAKUŠANOVÁ, Lída. *Úpadek české politiky.* 7. 7. 2011. Český rozhlas 6.
- [13] SPURNÝ, Jaroslav. *Padouch, nebo hrdina.* 9. 4. 2001. Respekt.
- [14] PRIMA TV. *Vláda schválila návrh státního rozpočtu s deficitem 71 mld. Kč.* 23. 9. 2007. PRIMA TV.

- [15] RYCHETSKÝ, Jan. *Kalousek: Stát se jako firma řídit nedá*. [online]. 25. 9. 2013. Dostupné na www.top09.cz
- [16] (MŽI). *Padáky za sto milionů korun leží ve skladech*. 30. 3. 2000. Slovo.
- [17] ČERNÝ, Filip. *Ministerstvo obrany se neúspěšně snaží reklamovat padáky*. 12. 3. 2001. ČT1.
- [18] GAZDÍK, Jan. *Lobkowicz ruší strategickou zakázku na padáky*. 7. 4. 1998. Mladá fronta Dnes.
- [19] HOUSKA, Kamil. *Chyba úředníků asi umožní armádě zrušit nákup padáků*. 8. 1. 1999. Právo.
- [20] TÝDEN. *Armáda má luxusní přehozy proti prachu*. 5. 12. 2011. Týden.
- [21] KOMÁREK, Michal; POTŮČEK, Jan. *BLÁTO A ONI*. 3. 3. 2005. Reflex.
- [22] GAZDÍK, Jan. *Štefec: Armáda bojuje s překupníky, kteří z ní pumpují peníze*. 9. 6. 1999. Mladá fronta Dnes.
- [23] SPURNÝ, Jaroslav. *Soutěž o tank za třináct miliard*. 29. 8. 1995. Respekt.
- [24] PRÁVO. *MHS pozastavilo soutěž na armádní zaměřovače*. 11. 9. 1995. Právo.
- [25] KMENTA, Jaroslav. *Lukrativní soutěž o tanky i přes pochybnosti platí*. 13. 10. 1995. Mladá fronta Dnes.
- [26] GAZDÍK, Jan. *Ministr obrany je nespokojen s armádními právníky*. 13. 10. 1995. Mladá fronta Dnes.
- [27] SPURNÝ, Jaroslav. *Nic nedělat a čekat. Parlament uložil vládě zastavit modernizaci Mig-21*. 28. 12. 1995. Respekt.
- [28] TÝDEN. *Drahé omyly armády*. 14. 10. 1997. Týden.
- [29] MOJŽÍŠ, František. *Pokus zamezit srovnávacím zkouškám tanků Kalouskovi nevyšel*. 5. 11. 1998. Slovo.
- [30] HOUSKA, Kamil. *Italská firma má být po neúspěchu odstavena od modernizace tanku*. 10. 3. 1999. Právo.
- [31] KMENTA, Jaroslav. *Holáň zrušil zakázku na naléhání náměstka – Tajné služby prověřují, zda motivem nebyla korupce*. 2. 3. 1996. Mladá fronta Dnes.
- [32] SPURNÝ, Jaroslav. *Lidovci brání Ministerstvo obrany*. 12. 3. 1996. Respekt.
- [33] MLADÁ FRONTA DNES. *Spis FBI naznačil, že úplatků bylo několik*. 10. 2. 1997. Mladá fronta Dnes.

- [34] PEROUTKA, Ferdinand. *Téměř po dvou letech od zadání první veřejné obchodní soutěže na Štábní informační systém (ŠIS), vyhlašuje ministerstvo obrany tuto soutěž znovu.* 9. 10. 1996. ČTA.
- [35] MLADÁ FRONTA DNES. *Cestu do NATO komplikuje spor o důležitou zakázku.* 22. 2. 1997. Mladá fronta Dnes.
- [36] MLADÁ FRONTA DNES. *O vítězství EDS-Digital bylo zřejmě rozhodnuto předem.* 25. 3. 1997. Mladá fronta Dnes.
- [37] KMENTA, Jaroslav. *Lidovci dostali milionový úplatek, říká podnikatel.* 1. 7. 1998. Mladá fronta Dnes.
- [38] KALOUSEK, Miroslav. *MiG-29 a suverenita.* 27. 2. 2001. Mladá fronta Dnes.
- [39] ČTA. *Resort obrany neměl jinou možnost, jak se zbavit deseti letounů MiG-29.* 4. 4. 1996. ČTA.
- [40] KMENTA, Jaroslav. *Pozice náměstka ministra obrany Kalouska se otrásá.* 25. 7. 1996. Mladá fronta Dnes.
- [41] HOŘEJŠÍ, Tomáš. *Realitní kancelář Omnipol.* 5. 10. 1998. Týden.
- [42] HOŘEJŠÍ, Tomáš. *Kalousek se brání, policie vyšetřuje.* 1. 12. 1996. Týden.
- [43] KMENTA, Jaroslav. *Náměstek chce soud za nařčení ze zpronevěry.* 6. 12. 1996. Mladá fronta Dnes.
- [44] HOŘEJŠÍ, Tomáš. *Luxova svatá válka.* 24. 11. 1996. Týden.
- [45] MLADÁ FRONTA DNES. *Zmatky kolem tanků odhalují chaos v obraně.* 29. 7. 1997. Mladá fronta Dnes.
- [46] TÝDEN. *Tankové fiasko lidovců.* 16. 9. 1997. Týden.
- [47] TÝDEN. *Omnipol má tanky a vliv.* 8. 7. 1997. Týden.
- [48] MLADÁ FRONTA DNES. *Prodej tanků podmínil Žantovský trestem.* 27. 8. 1997. Mladá fronta Dnes.
- [49] PRÁVO. *Výborný vyvracel ve výboru argumenty proti prodeji tanků.* 19. 9. 1997. Právo.
- [50] PRÁVO. *Někteří čeští politici by měli dostat metál za podporu cizího průmyslu.* 18. 9. 1997. Právo.
- [51] RESPEKT. *Chemapol ovládl zbrojní trh.* 8. 7. 1997. Respekt.
- [52] TÝDEN. *Třenice kolem prodeje tanků.* 14. 7. 1997. Týden.

- [53] LIDOVÉ NOVINY. *Tanky vyvolaly ostré konflikty*. 30. 7. 1997. Lidové noviny.
- [54] PRÁCE. *Podle Kuby potřebuje ČR všech 540 tanků*. 31. 7. 1997. Práce.
- [55] VLÁDA ČR. *Usnesení vlády České republiky*. [online]. 8. 11. 1995. Dostupné na <https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/>
- [56] VLÁDA ČR. *Usnesení vlády České republiky*. [online]. 13. 11. 1996. Dostupné na <https://racek.odok.cz/usneseni/usnweb.nsf/>
- [57] KNĚZŮ, Jakub; HRNČÍŘOVÁ, Eva. *Kdo vydělal na prodeji?* 3. 5. 2004. ČT1.
- [58] SPURNÝ, Jaroslav. *Podnikatelé odmítli miliardu – Tajemná firma odpustila státu penále a nechce říci proč*. 12. 8. 2002. Respekt.
- [59] TELEGRAF. *Krátkozrakost laiků v obchodě se nevyplácí*. 20. 9. 1997. Telegraf.
- [60] SPURNÝ, Jaroslav. *Věrnost předsedy Kalouska – Nový šéf lidovců se chtěl dostat do čítanek a možná bude mít úspěch*. 18. 11. 2003. Respekt.
- [61] GAZDÍK, Jan. *Padáky vhodné jen k povlečení postelí*. 16. 3. 2005. Mladá fronta Dnes.
- [62] GAZDÍK, Jan. *Tvrdík: Došly nám padáky*. 29. 5. 2001. Mladá fronta Dnes.
- [63] GAZDÍK, Jan. *Nabídli mi padáky. Vyrazil jsem s nimi dveře*. 16. 3. 2005. Mladá fronta Dnes.
- [64] GAZDÍK, Jan. *Soud: Nekvalitní padák zabil*. 4. 4. 2001. Mladá fronta Dnes.
- [65] HOŘEJŠÍ, Tomáš. *Miliony utopené v nebi*. 29. 6. 1998. Týden.
- [66] GAZDÍK, Jan. *Úředníci ohrozili vojáky – Tajná zpráva: Padáky za 200 milionů nelze použít*. 18. 1. 2001. Mladá fronta Dnes.
- [67] RADIO ČESKO. *Konečný rozhodčí nález ve sporu Diag Human versus stát*. [online]. 29. 8. 2008. Dostupné na www.rozhlas.cz/
- [68] PETRÁŠOVÁ, Lenka. *Miliardy soudil stíhaný muž*. 19. 8. 2008. Mladá fronta Dnes.
- [69] PETRÁŠOVÁ, Lenka; KLÍMOVÁ, Jana. *Do vířivky chodím nahý*. 20. 9. 2008. Mladá fronta Dnes.
- [70] CIKRT, Tomáš. *Dopis Martina Bojara firmě Novo Nordisk z 9. 3. 1992 anglická verze i český překlad*. [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [71] CIKRT, Tomáš. *Zápis z jednání ministra zdravotnictví se zástupci firmy Novo Nordisk, 18. 5. 1992*. [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz

- [72] CIKRT, Tomáš. *Zápis z jednání p. ministra s právními zástupci firmy Conneco a.s. Praha dne 17. dubna 1992.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [73] CIKRT, Tomáš. *Ředitel VÚFB J. Křepelka potvrzuje Waldhauserovi objednávku na 120 kg metachalonu.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [74] CIKRT, Tomáš. *Žádost o povolení k zacházení a vývozu metachalonu podepsaná F. Waldhauserem, ze dne 14. 8. 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [75] CIKRT, Tomáš. *Žádost firmy Conneco, a.s. o povolení zacházení s metachalonem ze dne 28. 9. 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [76] CIKRT, Tomáš. *Žádost firmy Conneco, a.s., o povolení vývozu tablet 10 mil. tbl do Lesotha, ze dne 25. 9. 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [77] CIKRT, Tomáš. *Zpráva o prošetření výroby metachalonu ve VÚFB ze dne 30. 11. 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [78] CIKRT, Tomáš. *License to import habit forming drugs for the purposes of examination tests or analysis ze dne 17. 9.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [79] CIKRT, Tomáš. *Zamítnutí žádosti o povolení vývozu přípravku s obsahem metachalonu z 16. 11. 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [80] CIKRT, Tomáš. *Faxová zpráva z INCB Vídeň pro MZ ČSR z 9. 10. a následně i 26. 11. 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [81] CIKRT, Tomáš. *Zpráva Interpolu z 30. 11. 1990, přeložena 3. 12. 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [82] CIKRT, Tomáš. *Dopis z údajného ministerstva zdravotnictví státu Lesotho českému ministrovi Martinu Bojarovi ze dne 19. 11. 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [83] CIKRT, Tomáš. *Zpráva o prošetření výroby metachalonu ve VÚFB ze dne 30. 11. 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [84] CIKRT, Tomáš. *Dopis F. Waldhausera Martinu Bojarovi ze dne 4. 3. 1991.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [85] CIKRT, Tomáš. *Dopis Josefa Šťávy Martinu Bojarovi datovaný 4. října 1990.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [86] CIKRT, Tomáš. *Žaloba na Martina Bojara ze strany firmy Conneco z 10. 6. 1992.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz

- [87] CIKRT, Tomáš. *Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 o zastavení řízení ve věci Conneco vs. Martin Bojar ze dne 23. 6. 1993.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [88] CIKRT, Tomáš. *Vyjádření Martina Bojara sepsané na vyžádání Josefa Šťávy ze dne 22. 6. 1993.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [89] CIKRT, Tomáš. *CONNECO (Diag Human a.s., Diag Human SE) výpis ze OR dnes již vymazaný.* [online]. 7. 3. 2011. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [90] CIKRT, Tomáš. *Arbitrážní žaloba Diag Human proti ČR, autor Jiří Oršula, 15. 10. 1996.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [91] URBAN, Jan. *Tunel plný krve aneb kauza Diag Human (trochu jinak).* 2007. Galerie Gema.
- [92] ČÁPOVÁ, Hana. *Šťáva jde na krev – Vládní právníci kopali v miliardovém procesu za Diag Human.* 14. 6. 2004. Respekt.
- [93] SLONKOVÁ, Sabina. *V bitvě o státní miliardy šel Kalousek na ruku příteli.* [online]. 2. 3. 2010. Dostupné na www.aktualne.cz
- [94] ZVELEBIL, Jan. *Krev nad zlato.* 27. 5. 1999. Reflex.
- [95] PRÁVO. *Osudová arbitráž.* 3. 4. 2004. Právo.
- [96] PŠENIČKA, Jiří. *Miliardová transfuze.* 17. 12. 2009. Ekonom.
- [97] CIKRT, Tomáš. *Mezitimní rozhodčí nález.* [online]. 26. 2. 2011. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [98] CIKRT, Tomáš. *Přezkumný rozhodčí nález.* [online]. 26. 2. 2011. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [99] KMENTA, Jaroslav; RIEBAUEROVÁ, Martina. *Co chce stát utajit v kauze Diag Human?* 16. 6. 2004. Mladá fronta Dnes.
- [100] CIKRT, Tomáš. *Dopis Jiřího Oršuly ministrovi Luďku Rubášovi, náhrada škody z 12. 9. 1995.* [online]. 30. 12. 2013. Dostupné na www.anikorunu.cz
- [101] DIAG HUMAN. *Diag Human.* [online]. 25. 3. 2014. Dostupné na www.diaghuman.eu
- [102] (PRO), ČTK. *Hospodářská komora prý podváděla.* 17. 1. 2014. Právo.
- [103] ČECHOVÁ, Štěpánka. *Petr Kužel, prezident Hospodářské komory ČR.* [online]. 8. 3. 2012. Dostupné na www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut/
- [104] NAŠI POLITICI. *Petr Kužel, MBA.* [online]. 28. 5. 2013. Dostupné na www.nasipolitici.cz/cs/politik/2516-petr-kuzel

- [105] ČT24. *Diag Human: Zástupce státu Kindl má vazby na žalující stranu.* [online]. 30. 3. 2010. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/ct24/
- [106] HAVLÍK, David; FIALA, Michael. *Reportéři ČT: Pochyby o arbitráži Diag Human.* [online]. 29. 3. 2010. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/
- [107] HAVLÍK, David; FIALA, Michael. *Reportéři ČT: Historie kauzy Diag Human.* [online]. 31. 5. 2010. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/
- [108] JUNEK, Adam. *Mariáš o státní miliardy.* 21. 5. 2009. Ekonom.
- [109] ČT1. *Zavedení mýtného v ČR.* 20. 11. 2005. ČT1.
- [110] PISKÁČEK, Vladimír. *Hlasitý tendr.* 12. 12. 2005. Euro.
- [111] PŠENIČKA, Jiří. *Nejsme s Kapschem ve při.* 18. 12. 2006. Euro.
- [112] TVARŮŽKOVÁ, Lucie; KLÍMOVÁ, Jana. *Jsem čistý, všechno jsou jen pomluvy.* 15. 1. 2007. Mladá fronta Dnes.
- [113] PŠENIČKA, Jiří. *Malá krabička a velký lobbying.* 20. 5. 2010. Ekonom.
- [114] JUSTICE. *Výpis z obchodního rejstříku.* [online]. 29. 3. 2014. Dostupné na <https://or.justice.cz/ias/ui/>
- [115] VLÁDA ČR. *Usnesení vlády České republiky ze dne 27. dubna 2009 č. 558.* [online]. 27. 4. 2009. Dostupné na www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/
- [116] IHNED.CZ. *Elektronické viněty jsou reálnější. Poslanci zamítli návrh na jejich zrušení.* [online]. 16. 3. 2010. Dostupné na iHned.cz
- [117] SVOBODA, Jakub; OVČÁČEK, Jiří. *Drábek chce seškrtnat dávky o tři miliardy.* 14. 3. 2012. Právo.
- [118] KUBIŠOVÁ, Eva. *ROZHODNUTÍ: S327/2012/VZ-16330/2012/521/ML.* [online]. 9. 11. 2012. Dostupné na <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-9976.html>
- [119] MATULA, Zdeněk. *Vrchní státní zastupitelství v Praze – Tisková zpráva ze dne 15. 11. 2013.* [online]. 15. 11. 2013. Dostupné na Justice.cz
- [120] VLÁDA ČR. *Vláda České republiky – členové Legislativní rady vlády.* [online]. Dostupné na www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/clenove/
- [121] *Prof. Smejkal.* [online]. 18. 1. 2013. Dostupné na <http://www.znalci.cz/cs/smejkal/>
- [122] KALÁB, Vladimír. *Viněty jsou nehoráznost. Vydělá na nich jen Kapsch.* 15. 6. 2010. Hospodářské noviny.

- [123] LINKA, Jakub. *Odklad elektronických vinět o pět let.* 5. 11. 2010. ČT24, Relace: Ekonomika ČT24.
- [124] NKÚ. *NKÚ – Náklady na vybudování a provoz systému elektronického mýtného odčerpaly v prvních pěti letech polovinu jeho výnosů.* [online]. 13. 5. 2013. Dostupné na www.nku.cz/cz/media/
- [125] KREČ, Luboš. *Stát na mýtném promrhal stamiliony.* 14. 5. 2013. Hospodářské noviny.
- [126] (JUM). *Jsem přesvědčen, že mýtný projekt je mezi stovkami IT projektů výjimečný, tvrdí šéf Kapsch.* [online]. 17. 5. 2013. Dostupné na zpravy.ihned.cz/
- [127] KODĚRA, Petr. *NKÚ zkreslil data, že stát prodělává na vymáhání mýta, tvrdí exministr Němec a spol.* [online]. 23. 5. 2013. Dostupné na iHned.cz
- [128] ŠTICKÝ, Jiří; LYSONĚK, Tomáš. *Kalousek obešel zákon, pustil český hazard na internet.* 18. 12. 2008. Mladá fronta Dnes.
- [129] KALOUSEK, Miroslav. *Miroslav Kalousek – Životopis.* [online]. Dostupné na www.miroslav-kalousek.cz/zivotopis
- [130] NAŠI POLITICI. *Jiří Čunek.* [online]. 6. 2. 2013. Dostupné na www.nasipolitici.cz
- [131] ČUNEK, Jiří. *Čunek: Že jsem v přímém rozporu s panem Dospivou mi nijak nevadí.* 19. 10. 2011. Právo.
- [132] PŠENIČKA, Jiří. *Kalouškova hazardní hra.* 10. 6. 2010. Ekonom.
- [133] (STI). *Kalousek proti lidovcům: spor o sázení na internetu.* 18. 12. 2008. Mladá fronta Dnes.
- [134] VLÁDA ČR. *JUDr. Cyril Svoboda – Vláda ČR.* [online]. Dostupné na www.vlada.cz/
- [135] DUBSKÁ, Simona. *Vývoj zdanění hazardu v ČR – VŠE.* Bakalářská práce. [online]. 31. 1. 2013. Dostupné na www.vse.cz
- [136] EISENHAMMER, Milan. *Kalousek versus Pirk.* 21. 11. 2011. Týden.
- [137] SPURNÝ, Jaroslav. *Kalouškova sázka.* 26. 1. 2009. Respekt.
- [138] WANATOWICZOVÁ, Krystyna. *Janotův poradce na loterie se objevuje ze zprávě BIS.* 26. 10. 2009. Mladá fronta Dnes.
- [139] MAŠEK, Jaroslav. *Hazard dostal rok výdělků navíc. Stát přijde o pět miliard.* 23. 6. 2011. Mladá fronta Dnes.

- [140] PARLAMENT ČR. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010-2013, 13. schůze, část 143 (9. 2. 2011)*. [online]. 9. 2. 2011. Dostupné na www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/
- [141] PARLAMENT ČR. *Hlasování Poslanecké sněmovny – 13/131, 9. února 2011, Novela z. o loteriích*. [online]. 9. 2. 2011. Dostupné na www.psp.cz/
- [142] PARLAMENT ČR. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010-2013, 19. schůze, část 183 (15. 6. 2011)*. [online]. 15. 6. 2011. Dostupné na www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/
- [143] SVAZ MĚST A OBCÍ. *Návrh poslance Kalouska – duben 2011*. [online]. 31. 3. 2011. Dostupné na www.smocr.cz
- [144] JAKOB, Ondřej. *Boj proti daňovým únikům se stupňuje, 2011, Ministerstvo financí ČR*. [online]. 19. 5. 2011. Dostupné na www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2011/
- [145] PARLAMENT ČR. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010-2013, 19. schůze, část 295 (21. 6. 2011)*. [online]. 21. 6. 2011. Dostupné na www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/
- [146] BROŽ, Jan. *Soudci zkrotili hazard hned, poslanci to naplánovali za tři roky*. 9. 9. 2011. Mladá fronta Dnes.
- [147] ČTK. *Ombudsman: Kalouskův úřad povoloval hazard nezákonně*. [online]. 26. 10. 2011. Dostupné na Tyden.cz
- [148] PARLAMENT ČR. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010-2013, 32. schůze, část 293 (20. 12. 2011)*. [online]. 20. 12. 2011. Dostupné na www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/
- [149] PARLAMENT ČR. *Tisk 473 ve Sbírce zákonů – Předpis 458/2011 Sb.* [online]. 30. 12. 2011. Dostupné na www.psp.cz/sqw/
- [150] SEDLÁČKOVÁ, Veronika; KOTTOVÁ, Alice. *Zrušíme-li ekozakázku, můžou hrozit arbitráže. Rekl Kalousek*. [online]. 17. 6. 2010. Dostupné na www.rozhlas.cz/zpravy/
- [151] PARLAMENT ČR. *Sněmovní tisk 473/0, část č. 1/3*. [online]. 9. 9. 2011. Dostupné na www.psp.cz/sqw/text/
- [152] HRABAČKA, Roman. *Kancelář ministra – rozhodnutí*. 28. 4. 2014. Ministerstvo obrany.
- [153] GAZDÍK, Jan. *Armádě hrozí kvůli padákům stamilionová pokuta*. 25. 9. 1998. Mladá fronta Dnes.

- [154] SIPRI. *The SIPRI Top 100 arms-producing and military services companies in the world excluding China, 2012*. [online]. Dostupné na www.sipri.org/research/armaments/production/Top100
- [155] VLÁDA ČR. *Vláda České republiky – usnesení vlády České republiky ze dne 10. prosince 2001 č. 1331*. [online]. 10. 12. 2001. Dostupné na kormoran.vlada.cz/usneseni/
- [156] SPURNÝ, Jaroslav. *Kdo půjde sedět za gripeny – Česká policie připravuje obvinění v obrovském skandálu kolem drahých stíhaček*. 29. 6. 2009. Respekt.
- [157] WOLLNER, Marek; BERGMAN, Sven; DYFVERMARK, Joachim; LAURIN, Frederik. *Reportéři ČT: Korupce okolo prodeje stíhaček Gripen*. [online]. 26. 2. 2007. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/
- [158] SPURNÝ, Jaroslav. *Gripeny, nebo NATO – Vláda chce za každou cenu koupit zbytečné stroje*. 22. 4. 2002. Respekt.
- [159] SPURNÝ, Jaroslav. *Lítáme v tom všichni – Proč vláda usiluje o nákup stíhaček*. 29. 4. 2002. Respekt.
- [160] PARLAMENT ČR. *Sněmovní tisk 1229/0, Vládní návrh zákona o úvěrů na letadla JAS 39 Gripen*. [online]. 17. 1. 2002. Dostupné na www.psp.cz/sqw/text/
- [161] PARLAMENT ČR. *Usnesení PS č. 2314 k vládnímu návrhu zákona o přijetí úvěrů na financování Programu pořízení a provozování 24 nadzvukových letadel JAS 39 Gripen /sněmovní tisk 1229/ – třetí čtení (9. května 2002)*. 9. 5. 2002. [online]. Dostupné na www.psp.cz/sqw/text/
- [162] PARLAMENT ČR. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1998-2002, 51. schůze, část 8 (13. 6. 2002)*. [online]. 13. 6. 2002. Dostupné na www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/
- [163] NOVOTNÝ, Jiří. *Smlouva o gripenech podepsána*. 15. 6. 2004. Právo.
- [164] PARLAMENT ČR. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1998-2002, 49. schůze, část 43 (24. 4. 2002)*. [online]. 24. 4. 2002. Dostupné na www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/
- [165] SPURNÝ, Jaroslav. *Nic nedělat a čekat*. 28. 12. 1995. Respekt.
- [166] PRÁVO. *Soc. dem. se obává destabilizace armády*. 13. 10. 1997. Právo.
- [167] SLOVO. *Důstojníci jsou za mřížemi kvůli zakázkám*. 7. 10. 2000. Slovo.
- [168] ČTK. *Nové důkazy o korupci v prodeji gripenů, tentokrát v JAR*. [online]. 16. 8. 2010. Dostupné na www.novinky.cz/zahranici/

- [169] ČT24. *BAE platil za zajištění dodávek gripenů v ČR a Maďarsku*. [online]. 6. 2. 2010. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/
- [170] VALÁŠKOVÁ, Marie. *Depeše citovala český žertík: Kalousek dostal za gripeny tolik, že teď může dělat poctivého*. [online]. 30. 8. 2011. Dostupné na zpravy.iHned.cz
- [171] KOUTNÍK, Ondřej. *Posudek nahrává Rittigovi: škodu nelze vyčíslit*. 18. 2. 2014. Lidové noviny.
- [172] KUNDRÁ, Ondřej. *Těžké časy Vlasty Parkanové*. 25. 6. 2012. Respekt.
- [173] WIRNITZER, Jan. *Končící vláda schválila nákup letounů pro armádu za 3,5 miliardy*. [online]. 20. 4. 2009. Dostupné na iDNES.cz
- [174] WOLLNER, Marek; SNOPOVÁ, Aneta; DOBIÁŠOVÁ, Markéta. *Reportéři ČT: Kupní smlouva letadel CASA*. [online]. 26. 11. 2012. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/
- [175] MINISTERSTVO OBRANY. *Podpis smlouvy o nákupu taktických transportních letounů – Ministerstvo obrany*. [online]. 7. 5. 2009. Dostupné na www.acr.army.cz/
- [176] VESELOVSKÝ, Martin; KRUČINSKÁ, Tereza. *Stáhání za letouny CASA?* 13. 6. 2012. ČT24. Pořad: Události, komentáře.
- [177] ČT24. *Sněmovna vydala Parkanovou k trestnímu stáhání*. 11. 7. 2012. ČT24.
- [178] KLEPETKO, Bohumil. *Krok k vydání Parkanové*. 10. 7. 2012. ČT24. Pořad: Události, komentáře.
- [179] NEVYHOŠTĚNÝ, Martin. *Tupec, podělanej náměstek, sráč. Komu už Kalousek vynadal?* [online]. 16. 7. 2012. Dostupné na www.lidovky.cz
- [180] PÁLKOVÁ, Šárka. *Kalousek píše Pickovi: Omlouvám se vám za slova o „totálním sráči“*. [online]. 18. 7. 2012. Dostupné na www.lidovky.cz
- [181] SYROVÁTKA, Tomáš; KROUPA, Janek. *Obhajoba Bartáka versus dokumenty: něco tu nehraje*. 3. 7. 2012. Mladá fronta Dnes.
- [182] TRONÍČEK, Jakub. *Kauza Tatra: Barták u soudu odmítl vinu, skutky z obžaloby se prý vůbec nestaly*. [online]. 20. 1. 2014. Dostupné na www.novinky.cz
- [183] SYROVÁTKA, Tomáš; VIKTORA, Antonín. *Barták bude odhalovat praní špinavých peněz*. 17. 8. 2010. Mladá fronta Dnes.
- [184] ČT24. *Barták končí na financích, Kalousek ho pustil*. [online]. 28. 3. 2011. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/ct24

- [185] ČT24. *Bezpečnostní výbor: Kalousek prý mluvil o passatech, Lessy to popírá.* [online]. 13. 7. 2012. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/ct24
- [186] TÝDEN.CZ. *Kalousek: Když se nezastřelí, měl by vyšetřovatel rezignovat.* [online]. 4. 7. 2012. Dostupné na www.tyden.cz
- [187] HOŘEJŠÍ, Tomáš. *Zátah na malé ryby – Nakládání se státními penězi provokovalo korupci.* 8. 6. 1998. Týden.
- [188] SPURNÝ, Jaroslav; KUNDRA, Ondřej. *Podvedená armáda – Politici a důstojníci společně rozkrádají státní rozpočet.* 14. 5. 2007. Respekt.
- [189] GAZDÍK, JAN. *Ministr obrany se rozhodl kvůli úplatkům propouštět.* 26. 5. 1998. Mladá fronta Dnes.
- [190] DRTINOVÁ, Daniela; STÁRKOVÁ, Anna. *Korupce na ministerstvu obrany.* 22. 5. 1998. ČT2. Pořad: 21.
- [191] ŠEBEK, David. *Nahrává stávající systém zadávání a plnění armádních zakázek korupci?* 29. 5. 1998. Slovo.
- [192] SYROVÁTKA, Tomáš. *Sám, schovaný. S policií za zády. Tak žije Dalík.* 14. 12. 2012. Mladá fronta Dnes.
- [193] MORAVEC, Václav. *Proč Krejčík odešel?* 15. 7. 2007. ČT24. Pořad: Otázky Václava Moravce.
- [194] KMENTA, Jaroslav. *Ministrům vadí, že již nezmění armádní zakázky. ODS se zlobí, jak lidovci utrácejí vojenské miliardy.* 8. 1. 1996. Mladá fronta Dnes.
- [195] (KV). *Lidovci popírají profit na armádních zakázkách.* 9. 1. 1996. Právo.
- [196] GAZDÍK, Jan. *Novákovi se zdá, že Kalousek má v armádě příliš velké pravomoci.* 15. 1. 1996. Mladá fronta Dnes.
- [197] KMENTA, Jaroslav. *Tajnostkářství koncepci armády neprospěje.* 8. 1. 1996. Mladá fronta Dnes.
- [198] (RED). *Kdo chce váš hlas.* 15. 5. 2002. Mladá fronta Dnes.
- [199] MLADÁ FRONTA DNES. *Žantovský: Kalousek musí nést odpovědnost.* 15. 9. 1997. Mladá fronta Dnes.
- [200] ČTA. *Žádnou právní odpovědnost za rozhodování o armádních zakázkách nenese ekonomický náměstek ministra obrany Miroslav Kalousek.* 16. 1. 1996. ČTA.
- [201] OTTO, Pavel. *Prošetření afér jen vítám.* 7. 9. 1998. Hospodářské noviny.

- [202] GAZDÍK, Jan. *Omnipol uspořádal party v hangáru*. 9. 10. 1996. Mladá fronta Dnes.
- [203] TÝDEN. *Bitva o české zbraně*. 27. 4. 1997. Týden.
- [204] PRÁVO. *Ruml znepokojen aktivitami náměstka MO Kalouska*. 30. 4. 1997. Právo.
- [205] SLONKOVÁ, Sabina. *Pochyby o bytu Kalousek nerozptýlil – Nejasný majetek šéfa lidovců*. 14. 4. 2005. Hospodářské noviny.
- [206] KLÍMOVÁ, Jana. *Richard Háva: Letouny CASA nebyly předražené. Někdo chce jen odstranit Kalouska*. 26. 7. 2012. Mladá fronta Dnes.
- [207] KAISER, Daniel. *Mám pochyby o ekozakázce i o vinětách*. 5. 6. 2010. Lidové noviny.
- [208] PLESL, Jaroslav. *Nehrajeme si s Kalouskem na loutky a na loutkáře – Richard Háva, zbrojař*. 10. 6. 2010. Hospodářské noviny.
- [209] ČEZ. *Výroční zprávy – Hospodářské výsledky – Skupina ČEZ*. [online]. 10. 4. 2014. Dostupné na www.cez.cz
- [210] VLÁDA ČR; PARLAMENT ČR. *Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi)*. [online]. 5. 12. 2012. Dostupné na www.mkcr.cz
- [211] DANDA, Oldřich. *Restituce odklepnuty, čeká se na Klause*. 9. 11. 2012. Právo.
- [212] PARLAMENT ČR. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010-2013, 47. schůze, část 222 (8. 11. 2012)*. [online]. 8. 11. 2012. Dostupné na www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/
- [213] NADAČNÍ FOND PROTI KORUPCI. *Podivnosti kolem církevních restitucí*. [online]. 10. 9. 2013. Dostupné na www.nfpk.cz
- [214] PŠENIČKA, Jiří. *Zbrojař Háva v lesním hávu – LST Trhanov*. 2. 9. 2010. Ekonom.
- [215] PRINZ, Jiří; JEMELKA, František. *Majetkové vyrovnání ve světle aktuálních informací*. [online]. 8. 11. 2013. Dostupné na tisk.cirkev.cz
- [216] LST a.s. *Výroční zpráva za rok 2010*. [online]. 2. 5. 2011. Dostupné na or.justice.cz
- [217] NAŠI POLITICI. *Ing. Ivan Fuksa – životopis*. [online]. 20. 6. 2013. Dostupné na www.nasipolitici.cz
- [218] MINISTERSTVO FINANCÍ. *Jmenován první náměstek ministra financí*. [online]. 29. 1. 2007. Dostupné na www.mfcr.cz
- [219] MINISTERSTVO FINANCÍ. *Vypsána veřejná zakázka na komplexní odstranění starých ekologických zátěží*. [online]. 17. 12. 2008. Dostupné na www.mfcr.cz

- [220] SŮRA, Jan. *Megazakázka se odkládá, čeká na novou vládu*. 16. 12. 2009. Mladá fronta Dnes.
- [221] SVOBODA, Jakub. *Obří ekotendr za sto miliard korun nabírá zpoždění*. 20. 10. 2010. Právo.
- [222] KOLÁŘ, Petr; ZLÁMALOVÁ, Lenka. *PPF usiluje o návrat do hry o ekotendr, žehlí vztahy s TOP 09*. [online]. 8. 12. 2010. Dostupné na byznys.lidovky.cz
- [223] ČTK. *PPF se vrací do hry o ekologickou superzakázku*. [online]. 12. 10. 2009. Dostupné na www.tyden.cz
- [224] FRÁNEK, Tomáš. *Kellnera vyřadili z megazakázky, Nečase to rozzlobilo*. [online]. 2. 7. 2010. Dostupné na zpravy.aktualne.cz
- [225] ČT24. *Obří ekotendr může po odstoupení PPF Advisory pokračovat*. [online]. 2. 2. 2011. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/ct24/
- [226] KLÍMOVÁ, Jana. *Cena obří ekozakázky se může na poslední chvíli zvýšit*. 4. 7. 2011. Mladá fronta Dnes.
- [227] ŠTEFEK, Jiří; SVOBODA, Petr. *Rozbuška jménem ekotendr*. 19. 9. 2011. Týden.
- [228] (JŠ). *Miliardový ekotendr zrušen*. [online]. 21. 12. 2011. Dostupné na www.ceskatelevize.cz:8003/ct24/
- [229] (DUK); (AMA). *Nabídky v ekotendru zveřejněny, politici jej však chtějí zrušit*. [online]. 13. 9. 2011. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/ct24/
- [230] WOLLNER, Marek; SNOPOVÁ, Aneta; DOBIÁŠOVÁ, Markéta. *Reportéři ČT: Kauza španělských letadel CASA*. [online]. 24. 9. 2012. Dostupné na www.ceskatelevize.cz/
- [231] PARKANOVÁ, Vlasta. *11. 06. 2012 Žádost o vydání*. [online]. 11. 6. 2012. Dostupné na www.parkanova.cz
- [232] PARLAMENT ČR. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010-2013, 41. schůze, část 80 (11. 7. 2012)*. [online]. 11. 7. 2012. Dostupné na www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/
- [233] TŘEČEK, Čeněk. *Proti Bartákovi chyběly důkazy*. 15. 5. 2014. Mladá fronta Dnes.
- [234] SLONKOVÁ, Sabina; GAZDÍK, Jan; ZPRAVODAJOVÉ MF DNES. *Plukovník Náhlík odchází? Hruža! Před volbami (a pravděpodobně i jindy) se politici ochotně vyjádří k čemukoli*. 6. 6. 2002. Mladá fronta Dnes.

- [235] PARLAMENT ČR. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010-2013, 30. schůze, část 33 (4. 11. 2011)*. [online]. 4. 11. 2011. Dostupné na www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/
- [236] MINISTERSTVO FINANCÍ. *Makroekonomická predikce – říjen 2008*. [online]. 1. 10. 2008. Dostupné na www.mfcr.cz
- [237] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Historická ročenka národních účtů 1990 až 2010 – Makroekonomické ukazatele národního hospodářství*. [online]. 4. 5. 2012. Dostupné na www.czso.cz
- [238] SYROVÁTKA, Tomáš; KROUPA, Janek. *Vojáci letadla odmítli. „Ministryni neříkat!“*. 2. 7. 2012. Mladá fronta Dnes.
- [239] ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. *Internetová jazyková příručka – obvyklý*. [online]. prirucka.ujc.cas.cz